

 MANDATUM LIFE

Vuosikertomus 2014

Sisältö

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS | 3

IFRS-TILINPÄÄTÖS 2014

Konsernin laaja tuloslaskelma | 9

Konsernitase | 10

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista | 11

Konsernin rahavirtalaskelma | 12

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista | 13

Segmentti-informaatio | 22

Riskienhallinta | 26

Tuloslaskelman liitetiedot | 39

Taseen liitetiedot | 47

Konsernin tunnusluvut ja tunnuslukujen laskentakaavat | 70

TILINTARKASTUSKERTOMUS | 73

Hallituksen toimintakertomus

1.1.–31.12.2014

Alan kehitys kotimaassa

Vuosi 2014 oli henkivakuutustoimialalla kolmas peräkkäinen kasvun vuosi maksutulon noustessa kaikkien aikojen ennätyslukemiin. Kasvun taustalla oli erityisesti sijoitussidonnaisten säästö- ja sijoitusratkaisujen edelleen kasvanut suosio. Hyvän maksutulokehityksen myötä myös alan vakuutussäästöjen kasvu jatkui voimakkaana.

Henkivakuutustoimialan maksutulo kasvoi edellisvuoteen nähden 10 prosenttia 5 942 miljoonaan euroon (2013: 5 382, lähde: Finanssialan Keskusliitto). Sijoitussidonnainen maksutulo kasvoi 13 prosenttia 5 159 miljoonaan euroon (4 558) ja sen osuus koko alan maksutulosta oli 87 prosenttia (85). Perustekorkoinen maksutulo pienentyi 5 prosentilla 783 miljoonaan euroon (824).

Maksutulon kasvu oli suurinta säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten tuoteryhmissä. Säästöhenkivakuutusten maksutulo kasvoi 15 prosenttia 2 549 miljoonaan euroon (2 218). Kapitalisaatiosopimusten maksutulo puolestaan nousi vertailuvuodesta 14 prosenttia 2 248 miljoonaan euroon (1 965). Riskihenkivakuutusten maksutulo ilman työntekijäin ryhmähenkivakuutusta oli 349 miljoonaa euroa (340).

Ryhmäeläkevakuutusten sijoitussidonnainen maksutulo kasvoi 9 prosenttia 105 miljoonaan euroon (96) laskuperuste-korkoisen maksutulon laskiessa 5 prosenttia 174 miljoonaan euroon (182). Kokonaisuudessaan ryhmäeläkkeen maksutulo säilyi lähes vuoden 2013 tasolla. Yksilöllisten eläkevakuutusten maksutulo aleni 477 miljoonaan euroon (539).

Henkivakuutusalan vakuutussäästöt kasvoivat kertomusvuoden aikana 12 prosenttia ja olivat 42,9 miljardia euroa (38,3). Sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen määrä kasvoi 25 prosenttia 26,9 miljardiin euroon (21,5). Kotitalouksien osuus alan vakuutussäästöistä oli 74 prosenttia (72).

Toiminnan tulos

Mandatum Lifen konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan. Emoyhtiön erillistilinpäätös on laadittu kansallisia säännöksiä noudattaen. Konsernitilinpäätöksen tulos poikkeaa emoyhtiön tuloksesta pääosin sijoitustoiminnan erilaisista kirjaussäännöistä johtuen.

Konsernin IFRS -kirjanpidon mukainen voitto ennen veroja oli 163 miljoonaa euroa (153), ja tulos verojen jälkeen oli 133 miljoonaa euroa (119). Baltian tytäryhtiön tulos oli 0,2 miljoonaa euroa (-0,5). Emoyhtiön kansallisin säännöksiin laskettu tilikauden voitto oli 103 miljoonaa euroa (174).

Sijoitustoiminnan käyvillä arvoilla laskettu Mandatum Life konsernin verojen jälkeinen kokonaistulos aleni 150 miljoonaan euroon (220). Kokonaistuloksesta käyvän arvon rahaston muutos oli 16 miljoonaa euroa (101).

Konsernin IFRS säännöin laskettu vakavaraisuuspääoma oli 1 463 miljoonaa euroa (1 403). Emoyhtiön kansallisin säännöin laskettu toimintapääoma oli 1 448 miljoonaa euroa (1 385), eli 5,3-kertainen vaadittuun vähimmäismäärään nähden. Emoyhtiön vakavaraisuusaste oli 23 prosenttia (27,7). Vakavaraisuusasteen aleneminen oli pääosin seurausta voimakkaasti kasvaneesta vastuuvélasta, erityisesti Suomi-yhtiöstä vastaanotetun ryhmäeläkekannan johdosta.

Mandatum Life -konsernin taseen loppusumma oli 12 204 miljoonaa euroa (10 172), josta oman pääoman osuus oli 1 310 miljoonaa euroa (1 260). Omaan pääomaan sisältyy sijoitusten käyvän arvon rahasto, jonka verovelalla oikaistu määrä oli 508 miljoonaa euroa (492).

TULOSANALYYSI

Milj. €	2014	2013	muutos
Vakuutusmaksutulo (omalla vastuulla)	1 105	1 063	42
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset ja niiden oikaisu	539	568	-29
Muut vakuutustekniset tuotot	0	0	0
Maksetut korvaukset	-881	-740	-141
Vastuuvélan muutos ennen lisäetuja	-496	-638	142
Liikekulut	-102	-96	-6
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja	164	157	7
Muut korkokulut	-7	-7	0
Muut tuotot ja kulut	6	6	0
Liikevoitto	163	156	7
Lisäedut	0	-3	3
Voitto ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja	163	153	10
Satunnaiset tuotot	0	0	0
Verot	-29	-33	4
Tilikauden voitto	133	119	14
Käyvän arvon rahaston muutos	16	101	-84
Tulos käyvin arvoin	150	220	-70

Vakuutusmaksutulo

Mandatum Life -konsernin kokonaismaksutulo jälleenvakuutajien osuutta vähentämättä oli kertomusvuonna 1 110 miljoonaa euroa (1 068) ja omalla vastuulla oleva maksutulo 1 105 miljoonaa euroa (1 063). Vastaanotetun jälleenvakuutuksen osuus kokonaismaksutulosta oli 4 miljoonaa euroa (4). Konsernin ensivakuutuksen maksutulo oli 1 106 miljoonaa euroa (1 064).

Toiminta kotimaassa

Mandatum Life -konsernin myynnin painopistealueita ovat sijoitussidonnaiset vakuutukset ja niihin liittyvä varainhoito, ryhmäeläkkeet, henkilöriskivakuutukset, palkitsemispalvelut sekä niihin liittyvä konsultointi. Yhtiö aloitti vuoden aikana rahastoliiketoiminnan erityisesti instituutioasiakkaiden tarpeisiin, mikä osaltaan laajentaa yhtiön asiakkailleen tarjoamaa palvelukokonaisuutta.

Myynnin painopistealueiden lisäksi yhtiöllä on merkittävä vakuutuskanta, jonka osalta aktiivinen asiakkuuden hoito, tehokkaat hoitoprosessit ja riskienhallinta ovat yhtiön menestymisen kannalta tärkeässä roolissa. Vuoden 2014 aikana yhtiö vastaanotti Suomi-yhtiöstä sen ryhmäeläkevakuutuskannan,

ENSIVAKUUTUKSEN MAKSUTULO

Milj. €	2014	2013	muutos
Vakuutusopimukset			
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	372	331	41
Muu yksilöllinen henkivakuutus	49	50	-1
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	12	12	0
Muu ryhmähenkivakuutus	9	8	1
Henkivakuutus yhteensä	443	401	42
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	76	81	-6
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	17	21	-4
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	65	57	8
Muu ryhmäeläkevakuutus	57	64	-7
Eläkevakuutus yhteensä	215	223	-9
Vakuutusopimukset yhteensä	658	624	33
Sijoitusopimukset			
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	448	440	8
Muu kapitalisaatiosopimus	1	0	1
Sijoitusopimukset yhteensä	449	440	9
Ensivakuutuksen maksutulo yhteensä	1 106	1 064	43

jossa Mandatum Lifeen siirtyi noin 2 300 vakuutusta, noin 34 000 vakuutettua ja 1 337 miljoonaa euroa varallisuutta ja laskuperustekorkoista vastuuvulkaa. Ryhmäeläkevakuutuskan-
nan siirron myötä Mandatum Lifen vakuutus- ja sijoitusopi-
musten yhteenlaskettu vastuuvulka ylitti vuoden 2014 lopussa
10 miljardia euroa.

Emoyhtiön ensivakuutuksen kotimaisen liikkeen maksutu-
lo nousi 3 prosenttia ja oli 1 066 miljoonaa euroa (1 032). Yk-
silöllisten eläkevakuutusten ja ryhmäeläkevakuutusten osuus
maksutulosta oli 214 miljoonaa euroa (223), henkivakuutusten
osuus 414 miljoonaa euroa (378) ja sijoitusopimuksiin kirjat-
tavien kapitalisaatiosopimusten osuus 438 miljoonaa euroa
(430).

Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksutulo nousi yhtiön
historian korkeimmalle tasolle. Emoyhtiön ensivakuutuksen
sijoitussidonnainen maksutulo kasvoi 5 prosenttia 923 miljo-
onaan euroon (880). Ennätyskorkeasta sijoitussidonnaisesta
maksutulosta huolimatta sen markkinaosuus laski 17,9 pro-
senttiin (19,3) alan sijoitussidonnaisen maksutulon kasvaessa
13 prosenttia.

Säästöhenkivakuutusten maksutulokehitys jatkui hyvänä
maksutulon noustessa edellisvuodesta 11 prosenttia 355 mil-
joonaan euroon (320). Kapitalisaatiosopimusten maksutulo
kasvoi 2 prosenttia 438 miljoonaan euroon (430). Riskihenki-
vakuutuksen maksutulo säilyi vuoden 2013 tasolla 46 miljo-
onassa eurossa.

Ryhmäeläkevakuutusten maksutulo kokonaisuudessaan
kasvoi prosentin 122 miljoonaan euroon (121), mutta painopis-
tealueena olevien sijoitussidonnaisten ryhmäeläkevakuutus-
ten maksutulo nousi 14 prosenttia 65 miljoonaan euroon (57).
Yksilöllisen eläkevakuutuksen maksutulo laski 9 prosenttia 92
miljoonaan euroon (102).

Kotimaassa Mandatum Life oli maksutulolla mitattu-
na markkinajohtaja yrityssegmentissä 39,5 prosentin (40,7)
markkinaosuudellaan. Mandatum Lifen ensivakuutuksen
maksutulon kokonaismarkkinaosuus laski 17,9 prosenttiin
(19,2).

Henkilöstörahas- ja eläkepalveluita tarjoavan Mandatum
Lifen tytäryhtiö Innovan liikevaihto oli 5 miljoonaa euroa (4).

Ulkomainen toiminta

Baltian tytäryhtiön toiminnan painopiste on Suomen tavoin
sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa ja riskihenkivakuutus-
sissa.

Baltian tytäryhtiön maksutulo oli yhteensä 40 miljoonaa
euroa (32). Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus hoidettava-
na olevista 170 miljoonan euron vakuutussäästöistä oli 152 mil-
joonaa euroa.

Baltiassa riskivakuutusten kysyntä lisääntyi ja riskisumma-
kanta nousi 575 miljoonaan euroon (535).

Luxemburgin valvova viranomaisen myönsi Mandatum Li-
felle toimiluvan erikoissijoitusrahaston ja rahastohallinnointi-
yhtiön toimintaan (Mandatum Life Fund Management S.A.).
Yhtiön perustaminen, toiminnan käynnistys ja kahden ensim-
mäisen rahaston tuonti markkinoille toteutettiin toimintavuod-
den syksyllä. Rahasto on tarkoitettu ensisijaisesti institutionaa-
lisille sijoittajille.

Sijoitustoiminta

Mandatum Lifen sijoitustoiminnan tavoitteena on saavuttaa
korkein mahdollinen tuotto hyväksyttävällä riskitasolla. On-
nistunut sijoitustoiminta mahdollistaa vakuutuksenottajille
hyvän nimellistuoton ja kartuttaa toimintapääomaa sekä täyt-
tää omistajien tuotto-odotukset.

Sekä tuoton lisäämiseksi että riskin pienentämiseksi sji-
oitusalkku pyritään hajauttamaan sekä maantieteellisesti että
eri omaisuusluokkien kesken.

Vuoden 2014 sijoitusympäristön merkittävin tapahtuma
oli korkotason painuminen lähelle nollaa, jopa sen alle. Sijoi-
tussalkun kokonaistuotto vuonna 2014 oli 4,6 prosenttia (7,1
vuonna 2013). Yrityslainojen kysyntä säilyi erittäin vahvana ja
marginaalit tiukentuiivat edelleen. Korkosalkun kokonaistuot-

to oli 1,6 prosenttia (3,3). Osakemarkkinat kehittyivät USA:n vetämänä kohtuullisen vahvasti ja koko vuoden tuotoksi muodostui 4,8 prosenttia (19,1). Osakesalkun tuottoa painoi alas Venäjän osakemarkkinoiden kehno kehitys. Euro heikentyi loppuvuoden aikana voimakkaasti, jonka seurauksena valuuttaposition suojaamattoman osan tulos nousi selvästi positiiviseksi.

Vuoden päättyessä emon sijoituskannan käypä arvo oli 6 644 miljoonaa euroa (5 452). Suomeen sijoitettuna oli 44 prosenttia (38), muulle euroalueelle 23 prosenttia (30) ja muualle ulkomaille 33 prosenttia (32) kaikista sijoituksista.

Korkoriskillisiä sijoituksia on sijoituskannasta 60 prosenttia (59). Korkosalkun duraatio 31.12.2014 oli 1,8 vuotta (1,8). Korkosijoituksista joukkovelkakirjalainat olivat 30 prosenttia (47), korkorahastot viisi prosenttia (2) ja rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien käteinen 25 prosenttia (10) sijoituskannasta.

Listattujen osakkeiden paino oli vuoden lopussa 26 prosenttia (26). Tähän lukuun sisältyvät suorat osakesijoitukset 9 prosenttia (12) ja sijoitukset osakerahastoihin 15 prosenttia (14). Lisäksi osakeriskillisten pääomarahastosijoitusten ja listaamattomien osakkeiden osuus oli neljä prosenttia (4), sekä vaihtoehtoisten rahastosijoitusten osuus viisi prosenttia (6) si-

joituskannasta. Osake- ja korkosijoituksista on tarkempaa jaottelua tilinpäätöksen riskienhallintaa koskevassa liitteessä.

Vuoden lopussa sijoituskannassa oli pääomarahastotyypisiä sijoituksia, jotka sisältävät osakeriskin lisäksi myös kiinteistö- ja korkoriskiä, 707 miljoonaa euroa (640), niihin jäljellä olevia rahastositoumuksia on kaikkiaan 367 miljoonaa euroa (377). Pääoma sitoutuu näihin rahastoihin jatkossa usean vuoden aikana sitä mukaa kuin rahastot tekevät uusia sijoituksia. Näistä sitoumuksista 25,0 miljoonaa euroa (27,4) liittyy sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin sijoituksiin, joihin on odotettavissa myös vastaava maksutulo. Allokaatiokuvassa pääomarahastojen osuus pitää sisällään vain osakeriskiä sisältävät pääomarahastot, kun taas kiinteistö- ja korkoriskiä sisältävät pääomarahastotyypiset sijoitukset on sisällytetty näitä riskejä vastaaville riveille.

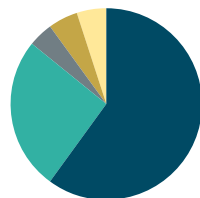
Kiinteistösijoitusten osuus sijoituskannasta oli viisi prosenttia (4) jakautuen suoriin ja epäsuoriin siten, että kiinteistösijoituksista suoria oli 65 prosenttia (62) ja epäsuoria eli rahasto-osuuksia, laina- ja osakesijoituksia oli 35 prosenttia (38).

Omana tase-eränään olevat sijoitussidonnaisia vakuutuksia kattavat sijoitukset olivat konsernissa 5 282 miljoonaa euroa (4 623).

Sijoitussalkun allokaatio

31.12.2014

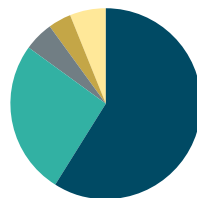
6 644 milj. €

● Korkosijoitukset	60 %
● Listatut osakkeet	26 %
● Pääomarahastot	4 %
● Kiinteistöt	5 %
● Vaihtoehtoiset sijoitukset	5 %

31.12.2013

5 452 milj. €

● Korkosijoitukset	59 %
● Listatut osakkeet	26 %
● Pääomarahastot	5 %
● Kiinteistöt	4 %
● Vaihtoehtoiset sijoitukset	6 %

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO KÄYVIN ARVOIN

Milj. €	2014	2013	muutos
Muu kuin sijoitussidonnainen liike			
Korot	98	119	-22
Osingot	89	87	2
Kiinteistöjen tuotot ja kulut	5	2	3
Myyntivoitot ja -tappiot	126	122	4
Pysyvät arvonalentumiset	-42	-33	-8
Kurssivoitot ja -tappiot	35	4	31
Sijoitustoiminnan liikekulut ja poistot	-13	-12	-1
Muu arvostaminen	1	1	0
Muut tuotot ja kulut	-28	8	-36
Yhteensä	271	298	-27
Käyvän arvon rahaston muutos (ennen veroja)	20	97	-77
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos	-1	2	-3
Yhteensä käyvin arvoin	291	397	-106

Mandatum Life -konsernin sijoitustoiminnan tuloslaskelman mukainen voitto oli 539 miljoonaa euroa (568). Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten osuus voitosta oli 268 miljoonaa euroa (270).

Tilivuoden korkotuotot olivat 98 miljoonaa euroa (119). 89 miljoonan euron osinkotuotoista (87) kotimaisista osakkeista saatiin 30 prosenttia (38), pääomarahastojen voittoa-osuuksista 59 prosenttia (57) ja loput 11 prosenttia (5) pörssinoteeratuista indeksirahastoista ja muista ulkomaisista osuuksista. Tulokseen sisältyy nettomyyntivoittoa 126 miljoonaa euroa (122), joista 55 miljoonaa realisoitui Pohjois-Amerikan osakeriskillisistä sijoituksista, 15 miljoonaa EU-maiden joukkovelkakirjalainoista ja pörssinoteeratuista osakkeista 27 miljoonaa, josta kahden suurimman myyntikohteen, Fingridin ja Fortumin myyntivoittojen osuus on 67 prosenttia. Kurssivoitot 35 miljoonaa euroa (4) sisältävät valuuttajohdannaisten tulokset sekä joukkovelkakirjalainojen valuuttakurssimuutokset.

Yhtiön hallituksen vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaisesti sijoitustoiminnassa käytettiin termiini- ja optiosopimuksia sekä koron- ja luottoriskinvaihtosopimuksia aktiivisesti olemassa olevien positioiden ja taseen korkoriskin suojaamiseen sekä lisätuottojen hankkimiseen. Johdannaisia seurataan yhdessä alla olevien sijoitusten kanssa ja niihin sisältyvä riski lasketaan tarkasteluhetken markkinatilannetta vastaavasti. Johdannaispositio mitoitetaan siten, että salkun kokonaisriski ei ylitä hallituksen vahvistamia rajoja.

Tilikaudella on sovellettu suojauslaskentaa valuuttamääräisten rahastojen käyvän arvon suojaukseen valuuttariskiltä. Suojausten tuloksena kirjattiin käyvän arvon rahasto sijaan tulokseen voittoa 74 miljoonaa euroa (-18).

Johdannaisiin liittyvät tappiot olivat kaiken kaikkiaan 171 miljoonaa euroa (29). Nämä sisältyvät eriin valuuttakurssivoitot ja -tappiot, muut tuotot ja kulut sekä korkotuotot ja -kulut. Tappiot muodostuvat korkojohdannaisista -16 miljoonaa euroa (12), valuuttajohdannaisista -154 miljoonaa euroa (20), joista kirjanpidollisesti suojaavien osuus oli -74 miljoonaa (18) ja loput -1 miljoonaa euroa (-3) osake- ja luottoriskijohdannaisista.

Omaan pääomaan sisältyvä käyvän arvon rahasto kasvoi tilivuonna 20 miljoonaa euroa (97) ennen veroja. Käyvän arvon rahaston muutoksesta osakkeiden ja rahastojen osuus oli 62 miljoonaa euroa (139), josta kotimaisten osakkeiden osuus oli 24 miljoonaa euroa (68). Korkoinstrumenttien vaikutus käyvän arvon rahaston muutokseen oli -42 miljoonaa euroa (-42) joista suurimman muutoksen aiheuttivat euromaiden yrityslainamarkkinat -26 miljoonaa euroa. Pysyviksi arvonalentumistappioiksi käyvän arvon rahastosta kirjattiin 41 miljoonaa euroa (-33), joista 31 miljoonaa aiheutui kotimaisista pörssiosakkeista, 5 miljoonaa Venäjä -riskillisistä sijoitusrahastoista ja loput pääomarahastoista.

Vastuuvelka ja asiakashyvitykset

Mandatum Life -konsernin vastuuvelka ennen jälleenvakuuttajan osuutta kasvoi 1 833 miljoonalla eurolla ja oli 10 377 miljoonaa euroa (8 544). Sijoitussidonnaisten sopimusten osuus vastuuvelasta oli 5 312 miljoonaa euroa (4 617). Laskuperustekorkoinen vastuuvelka kasvoi 5 065 miljoonaan euroon (3 927). 30.12.2014 toteutunut ryhmäeläkevakuutuskannan siirto Suomi-yhtiöstä kasvatti laskuperustekorollista vastuuvelkaa yhteensä 1 337 miljoonalla eurolla. Suomi-yhtiöstä siirtynyt vastuuvelka on eriytetty muusta vakuutuskannasta (eriytetty ryhmäeläkekanta). Eriytetty ryhmäeläkekanta pitää sisällään 241 miljoonaa euroa korkotäydennystä, jolla alennetaan sen vastuuvelan diskonttauskorko 1,0 prosenttiin. Muu lasku-

rustekorkoinen vastuuvelka pitää sisällään korkotäydennyksiä yhteensä 135 miljoonaa euroa.

Baltian tytäryhtiön osuus vastuuvelasta oli 170 miljoonaa euroa (159), josta sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus oli 153 miljoonaa euroa (142).

Vastuuvelan jakautumisesta ja muutoksesta on tarkempi selvitys tilinpäätöksen riskienhallintaa käsittelevässä liitteessä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun mukaan henkivakuutusyhtiössä on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisätuihin.

Mandatum Lifen tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaisuhyvitys, joka olisi vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinna mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin kokonaisuhyvityksen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto. Kokonaisuhyvitys muodostuu laskuperustekorosta ja vuosittain määrättävistä lisäeduista.

Mandatum Lifen hallitus päättää lisäedut vuosittain ja niiden määrään vaikuttaa mm. yleinen korkotaso, yhtiön onnistuminen sijoitustoiminnassa pitkällä aikavälillä, vakuutuksen laskuperustekorona taso sekä yhtiön vakavaraisuus. Yhtiön verkkosivuilta löytyy yksityiskohtaisempi kuvaus lisäetutavoitteesta sekä selvitys annetuista lisäeduista.

Viron, Latvian ja Liettuan lainsäädännössä ei ole kohtuusperiaatetta vastaavaa sääntelyä.

Korvauskulut

Mandatum Life -konsernin omalla vastuulla olevat korvauskulut olivat yhteensä 876 miljoonaa euroa (731). Baltian tytäryhtiön osuus korvauskuluista on 28 miljoonaa euroa (25).

Mandatum Life -konsernista maksettiin tilikauden aikana korvauksia yhteensä 882 miljoonaa euroa (741), josta jälleenvakuuttajien osuus oli 2,8 miljoonaa euroa (3,1). Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus maksetuista korvauksista oli 485 miljoonaa euroa (345).

Emoyhtiö Mandatum Life maksoi tilivuonna eläkkeitä n. 61 000 eläkkeensaajalle yhteensä 319 miljoonaa euroa (319). Näistä ryhmäeläkevakuutuksiin liittyi 57 prosenttia (57). Eri-laisia muita korvauksia maksettiin yhteensä lähes 40 000 kappaletta. Sopimuksen mukaan eräänntyviä säästösummia maksettiin 14 miljoonaa euroa (20). Takaisinostojen määrä oli 451 miljoonaa euroa (322), henkivakuutusten riskikorvausten 90 miljoonaa euroa (73) ja jälleenvakuutuskorvaukset 1 miljoonaa euroa (1).

Liikekulut

Mandatum Life -konsernin liikekulut olivat 102 miljoonaa euroa (96). Liikekuluista Baltian tytäryhtiön osuus oli 6 miljoonaa euroa (6). Innovan osuus liikekuluista oli 5 miljoonaa euroa (4).

Vuonna 2014 Mandatum Life -konsernin liikekustannussuhde oli 103,0 prosenttia (105,4). Kokonaisliikekustannussuhde, jossa on huomioitu kaikki liikekulujen kattamiseen tarkoi-

tetut tuotot, oli konsernin osalta 84,2 prosenttia (86,2). Konsernin liikekulut sisältävät hankintakuluja 37 miljoonaa euroa (35). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja, jolloin vakuutuksen ensimmäisen eli hankintavuoden tulos on yleensä hankintakuluista johtuen negatiivinen.

Henkilöstöhallinto

Vuoden 2014 keskeisiä teemoja Mandatum Lifessä olivat toiminnan tehokkuuden parantaminen ja osaamisen kehittäminen vastaamaan monipuolistuvan markkinan tarpeita. Yhtiössä onnistuttiin saavuttamaan tehostamiselle asetetut tavoitteet muun muassa toimintojen keskittämisen avulla. Myyntiä tukemaan perustettiin Myynnin tuki ja asiakaskokema-yksikkö, jonka tarkoituksena on varmistaa kaikkien myyntikanavien yhdenmukainen ja korkealaatuinen toiminta niin myynnin projekteissa kuin myyntikampanjoissakin.

Mandatum Life muutti kertomusvuoden aikana yhtiörakennettaan perustamalla kaksi uutta tytäryhtiötä, Mandatum Life Palvelut Oy:n ja Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy:n, jotka aloittivat toimintansa 1.5.2014. Muutoksen yhteydessä 300 tuki-palveluiden ja salkunhoidon työntekijää siirtyi työskentelemään uusien yhtiöiden palveluksessa. Yhtiörakenteen muutoksesta huolimatta Mandatum Lifen tavoitteena on edelleen yhdenmukaisen työskentelykulttuurin edistäminen ja toiminta arvojemme mukaisesti yhtenä joukkueena. Yhdenmukaista työskentelykulttuuria on tuettu yhteisillä esimiesvalmennusohjelmilla.

Mandatum Lifessä kehitetään henkilöstön osaamista liiketoiminnan avainalueilla tavoitteena tuottaa lisäarvoa asiakkaalle. Yhtiön menestyksen kannalta on tärkeää, että henkilöstömme on motivoitunutta ja hyvinvoivaa. Henkilöstön tyytyväisyyttä mitataan vuosittain Great Place to Work -tutkimuksen avulla. Vuoden 2014 tutkimuksessa Mandatum Life sijoittui Suomen 30 parhaan työpaikan joukkoon. Henkilöstötyytyväisyys on hyvällä tasolla ja jopa noussut edellisvuodesta. Marraskuussa 2014 toteutetussa työilmapiiritutkimuksessa kokonaisuus tyytyväisyys oli 80 prosenttia (76). Kaikkiaan 88 prosenttia vastaajista (81) piti Mandatum Lifea erittäin hyvänä työpaikkana. Henkilöstötyytyväisyydestä kertoo myös korkea vastausprosentti 91 %.

Riskienhallinta

Mandatum Life -konsernissa hallitus vastaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoituspolitiikan ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan liiketoiminnoissa. Jatkuvuussuunnitelma on osa riskienhallintasuunnitelmaa.

Mandatum Lifen toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteutuksesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Liiketoimintayksiköt ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

Riskit on jaettu pääryhmiin, joita ovat vakuutusriskit, markkinariski, operatiiviset riskit, juridiset ja compliance-riskit sekä liiketoiminta ja maineriskit. Jokaiselle pääryhmälle on nimetty vastuuhenkilö säännöllisesti kokoontuvassa riskienhallintakomiteassa. Komitean puheenjohtajana toimii toimitusjohtaja, ja komitea käsittelee myös Baltian tytäryhtiön riskit.

Riskeistä ja riskienhallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on yksityiskohtaisempi selvitys Mandatum Lifin merkittävimmistä riskeistä ja riskienhallinnan yleisistä periaatteista.

Konsernirakenne ja omistus

Mandatum Life on Sampo Oyj:n täysin omistama tytäryhtiö.

Mandatum Lifin 100 % omistamia tytäryhtiöitä ovat virolainen Mandatum Life Insurance Baltic SE, jolla on sivuliikkeitä Latviassa ja Liettuassa ja Mandatum Life Fund Management S.A. Luxemburgissa sekä suomalaiset tytäryhtiöt Innova Palvelut Oy, Mandatum Life Palvelut Oy ja Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy.

Mandatum Life -konserniin kuuluu lisäksi tytäryhtiöinä 23 (22) suomalaista asunto- ja kiinteistöosaakeyhtiötä sekä osakkuusyhtiöinä Niittymaa Oy (omistus 49 %) sekä SaKa Hallikiinteistöt Oy (omistus 48 %).

Merkittävät tapahtumat tilikauden jälkeen

Ei merkittäviä tapahtumia.

Tulevaisuuden näkymät

Lähtitulevaisuuden mahdollisuudet ja haasteet ovat monilta py-syneet ennallaan viimeisten vuosien ajan. Euroopan talouteen liittyvä epävarmuus sekä matalariskisten korkojen entistä alhaisempi taso muodostavat edelleen lähivuosien osalta merkittävimmät haasteet sijoitustoiminnalle ja yhtiön tulokselle.

Vuonna 2014 Mandatum Lifin sijoitustoiminnan tuotto muodostui kohtuulliseksi, ylittäen selkeästi vastuuvelan vaatimukset. Vaihtoehtoisten sijoitusten, erityisesti pääomarahastojen, osalta tuotto muodostui erittäin hyväksi. Korkosijoitusten tuotto jäi alhaisena pidetyn duraation seurauksena matalaksi. Matalariskisten markkinakorkojen poikkeuksellisen alhainen korkotaso yhdessä vakuutuksille taattujen selkeästi korkeampien laskuperustekorkojen kanssa muodostaa merkittävimmän haasteen yhtiön tulevaisuuden näkymien osalta. Lähivuosina erääntyviin korkosijoituksiin liittyvä jälleensijoitusriski on alhaisista korkotasoista ja yrityslainojen verrattain alhaisista riskimarginaaleista johtuen huomattava. Vakavaraisuuspääoman määrä, melko voimakkaasti aleneva vanha laskuperustekorkoinen vastuuvetka ja vastuuvellan korkotäydennykset yhdessä Solvenssi II:n siirtymäsäännösten kanssa luovat yhtiölle valmiudet kestää sekä alhaisen korkojen aikaa että lyhytaikaisia markkinaheilahteluja.

Mandatum Life otti vuoden aikana kaksi merkittävää strategista askelta, joiden uskotaan parantavan yhtiön tulevaisuuden näkymiä. Suomi-yhtiöstä siirtyneen ryhmäeläkekannan tulosvaikutuksen odotetaan olevan positiivinen, mutta sen lisäksi se tuo yli 2 000 vakuutuksen ja yli 30 000 vakuutetun muodossa yhtiölle merkittävän uuden asiakaspotentiaalin. Toisena strategisena askeleena yhtiö aloitti rahastoliiketoiminnan perustamalla Luxemburgiin rahastohallinnointiyhtiön. Mandatum Lifin varainhoidon palvelut ovat asiakkaille tarjolla ensisijaisesti vakuutusten kautta, mutta institutionaalisille sijoittajille avautui uutena vaihtoehtona sijoittaminen suoraan Mandatum Lifin rahastoihin. Rahastoliiketoiminnan perustaminen edellytti muutoksia Mandatum Lifin yhtiörakenteeseen, joten vuonna 2014 Mandatum Life perusti Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy:n huolehtimaan sijoitussidonnaisista asiakasvaroista ja Mandatum Life Palvelut Oy:n ryhmän palvelujen tuottamiseen. Uudistetun rakenteen avulla vastataan jatkossa selkeämmin ja kustannustehokkaammin tuleviin asiakastarpeiden ja sääntelyympäristön muutoksiin.

Mandatum Lifin vuoden 2014 sijoitussidonnainen maksumatulo oli historian korkein. Maksutulon kasvu oli pääosin seurausta oman varainhoitoyksikön onnistuneesta myynnistä.

tä sekä Danske Bankin erittäin hyvästä myynnistä henkilöasiakas segmentissä. Sijoitussidonnaisten tuotteiden maksumatulo ja myynnin nousujohteinen kehitys antavat vuodelle 2015 hyvät lähtökohdat tavoitella vähintään vuoden 2014 tasoisista sijoitussidonnaista maksumatuloa. Myös palkitsemiseen liittyvien palveluiden, erityisesti henkilöstörahastojen, odotetaan jatkavan vuonna 2014 alkanutta kasvuaan seuraavien vuosien osalta.

Sijoitustoiminnan lisäksi yhtiön tulokseen vaikuttaa vakuutusriskeistä syntyvä riskiliikkeen tulos sekä kustannusliikkeen tulos. Kustannusliikkeen tulos jatkoi kasvu-uralla tuotteiden kasvaessa ja kulujen pysyessä tehostamisohjelman mukaisten tavoitteiden alapuolella. Kustannusliikkeen tuloksen trendin odotetaan olevan kasvava, mutta vuotuisissa tuloksissa voi olla heiluntaa erityisesti sijoitussidonnaisen vastuuvelan palkkiotuottojen osalta, johtuen sijoitusmarkkinoiden vaihtelusta. Riskiliikkeen tuloksen odotetaan pysyvän aiempien vuosien tasolla.

Vakavaraisuussäätelyn osalta vuosi 2015 tulee olemaan merkittävä. Pitkään voimassa olleet Solvenssi I-säännöt jäävät historiaan ja tilalle tulee 1.1.2016 alkaen paremmin yhtiöiden riskiaseman huomioiva Solvenssi II-sääntely. Joidenkin riskien, erityisesti joidenkin markkinariskien, osalta Solvenssi II:n pääomavaateita voidaan pitää kovina. Säätelyyn liittyvät siirtymäsäännökset, yhdessä vanhan laskuperustekorollisen kannan alenevan trendin kanssa, antavat kuitenkin Mandatum Lifelle aikaa sopeuttaa tasetta paremmin uuteen vakavaraisuussäätelyyn sopiviksi. Säätelyn voimaantulo ja sääntöjen lopullisen sisällön varmistuminen toisaalta mahdollistavat yhtiöille uudenlaisten ja paremmin Solvenssi II-yhteensopivien tuotteiden kehittämisen.

Hallinto

Mandatum Lifen hallinto määräytyy ensisijaisesti vakuutusyhtiölain ja osakeyhtiölain säännösten pohjalta. Tarkemmat määräykset yhtiön hallinnosta ovat yhtiöjärjestyksessä sekä yhtiön hallituksen vahvistamissa sisäisissä toimintaperiaatteissa ja ohjeissa.

Ylintä päätösvaltaa käyttää yhtiökokous. Varsinainen yhtiökokous pidettiin 18.3.2014 ja ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 7.5.2014.

Mandatum Lifen hallitukseen kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään neljä ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenten lukumäärä vuonna 2014 oli viisi jäsentä. Hallituksen jäsenistä oli erovuorossa Kari Stadigh, joka valittiin uudelleen vuonna 2017 pidettävään varsinaiseen yhtiökokouseen asti.

Mandatum Lifen hallituksen kokoonpano on: puheenjohtaja, konsernijohtaja Kari Stadigh, varapuheenjohtaja, konsernin talousjohtaja Peter Johansson ja jäsenenä sijoitusjohtaja Patrick Lapveteläinen, fil.maist. SHV Jorma Leinonen ja sijoittajasuhde- ja viestintäjohtaja Jarmo Salonen. Hallitus piti tilikauden aikana 13 kokousta.

Henkilöstön valitsemana edustajana hallituksen kokouksissa on asiantuntija Katja Korelin ja hänen varamiehenään asiakaspäällikkö Matti Lepistö. Henkilöstön edustaja ei ole hallituksen jäsen.

Yhtiön toimitusjohtajana toimii OTK Petri Niemisvirta ja toimitusjohtajan sijaisena talousjohtaja fil.lis, SHV Jukka Kurki.

Yhtiökokouksen valitsemina tilintarkastajina toimivat Ernst & Young Oy, (KHT-yhteisön vastuullisena tilintarkastajana KHT Heikki Ilkka) ja KHT Kristina Sandin. Varatilintarkastajina toimivat KHT Eva Bruun ja KHT Terhi Mäkinen.

Hallituksen voitonjakoehdotus

Mandatum Lifen tilikauden kansallisin periaattein laskettu tulos on 102 585 758,22 euroa positiivinen. Voitonjakokelpoiset varat ovat 565 896 362,03 euroa. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikauden tuloksesta jaetaan osinkoa 100 000 000 euroa ja loput siirretään voitto-/tappiotilille.

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liite	1-12/2014	1-12/2013
Vakuutusmaksutulo	1	1 104,8	1 063,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot	2	539,8	569,4
Liiketoiminnan muut tuotot		5,4	4,3
Korvaukset	3	-876,4	-731,3
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	4	-498,6	-647,7
Henkilöstökulut	5	-46,3	-46,0
Liiketoiminnan muut kulut	6	-59,5	-53,9
Rahoituskulut	7	-6,9	-6,6
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista		0,5	1,4
Tilikauden voitto ennen veroja		162,8	152,7
Verot	19	-29,5	-33,5
Tilikauden voitto		133,4	119,2
Tilikauden muut laajan tuloksen erät	20-21		
Erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot		0,0	0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat		20,2	96,9
Rahavirtasuojaukset		0,0	-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot		-4,0	4,0
Muut laajan tuloksen erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi yhteensä nettona verojen jälkeen		16,2	100,6
Tilikauden laaja tulos		149,5	219,8

Konsernitase

Milj. €	Liite	12/2014	12/2013
Varat			
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	8	4,6	5,1
Sijoituskiinteistöt	9	176,8	105,2
Aineettomat hyödykkeet	10	6,8	8,5
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä	11	0,4	1,4
Rahoitusvarat	12-16	5 664,9	5 122,3
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	17	5 281,8	4 622,9
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista	24	2,6	2,8
Muut varat	22	208,0	81,3
Käteiset varat	23	858,5	222,1
Varat yhteensä		12 204,3	10 171,6
Velat			
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista	24	5 064,9	3 927,5
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	25	5 312,0	4 616,6
Rahoitusvelat	13, 26	185,5	110,8
Laskennalliset verovelat	18	123,1	128,0
Muut velat	28	209,0	128,8
Velat yhteensä		10 894,6	8 911,6
Oma pääoma			
Osakepääoma	30	40,4	40,4
Rahastot		637,2	621,1
Kertyneet voittovarot		632,1	598,6
Emoyhtiön omistajien osuus		1 309,7	1 260,1
Määräysvallattomien osuus		0,0	0,0
Oma pääoma yhteensä		1 309,7	1 260,1
Oma pääoma ja velat yhteensä		12 204,3	10 171,6

Laskelma oman pääoman muutoksista

Milj. €	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Vararahasto	Voittovarot	Muuntoerot	Myytävissä olevat rahoitusvarat*)	Rahavirta- suojaus**)	Yht.
Oma pääoma 1.1.2013	40,4	98,9	30,1	579,7	-0,2	391,2	0,2	1 140,3
Muutokset omassa pääomassa								
Siirrot oman pääoman erien välillä			0,0	-0,1		0,1		0,0
Osingonjako				-100,0				-100,0
Kauden laaja tulos				119,2	0,0	100,8	-0,2	219,8
Oma pääoma 31.12.2013	40,4	98,9	30,1	598,8	-0,2	492,1	0,0	1 260,1
Muutokset omassa pääomassa								
Siirrot oman pääoman erien välillä				0,1		-0,1		0,0
Osingonjako				-100,0				-100,0
Kauden laaja tulos				133,4	0,0	16,2		149,5
Oma pääoma 31.12.2014	40,4	98,9	30,1	632,3	-0,2	508,2	0,0	1 309,7

*) Myytävissä olevista rahoitusvaroista on kirjattu omaan pääomaan kauden arvostusta 30,2 (166,8) milj. euroa. Kauden tulokseen on siirretty 20,2 (96,9) milj. euroa.

***) Rahavirtaa suojaavat korkojohdannaiset erääntyivät edellisellä tilikaudella 2013 eikä uusia rahavirran suojauksia ole aloitettu.

Muuntoeroihin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä rahavirtasuojaukseen sisältyvät määrät ovat laajaan tulokseen kirjattuja verovaiikutuksella huomioituja eriä.

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	2014	2013
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto ennen veroja	162,8	152,7
Oikaisut:		
Poistot	5,3	6,4
Realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot	-127,5	-180,6
Sijoitusten myyntivoitot ja -tappiot	-125,6	-149,5
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos	496,1	640,8
Muut oikaisut	26,1	23,6
Oikaisut yhteensä	274,3	340,7
Liiketoiminnan varojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Sijoitukset *)	412,3	-258,3
Muut varat	-55,1	65,2
Yhteensä	357,2	-193,1
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Rahoitusvelat	0,0	-0,6
Muut velat	5,0	-85,9
Maksetut korot ja tuloverot	-58,6	-45,1
Yhteensä	-53,6	-131,6
Liiketoiminnasta kertyneet nettorahavarat	740,7	168,8
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytär- ja osakkuusyhtiöosakkeisiin	-4,1	-
Nettoinvestoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-0,2	-0,6
Investointeihin käytetyt nettorahavarat	-4,3	-0,6
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Maksetut osingot	-100,0	-100,0
Rahoituksesta kertyneet nettorahavarat	-100,0	-100,0
Rahavirrat yhteensä	636,4	68,2
Rahavarat tilikauden alussa	222,1	153,9
Rahavarat tilikauden lopussa	858,5	222,1
Rahavarojen nettomuutos	636,4	68,2
Lisätietoa rahavirtalaskelmaan:		
Saadut korot	200,0	196,7
Maksetut korot	-25,7	-27,3
Saadut osingot	54,8	42,7

*) Sijoitukset sisältävät sijoituskiinteistöt, rahoitusvarat sekä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset.

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. valuuttakurssien muutosten takia.

Tilikauden rahavarat sisältävät kassan 389,1 milj. euroa (178,6) sekä muut lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk) 469,4 milj. euroa (43,5).

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Yhteenvedo merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista

Mandatum Lifen konsernitilinpäätös vuodelta 2014 on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, ”IFRSs”) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa Mandatum Life on soveltanut kaikkia liiketoimintaansa liittyviä 31.12.2014 voimassa olleita ja EU:n komission hyväksymiä standardeja ja tulkintoja.

Kuluneella tilikaudella on otettu käyttöön seuraavat liiketoimintaansa liittyvät muutetut standardit.

IFRS 10 Konsernitilinpäätös (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, sovellettava viimeistään 1.1.2014 alkavalla tilikaudella) määrittää tarkemmin määräysvallan käsitettä konsernitilinpäätökseen yhdistelemisen ratkaisevana tekijänä. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 12 Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot osuuksista muissa yhteisöissä (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, sovellettava viimeistään 1.1.2014 alkavalla tilikaudella) sisältää liitetietovaatimuksia koskien erilaisia osuuksia muissa yhteisöissä kuten esim. osakkuusyhtiöissä ja taseen ulkopuolelle jäävissä yhtiöissä. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Uudistettu *IAS 27 Erillistilinpäätös* (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, sovellettava viimeistään 1.1.2014 alkavalla tilikaudella) sisältää erillistilinpäätöstä koskevat vaatimukset siltä osin, kun niitä ei ole sisällytetty uuteen IFRS 10:een. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Uudistettu *IAS 28 Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä* (voimaan 1.1.2013 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, sovellettava viimeistään 1.1.2014 alkavalla tilikaudella) sisältää vaatimukset pääomaosuusmenettelyn käyttämisestä osakkuus- ja yhteisyritysten käsittelyssä. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Muutos *IAS 32:een Rahoitusinstrumentit*: esittämistapa (voimaan 1.1.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) tarkentaa rahoitusvarojen ja -velkojen nettomääräistä esittämistä. Standardin käyttöönotolla ei ollut olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Konsernitilinpäätöksen liitetietojen laadinnassa on otettu huomioon myös suomalainen kirjanpito- ja yhteisölaainsäädäntö sekä viranomaissäännökset. Osa riskeistä vaadittavista liitetiedoista on esitetty konsernitilinpäätöksen Riskienhallintaoisiossa.

Tilinpäätöksen arvostamisperusta on alkuperäinen hankintameno lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa sekä oman pääoman ehtoisina instrumentteina suoritettavia osakeperusteisia maksuja, jotka arvostetaan käypään arvoon.

Konsernitilinpäätös esitetään euroina pyöristettynä lähimpään miljoonaan yhden desimaalin tarkkuudella, ellei toisin ole mainittu.

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 10. helmikuuta 2015.

Konsernitilinpäätös

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiö Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön ja sen tytäryhtiöiden tilinpäätökset. Tytäryhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta toteutuu, kun konsernilla on yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Hankitut yritykset yhdistellään tytäryhtiöinä siitä päivästä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryhtiöt siihen päivään saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Tytäryhtiöiden hankinnat käsitellään hankintamenomennettelmällä. Hankintameno kohdistetaan hankinnan kohteen yksilöitävissä oleville varoille, veloille ja ehdollisille veloille, jotka arvostetaan hankinta-ajankohdan käypään arvoon. Mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien suhteellista osuutta hankitun tytäryhtiön nettovarallisuudesta. Hankekohtaisesti valitulla käsittelytavalla on vaikutusta sekä kirjattavaan vähemmistöosuuden että liikearvon määrään. Määrä, jolla maksettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus sekä mahdollisesti aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät konsernin osuuden hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvästä arvosta, kirjataan liikearvoksi.

Konsernitilinpäätös laaditaan soveltaen yhtenäisiä laadintaperiaatteita samankaltaisissa olosuhteissa toteutuviin samanlaisiin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin. Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat sekä voitot ja tappiot eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa.

Osakkuusyhtiöt

Osakkuusyhtiöinä käsitellään yhtiöt, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, mutta ei valtaa määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Jollei toisin osoiteta, huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa 20–50 prosenttia sijoituskohteen äänivallasta. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin käsitellään pääomaosuusmenettelmällä. Hankintahetkellä sijoitukset osakkuusyhtiöihin kirjataan hankintameno, jota oikaistaan hankinta-ajankohdan jälkeen tapahtuvalla muutoksella konsernin osuudessa osakkuusyhtiön voitosta (tappiosta) ja muilla muutoksilla, jotka on suoraan kirjattu osakkuusyhtiön omaan pääomaan. Mikäli konsernin osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitukset merkitään taseeseen nolla-arvoon ja ylimenevät tappiot yhdistellään vain siinä tapauksessa, että konserni on sitoutunut osakkuusyhtiön velvoitteiden täyttämiseen. Sijoitus osakkuusyhtiöön sisältää hankinnasta syntyneen liikearvon. Realisoitumattomat voitot (tappiot) konsernin ja osakkuusyhtiön välillä eliminoidaan konsernin omistuosuuden mukaisesti.

Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tuloksesta on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa. Konsernin osuus osakkuusyhtiön muihin laajan tuloksen eriin

kirjatuista muutoksista on esitetty konsernin muissa laajan tuloslaskelman erissä.

Jos ilmenee viitteitä siitä, että sijoituksen arvo saattaa olla alentunut, testataan sen kirjanpitoarvo arvonalentumisen varalta vertaamalla sitä sijoituksesta kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevana rahamääränä pidetään käyttöarvoa tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyä käypää arvoa sen mukaan kumpi niistä on suurempi. Jos sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä on pienempi kuin sen kirjanpitoarvo, vähennetään kirjanpitoarvoa kirjaamalla siitä tulosvaikutteinen arvonalentumistappio, jonka suuruus on kirjanpitoarvon ja kerrytettävissä olevan rahamäärän erotus. Mikäli sijoituksesta kerrytettävissä oleva rahamäärä myöhemmin kasvaa ja on suurempi kuin kirjanpitoarvo peruutetaan tehty arvonalennus vastaavasti tulosvaikutteisesti.

Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet

Konsernitilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin ja emoyhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Konserniyhtiöt ovat laatineet tilinpäätöksensä käyttäen toimintavaluuttana, joka on kunkin yhtiön taloudellisen toimintaympäristön päävaluutta. Yhtiöiden ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan toimintavaluutan määräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset tase-erät muutetaan yhtiön toimintavaluutan määräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta toimintavaluutan määräisiksi aiheutuvat kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioina tuloslaskelmaan. Myytävänä pidettävien ei-moneaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan omaan pääomaan muuntoeroksi, jonka muutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään kokonaan tai osittain, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

Ulkomaisten yksiköiden hankintaan liittyvä liikearvo ja käyvän arvon oikaisu käsitellään tilinpäätöksessä kuin ne olisivat ulkomaisen yksikön varoja ja velkoja. Muuntoerot, jotka syntyvät näiden erien muuttamisesta tilinpäätöspäivän kurssiin, kirjataan omaan pääomaan ja niiden muutos muihin laajan tuloksen eriin.

Muuntoerot, jotka ovat syntyneet ennen konsernin IFRS-standardeihin siirtymispäivää 1.1.2004, on IFRS 1:n salliman helpotuksen mukaisesti oletettu nollan suuruisiksi.

Segmenttiraportointi

Mandatum Life -konsernin segmenttiraportointi perustuu kotimaisen liiketoiminnan tuoteryhmäjakoon sekä muuhun maakohtaiseen organisaatorakenteeseen. Raportoivat segmentit ovat sijoitussidonnaiset sopimukset (Suomi), eriytetty vakuutuslaskenta (Suomi), muut sopimukset (Suomi) sekä Baltia.

Tuoteryhmien riskit poikkeavat toisistaan sijoitusriskien osalta. Segmenttien tulokset raportoidaan yhtiön johdolle osana johdon raportointia.

Segmentille sijoitussidonnaiset sopimukset (Suomi) on kohdistettu sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset ja näiden tuotto mukaan lukien Mandatum Lifen rahastoyhtiöiltä saamat palkkiot. Lisäksi tälle segmentille on

kohdistettu toiminnan vaatimaa vähimmäistoimintapääomaa vastaava määrä tase-erästä 'myytävissä olevat rahoitusmarkkinavälineet'. Kyseiselle erälle on tuloslaskelmalla oletettu laskennallinen kuuden kuukauden euriboria vastaava tuotto, joka on vastaavasti vähennetty muut sopimukset -segmentin sijoitustoiminnan nettotuotosta. Liikekustannusten, mukaan lukien poistot, ja aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden allokointi kotimaisille segmenteille on laadittu yhtiön sisäisen kustannuslaskennan avulla.

Ensisijainen segmenttiraportointi antaa myös olennaisilta osin maantieteellisen jaon, koska toiminta Baltiassa esitetään yhtenä erillisenä liiketoiminta-alueena. Ulkomaisen toiminnan laajetessa maakohtaista jaottelua laajennetaan. Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat, saatavat ja velat eliminoidaan rivi riviltä.

Segmenttien ja yhtiöiden välisten kotimaisten ja rajat ylittävien liiketoimien hinnoittelussa on sovellettu markkinaehtoperiaatetta. Hinnoittelu perustuu OECD:n siirtohinnoitteluhjeistukseen sekä EU:n siirtohinnoitteludokumentoinnista antamaan käytännösääntöön.

Korot ja osingot

Korkotuotot ja -kulut jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot ja -kulut jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle taseisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Osingot kirjataan tuotoksi sinä tilikautena, jona oikeus niiden saamiseen on syntynyt.

Palkkiot

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien palkkiot ja transaktiokulut kirjataan suoraan tulokseen instrumentin alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä.

Vakuutusten hankkimisesta aiheutuvat menot käsitellään vahinkovakuutustoiminnassa vakuutusten aktivoituna hankintamenoina. Henkivakuutustoiminnassa hankintamenot käsitellään Liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä palkkiokuluina.

Muut palkkiokulut sisältyvät tuloslaskelmaerään Sijoitustoiminnan nettotuotot.

Vakuutusmaksut

Vakuutus sopimuksiin ja sijoitussopimuksiin sisältyvät vastuut ovat pitkäaikaisia, jolloin vakuutusmaksu ja sen perusteella maksettava korvaus eivät yleensä kohtaa samalla tilikaudella. Vakuutusmaksut kirjautuvat maksutuloon vakuutuslajista riippuen pääsääntöisesti maksuperusteisesti. Veloitusperusteisesti kirjautuu osa ryhmäläkevakuutuksen vakuutusmaksuista.

Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään kuluna erässä Vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos.

Rahoitusvarat ja -velat

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti sijoituksia seurataan ja hallinnoidaan käyvin arvoin mahdollisim-

man ajantasaisen ja oikean kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Sijoitukset myös raportoidaan konsernin johdolle käyvin arvoin. Rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset ovat joukko-velkakirjoja ja oman pääoman ehtoisia instrumentteja. Ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Vakuutus sopimuksia koskevan standardin IFRS 4 mukaan harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten arvostuksessa noudatetaan kansallisia laskentaperiaatteita, tasoitusmäärää lukuun ottamatta, eli sopimuksia ei arvosteta käypään arvoon. Näiden sopimusten sekä oman pääoman katteena olevia sijoituksia hallinnoidaan kokonaisuutena ja ne on pääosin luokiteltu myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi on määritetty sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset, jotka esitetään taseessa omana eränä. Myös näitä vastaava velka esitetään omana eränä. Lisäksi ulkomaisten tytäryhtiöiden rahoitusvaroihin kuuluvat sijoitukset sekä rahoitusinstrumentit, joissa pääinstrumentista ei ole irrotettu kytkettyä johdannaista, on määritetty käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi.

Taseeseen ja taseesta pois kirjaaminen

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä, joka on päivä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä. Lainat ja muut saamiset kirjataan taseeseen lainaa nostettaessa.

Rahoitusvarat ja -velat netotetaan ja esitetään taseessa nettomääräisenä vain silloin, kun netottamiseen on laillinen oikeus ja netotus aiotaan toteuttaa tai saaminen ja velka suoritaa samanaikaisesti.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon

tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäyntitarkoituksessa

pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole määritetty suojaaviksi ja jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi.

Johdannaiset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Johdannaissopimuksista kirjataan taseeseen saaminen, kun käypä arvo on positiivinen ja velka, kun käypä arvo on negatiivinen. Johdannaiset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos yhdessä realisoituneiden voittojen ja tappioiden kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritetään sellaisiksi. Varat merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoittojen ja -tappioiden, korkotuottojen ja -kulujen sekä osinkotuottojen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan johdannaissvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia, joita ei noteerata toimivilla markkinoilla ja joita ei aiota myydä välittömästi tai lyhyen ajan kuluessa. Lainat ja muut saamiset -ryhmä sisältää myös käteiset varat.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä välittömästi kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan johdannaissvaroihin kuulumattomat rahoitusvarat, jotka on määritetty myytävissä oleviksi tai jotka eivät kuulu muihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista ja osakkeista ja osuuksista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon, lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavissa olevilla transaktiomenoilla. Taseessa myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon ja arvomuutos kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän arvon rahastossa verovaikutus huomioon ottaen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tulokseen. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluva omaisuuserä myydään, omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tulokseen. Käyvän arvon muutos siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan myös silloin, kun omaisuuserän arvo on alentunut siten, että siitä kirjataan arvonalentumistappio. Myytävissä olevista monetaarisista tase-eristä johtuvat kurssierot kirjataan aina suoraan tuloslaskelmaan.

Muut rahoitusvelat

Muita rahoitusvelkoja ovat liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen saadun vastikkeen määräisenä transaktiokuluilla oikaistuna silloin, kun vastike saadaan. Rahoitusvelat arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun.

Jos omia velkoja lunastetaan takaisin ennen eräpäivää, velat poistetaan taseesta ja velan kirjanpitoarvon ja lunastuksessa maksetun vastikkeen erotus kirjataan tulokseen.

Käypä arvo

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Instrumentit arvostetaan ostokurssiin tai viimeiseen kaupantekohintaan, mikäli hintalähteen pörssissä on käytössä huutokauppamennettely. Myös johdannaissopimukset arvostetaan viimeiseen kaupantekohintaan. Mikäli rahoitusinstrumentille on olemassa sen markkinariskin kumoava vastaerä, arvostuksessa käytetään tältä osin samaa hintalähdettä vastaavissa ja vastattavissa. Jos rahoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Arvostus tehdään käyttämällä asiaa tuntevien, liiketoimintaan halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa, rahavirtojen diskonttausmenetelmää sekä optionhinnoittelumalleja.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määrittellä, hankintamenon katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvistä arvosta. Tällaisten rahoitusvarojen määrä konsernin taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Kun arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman alkuperäisen kirjaamisen jälkeisen toteutuneen tappion synnyttävän tapahtuman seurauksena ja näillä tapahtumilla on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin, kirjataan arvonalentumistappio.

Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvarat

Objektiivisena näyttönä arvonalentumisesta pidetään esimerkiksi liikkeeseenlaskijan tai velallisen merkittäviä taloudellisia vaikeuksia, jotka johtavat maksukyvyttömyyteen ja arvioon siitä, että asiakas ei todennäköisesti selviydy maksuveloitteistaan konsernille. Objektiivinen näyttö arvioidaan ensin yksinään merkittävien rahoitusvarojen osalta ja tämän jälkeen joko yksittäin tai ryhmäkohtaisesti sellaisten rahoitusvarojen osalta, jotka eivät yksinään ole merkittäviä.

Kun on objektiivista näyttöä siitä, että jaksotettuun hankintamenuon taseeseen merkityistä rahoitusvaroista on syntynyt arvonalentumistappiota, tappion suuruus määritetään saamisen kirjanpitoarvon ja saamisesta arvioitujen kerrytettävissä olevien tulevien rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Diskonttauskorona käytetään saamisen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Erotus kirjataan arvonalentumistappioksi tuloslaskelmaan. Arvonalentuminen arvioidaan sopimuskohtaisesti.

Mikäli arvonalentumistappion määrä pienenee myöhemmin ja vähennyksen voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeiseen tapahtumaan (kuten rahoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuusluokituksen paranemiseen), arvonalentumistappio peruutetaan tulosvaikutteisesti.

Myytävisissä olevat rahoitusvarat

Objektiivinen näyttö perustuu erillistarkasteluun, joka tehdään, kun liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksessa tapahtuu muutos tai yhtiö siirretään tarkkailulistalle tai kun osakkeen tai osuuden käypä arvo laskee merkittävästi tai pitkäaikaisesti alle alkuperäisen hankintamenon.

Päätös siitä, onko arvon alentuminen merkittävä tai pitkäaikainen, vaatii johdon harkintaa. Päätös tehdään tapauskohtaisesti ja sitä tehtäessä arvioidaan laadullisten kriteerien lisäksi mm. osakkeen arvon historiallisia muutoksia ja aikajaksoa, jonka ajan osakkeen käypä arvo on ollut hankintamenua alhaisempi. Sampo-konsernissa arvon alentuminen katsotaan yleensä merkittäväksi, kun julkisesti noteeratun osakkeen tai osuuden käypä arvo alittaa keskimääräisen hankintamenon 20 prosentilla ja pitkäaikaiseksi, kun käypä arvo on alittanut hankintamenon yli 12 kuukauden ajan.

Koska noteeraamattomille osakkeille ja osuuksille ei ole saatavissa toimivilla markkinoilla julkaistavia hintoja, niiden arvo pyritään määrittämään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Merkittävin noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien erä ovat pääomarahastosijoitukset. Pääomarahastosijoitukset arvostetaan yleisesti alalla vallitsevan käytännön, International Private Equity and Venture Capital Guidelines (IPEV) mukaisesti.

Arvon alenemisen merkittävyttä ja pitkäaikaisuutta arvioidaan viimeksi mainituissa tapauksissa tapauskohtaisesti ottaen huomioon sijoitukseen liittyvät erityistekijät ja olosuhteet. Sampo tekee pääomarahastosijoituksensa pitääkseen ne rahaston elinkaaren loppuun asti, jolloin rahaston tyypilliseksi toimiajaksi muodostuu 10–12 vuotta. Arvio koko rahaston mahdollisesta arvon alentumisesta voidaan yleensä perustellusti tehdä vasta elinkaaren loppupuolella. Mikäli on lisäksi kuitenkin perusteltua syytä epäillä, että sijoituksesta ei sitä myytäessä saada hankintamenua vastaavaa määrää, kirjataan arvonalennus.

Saamistodistusten arvon alentumisessa tappion suuruus määritetään pääoman lyhennyksillä ja jaksotuksilla oikaisun hankintamenon ja tarkasteluhetken käyvän arvon välisenä erotuksena, vähennettynä aikaisemmin tulosvaikutteisesti kirjatulla arvonalentumistappiolla.

Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen tai osuuden arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, muihin laajan tuloksen eriin kirjattu kertynyt tappio siirretään omasta pääomasta kirjattavaksi tulosvaikutteisena arvonalentumistappiona.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

Jos osakkeen käypä arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen nousee, arvonnousu kirjataan suoraan muun laajan tuloksen eriin. Arvon edelleen laskiessa alle hankintamenon kirjataan tulosvaikutteinen arvonalennus.

Johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Johdannaissopimukset luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin ja suojaaviin sopimuksiin ja ne sisältävät korko-, luottoriski-, valuutta-, osake- sekä hyödykejohdannaiset. Johdannaissopimukset arvostetaan niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa käypään arvoon. Kaikki johdannaissopimukset kirjataan taseeseen varoiksi, kun niiden käypä arvo on positiivinen ja veloiksi, kun käypä arvo on negatiivinen.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset, joita ei ole merkitty suojaaviksi sekä pääsopimuksesta erotetut kytketyt johdannaiset käsitellään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä johdannaissopimuksina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntivoitot ja -tappiot yhdessä korkotuottojen ja -kulujen kanssa kirjataan tuloslaskelmaan.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi johdannaissopimuksellaan myös sopimukset, joita käytetään suojaamistaroituksessa, mutta jotka eivät täytä IAS 39 -standardin suojauslaskennalle asettamia ehtoja.

Suojaavat johdannaissopimukset ja suojausperiaatteet

Suojausperiaatteiden mukaisesti konsernissa voidaan suojautua korkoriskiltä, valuuttakurssiriskiltä ja hintariskiltä soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta, käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta.

Suojauslaskentaa sovelletaan suojauksiin, jotka ovat suojattavan riskin osalta tehokkaita ja täyttävät IAS 39 -standardin suojauslaskennan ehdot. Suojaussuhde suojaavan johdannaisten ja suojattavan kohteen välillä sekä suojaukseen liittyvät riskienhallintatavoitteet dokumentoidaan suojauksen alkaessa. Suojauksen tehokkuus arvioidaan suojaussuhteen alussa ja suojauksen aikana siten, että suojaus on erittäin tehokas koko suojauksen ajan. Suojausta pidetään tehokkaana, kun suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai position käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Rahavirran suojaus

Rahavirran suojauksella suojataan vaihtuvakorkoisten velkakirjalainojen tai muiden vaihtuvakorkoisten varojen tai velkojen korkorahavirtoja. Suojaavina instrumentteina käytetään mm. koronvaihto- sekä yhdistettyä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Johdannaissopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutoksesta tehokkaan suojauksen osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Ylimenevä tehoton osuus kirjataan suoraan tulokseen.

Omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Kun suojaava johdannainen erääntyy, myydään, suojaussuhde päätetään tai suojaus ei enää täytä suojauslaskennan ehtoja, omaan pääomaan suojauksen loppumishetkeen mennessä kertynyt käyvän arvon muutos jää omaan pääomaan, kunnes se kirjataan tuloslaskelmaan sille kaudelle, jona suojauksen kohteena olevat rahavirrat tuloutuvat.

Kuluneella tilikaudella ei ole sovellettu rahavirran suojausta.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan mm. hinta- ja korkotason sekä valuuttakurssien muutosten aiheuttamilta vaikutuksilta käypiin arvoihin konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti. Suojaavina johdannaisina käytetään konserniyhtiöiden hallitusten hyväksymiä instrumentteja, joita ovat

valuuttatermiinit, koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukset sekä optiot.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Kuluneella tilikaudella on sovellettu käyvän arvon suojausta.

Arvopaperilainaus

Lainaksi annetut arvopaperit säilyvät taseessa lainauksesta huolimatta. Vastaavasti lainaksi otettuja arvopapereita ei kirjata taseeseen. Jos lainaksi otetut arvopaperit myydään kolmannelle osapuolelle, saatu myyntihinta kirjataan taseeseen varoiksi ja vastaavansuuruiseksi velaksi lainanantajalle. Velka käsitellään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavana velkana.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa vuokralle otetun hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä olennainen osa säilyy vuokralle antajalla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi ja ne sisältyvät vuokralle antajan taseeseen. Muun vuokrasopimuksen perusteella maksettavat vuokrat kirjataan tasaerinä vuokra-kuluiksi vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Muut vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernin vuokralle antaman hyödykkeen omistamiseen liittyvistä riskeistä ja eduista olennainen osa säilyy konsernilla, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muilla vuokrasopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet sisältyvät tase-erään Sijoituskiinteistöt ja niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien aineellisten hyödykkeiden. Muun vuokrasopimuksen perusteella saatavat vuokrat kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokratuotoiksi vuokra-ajan kuluessa.

Aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomina hyödykkeinä, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, käsitellään ulkopuolelta hankitut ja sisäisesti aikaansaadut atk-ohjelmistot ja muut aineettomat hyödykkeet, jos on todennäköistä, että niistä johtuva odotettavissa oleva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeiden hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Sisäisesti aikaansaadun aineettoman hyödykkeen hankintameno määräytyy hyödykkeelle välittömästi kohdistettavien menojen summana. Tutkimusmenot kirjataan kuluksi sinä tilikautena, jona ne toteutuvat. Kehittämismenoista, jotka johtuvat uusien atk-ohjelmistojen suunnittelusta tai jo olemassa olevien ohjelmistojen merkittävistä parannuksista, aktivoidaan vain ne, jotka täyttävät edellä mainitut taseeseen kirjaamisen edellytykset.

Aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kirjataan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Aineettomat hyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Atk-ohjelmistot 4–10 vuotta
Muut aineettomat
hyödykkeet 3–10 vuotta

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä ovat omassa käytössä olevat kiinteistöt, koneet ja laitteet sekä kalusto. Kiinteistöjen luokitus omassa käytössä ja sijoitusikäikäytössä oleviin suoritetaan käytössä olevan neliömäärän perusteella. Mikäli omassa käytössä on korkeintaan 10 prosenttia kiinteistön pinta-alasta, kiinteistö luokitellaan kokonaan sijoituskiinteistöksi.

Kiinteistöt ja muut aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintamenoon. Perusparanusmenot lisätään kiinteistöjen kirjanpitoarvoon silloin kun on todennäköistä, että niistä koituva vastainen taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi. Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet poistetaan tasapoistoin niiden arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pääsääntöisesti jäännösarvo arvioidaan nollan suuruiseksi. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Taloudellisen vaikutusajan arviota tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Poistoajkoja oikaistaan, mikäli arvio muuttuu merkittävästi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat hyödykeryhmittäin ovat seuraavat:

Asuin-, toimisto-
ja liikerakennukset 20–60 vuotta
Teollisuus- ja
varastorakennukset 30–60 vuotta
Rakennusten ainesosat . . . 10–15 vuotta
Atk-laitteet ja autot. 3–5 vuotta
Muut koneet ja kalusto. 3–10 vuotta

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen poistojen kirjaaminen lopetetaan, mikäli omaisuuserä luokitellaan myytävänä olevaksi IFRS 5 *Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot* mukaisesti.

Aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että aineettomiin hyödykkeisiin tai aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin kuuluvan omaisuuserän arvo saattaa olla alentunut. Jos arvonalentumisesta on viitteitä, arvioidaan omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain liikearvosta, kesken-eräisistä aineettomista hyödykkeistä sekä taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomista aineettomista hyödykkeistä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo kohdistetaan arvonalentumistestausta varten hankinta-ajankohdasta lähtien konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille. Testissä verrataan yksikön liikearvon sisältävää kirjanpitoarvoa yksiköstä kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuvilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvolla tarkoitetaan omaisuuserästä tai rahavirtaa tuottavasta yksiköstä saatavissa olevia arvioituja vastaisia nettoraHAVIRTOJA, jotka diskontataan nykyarvoonsa ennen veroja määritettyä korkoprosenttia käyttäen. Jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä, siitä kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappio. Kirjaamisen yhteydessä poistettavan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeestä kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumistappion kirjaamisajankohdasta, ei kuitenkaan enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä pidetään vuokratuottojen saamiseksi ja omaisuuden arvonnoususta hyötymiseksi. Sijoituskiinteistöt arvostetaan hankintamenoilla käyttäen kuten omassa käytössä olevat kiinteistötkin. Samoin niiden poistoajat ja -menetelmät sekä arvonalentumistappioiden kirjausperusteet ovat samat kuin vastaavien omassa käytössä olevien kiinteistöjen.

Sijoitusikäikäytössä olevien kiinteistöjen käyvät arvot esitetään liitetietona ja ne arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoisin tuotto-odotuksiin perustuvaa tuottoarvomenetelmää ja toteutuneisiin vertailukauppoihin perustuvaa kauppa-arvomenetelmää.

Arvioinnin lähtökohtana ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokraustilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria, tuottovaatimustasoja ja yksikköhintoja. Arviointi on tilikaudella suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Varaukset

Varaus kirjataan, kun konsernille on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Jos velvoitteesta tai osasta siitä on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi vain silloin, kun sen saaminen on käytännössä varmaa.

Vakuutus- ja sijoitussopimukset

Vakuutus- ja sijoitussopimukset käsitellään IFRS 4 –standardin mukaisesti joko vakuutus- ja sijoitussopimuksina tai sijoitussopimuksina. Standardin mukaan vakuutus- ja sijoitussopimukset luokitellaan vakuutus- ja sijoitussopimuksiksi, mikäli niissä siirtyy vakuutus- ja sijoitussopimustajan ja vakuutus- ja sijoitussopimustajan välillä merkittävää vakuutus- ja sijoitussopimustajan riskiä. Mikäli sopimuksen perusteella siirtyvä riski on luonteeltaan rahoitus- ja sijoitusriskiä eikä merkittävää vakuutus- ja sijoitusriskiä, luokitellaan sopimus sijoitussopimukseksi. Sopimuksen luokittelu vakuutus- tai sijoitussopimukseksi määrää sen arvostuskäytännön.

Sopimuksista syntyvät velat käsitellään standardin ensimmäisessä vaiheessa kansallisten vaatimusten mukaisesti lukuun ottamatta tasoitusmäärää sekä sen muutosta, jotka IFRS:n mukaisesti esitetään omassa pääomassa ja tuloksessa.

Kannanluovutuksella siirtyneen Suomi-yhtiön ryhmäeläkevakuutuksen (=Eriytetty vakuutuskanta) osalta noudatetaan IFRS 4.30 ns. varjolaskentaa, jonka perusteella omaa pääomaa oikaistaan sopimuksen mukaisten realisoitumattomien voittojen tai tappioiden osalta. Omaa pääomaa oikaistaan määrällä, jolla realisoitumattomat voitot tai tappiot olisivat jakautuneet Eriytetyn vakuutuskannan voitonjakopolitiikan mukaisesti Eriytetylle vakuutuskannalle, mikäli voitot tai tappiot olisi realisoitu tilinpäätöshetkellä.

Vakuutus- ja sijoitussopimuksiin liittyviä riskejä on kuvattu laajasti konsernitilinpäätöksen Riskienhallinta -osiossa.

Jälleenvakuutus sopimukset

Jälleenvakuutus sopimus on sopimus, joka täyttää IFRS 4:n asettamat edellytykset vakuutus sopimukselle ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta vakuutusyhtiöltä, mikäli se itse joutuu korvausvelvolliseksi muiden tekemiensä vakuutus sopimusten perusteella. Jälleenvakuutus sopimusten perusteella saatavat suoritukset on kirjattu taseessa erään Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista sekä Muut varat. Ensiksi mainittu erä sisältää jälleenvakuuttajien osuuden konsernin jälleenvakuutettujen vakuutus sopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. Muissa varoissa on lyhytaikaiset saamiset jälleenvakuuttajilta.

Kun konserni itse joutuu maksamaan korvauksia jälleenvakuutus sopimuksen perusteella toiselle vakuutusyhtiölle, kirjataan velka tase-erään Muut velat.

Jälleenvakuutus sopimuksiin liittyvät saamiset ja velat arvostetaan yhdenmukaisesti jälleenvakuutettujen saamisten ja velkojen kanssa. Jälleenvakuutussaamiset testataan vuosittain arvon alentumistappioiden varalta. Arvon alentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti, mikäli on olemassa objektiivista näyttöä, että konserni ei tule saamaan kaikkia rahamääriä, joihin sillä sopimuksen ehtojen mukaan on oikeus.

Vakuutus sopimusten luokittelu

Henkivakuutus toiminnan sopimukset luokitellaan vakuutus sopimuksiksi tai sijoitussopimuksiksi. Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joihin liittyy merkittävä vakuutus riski tai sellaiset sopimukset, joihin sisältyy vakuutusnottajan oikeus muuttaa sopimusta kasvattamalla riskiä. Kapitalisaatio sopimuksiin ei sisälly vakuutus riskiä, joten nämä sopimukset on luokiteltu sijoitussopimuksiksi.

Sopimukseen liittyvä oikeus harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä (Discretionary Participation Feature (DPF)) on vakuutusnottajan sopimukseen perustuva oikeus saada taatun vähimmäisedun lisäksi muita etuja. Etuina hyvitetään vakuutuslaskuperustekorona lisäksi asiakashyvityksiä, korotetaan kuolemantapaussummia tai alennetaan vakuutusmaksuja. Mandatum Lifen tulkinnessa kohtuusperiaatteesta määritellään tavoitteet harkinnanvaraisille eduille. Sijoitussidonnaisissa sopimuksissa vakuutusnottaja kantaa sijoitusriskin valitsemalla sijoituskohteet, joihin sopimusten arvonkehitys sidotaan.

Vakuutus- ja sijoitussopimusten arvostus

Kaikkiin vakuutus sopimuksiin ja niihin sijoitussopimuksiin, joihin liittyy harkinnanvarainen oikeus osuuteen ylijäämästä (DPF), sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita lukuun ottamatta tasoitusmäärän ja sen muutoksen kirjaamista.

Kaikkiin sopimuksiin lukuun ottamatta sijoitussidonnaisia sopimuksia liittyy harkinnanvarainen oikeus ylijäämään.

Sellaisiin sijoitussidonnaisiin sopimuksiin, joita ei luokitella vakuutus sopimuksiksi, liittyy vakuutusnottajan oikeus vaihtaa säästöjen tuottorakenne sijoitussidonnaisesta sellaiseksi, joka muodostuu vähimmäistuottotakuusta ja oikeudesta harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä. Tämän perusteella myös näihin sopimuksiin sovelletaan kansallisia laskentaperiaatteita.

Takaisinosto-oikeutta, vähimmäistuottotakuuta, saman sopimuksen sisällä olevia vakuutus- ja talletusosia sekä muita vastaavia oikeuksia ei eroteta pääsopimuksesta eikä arvosteta erikseen.

Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista ja jälleenvakuutusvarat

Vakuutus- ja sijoitussopimusten velka kirjataan vakuutusvelaksi, jonka muodostavat vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu. Henkivakuutus toiminnan vakuutus teknisen vakuutusvelan laskennassa käytetään erilaisia menetelmiä, jotka sisältävät oletuksia mm. kuolevuudesta, sairastuvuudesta, sijoitusten tuottotasosta, vastaisista liikekuluista ja vahinkojen selviämisestä.

Tulevan jälleenvakuutuksen vastuvelan muutos on laskettu vaihtuvin kurssein.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan ensivakuutuksessa vakuutuskohtaisesti ja jälleenvakuutuksessa antavan yhtiön ilmoituksen perusteella tai yhtiön omien laskuperusteiden mukaan.

Vakuutusvelan diskonttauskorossa käytetty korko on enintään kunkin maan viranomaisen hyväksymän enimmäiskoron suuruinen. Ensivakuutuksen maksuperusteissa käytetty laskuperustekorko ts. sopimuksille alkamishetkellä taattu vähimmäistuottotakuu vaihtelee vakuutusten alkamisajan kohdan perusteella nolasta 4,5 prosenttiin. Vakuutusvelkaa diskontattaessa on käytetty samaa tai alemmaa korkoa kuin maksua laskettaessa. Suurin osa Mandatum Lifen harkinnanvaraiseen voitonjakoon oikeutettujen sopimusten ansaitujen etujen vakuutusvelasta on diskontattu 3,5 prosentilla, joka on myös korkein käytetty diskonttauskorko. Lisäksi vuodeksi 2015 Mandatum Life on alentanut enimmäiskoroksi 2,0 prosenttia ja vuodeksi 2016 3,0 prosenttia. Suomi-yhtiöstä 30.12.2014 Mandatum Lifeen siirtyneen, muusta Mandatum Lifen vakuutuskannasta eriytetyn, ryhmäeläkevakuutuskannan ansaittujen etujen vakuutusvelka on diskontattu 1 prosentilla.

Vakuutusvelan diskonttauskorona ja pääosin 4,5 % ja 3,5 % vähimmäistuottotakuun eron takia vakuutusvelkaan on lisätty laskuperustekorona täydennysvastuuta. Tytäryhtiössä Mandatum Life Insurance Baltic SE diskonttauskorko vaihtelee maittain välillä 2,0–4,0 prosenttia ja vähimmäistuottotakuun keskiarvo välillä 2,0–4,0 prosenttia.

Kuolevuusoletuksilla on olennainen vaikutus vakuutusvelan määrään erityisesti ryhmäeläkevakuutuksessa, jonka vastuu muodostaa noin 41 prosenttia kotimaisen henkivakuutusyhtiön vakuutusvelasta. Ryhmäeläkkeen vakuutusvelan laskennassa käytetään ns. kohorttikuolevuusmallia, joka huomioi vakuutetun iän ja sukupuolen lisäksi myös syntymävuoden. Kohorttikuolevuus olettaa elinajan odotteen kasvavan yhdellä vuodella kymmenen vuoden aikavälillä.

Sijoitussidonnaisten sopimusten velat ja katteena olevat varat on sovitettu yhteen. Velkojen ja varojen määrät on esitetty liitetiedoissa. Ensivakuutuksen korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskonttausta. Tulevan jälleenvakuutuksen korvausvastuu perustuu antavan yhtiön ilmoitukseen ja arvioon vielä

tilittämättä olevasta korvauskulusta. Sijoitussidonnaisen vastuvelan katteessa on mukana konserniin kuuluvien yhtiöiden liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjalainoja. Näitä ei ole eliminoitu omaisuudesta. Eliminointi johtaisi taseen osalta virheelliseen informaatioon, koska vakuutusnottajat kantavat sijoituksiin liittyvän sijoitusriskin ja lisäksi epätasapainoon sijoitussidonnaisen vakuutusvelan ja sen katteena olevan omaisuuden osalta.

Korvausvastuu kattaa tulevaisuudessa suoritettavat korvaukset kaikista jo tapahtuneista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyvät myös kaikki korvausten hoitokulut.

Vakuutusvelasta määritetään vuosittain lyhyt- ja pitkäkestoisien velan osuus.

Konsernitalinpäätöksen Riskienhallinta -osiossa on kerrottu vastuvelan muutos päättyneen tilikauden aikana sekä vakuutusvelan ennustettu vuosittainen erääntyminen.

Vakuutusvelan riittävyystesti

Velan riittävyystesti tehdään yhtiöittäin kaikista sopimuskannoista ja täydennystarvetta tarkastellaan yhtiöittäin koko vakuutusvelan riittävyysperusteella. Ei-sijoitussidonnaisen velkaan kohdistuva testi sisältää kaikki odotettavissa olevat sopimuksiin perustuvat rahavirrat. Sopimuksiin perustuviin rahavirtoihin kuuluvat odotettavissa olevat vakuutusmaksut, korvaukset, lisäedut ja liikekulut. Korvauksissa on arvioitu takaisinostot ja muut vakuutustapahtumat historiatietoihin perustuen. Korvausmäärät pitävät sisällään sekä sopimusten laskuperustekoron että arvion tulevista lisäeduista. Rahavirtojen pääoma-arvot diskontataan tilinpäätöshetken käyttäen swap-korkokäyrää.

Sijoitussidonnaisen liikkeen testissä lasketaan riski- ja liikekuluylijäämien pääoma-arvot vastaavalla tavalla. Mikäli yhtiökohtaisen sijoitussidonnaisen ja muun liikkeen velan yhteismäärä edellyttää täydentämistä, kasvatetaan velkaa tulovai- kutteisesti testin osoittamalla määrällä.

Kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutus- ten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisäetuihin (DPF). Mikäli vakavaraisuusvaati- mukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on pa- lautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Mandatum Lifen tavoitteena on antaa pitkällä aikavälil- lä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kul- luja ja veroja kokonaisuhyvyys, joka olisi vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosi- joitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin kokonaisuhyvityksen tavoitetasona on säästöva- kuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto. Kokonaisuhyvitys muodostuu laskuperuste- korosta ja vuosittain määrättävistä lisäeduista. Lisäetujen tasossa pyritään jatkuvuuteen. Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisäetujen antamista vakuutusnottajille eikä omistajille suunnatta- vaa voitonjakoa. Tarkemmin periaate on selitetty yhtiön in- ternetsivuilla.

Viron, Latvian ja Liettuan lainsäädännössä ei ole koh- tuusperiaatetta vastaavaa sääntelyä.

Työsuhde-etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet

Työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia ovat eläkkeet ja henkivakuutukset.

Mandatum Lifen eläkejärjestelyt ovat maksupohjaisia. Merkittävin maksupohjainen järjestely on Suomen TyEL- perusvakuutus.

Maksupohjaisissa järjestelyissä konserni suorittaa kiinteitä maksuja eläkevakuutusyhtiölle eikä sillä ole oikeudellista tai tosiasiallista velvoitetta suorittaa lisämaksuja. Maksupoh- jaisista järjestelyistä aiheutuvat velvoitteet kirjataan kuluksi kaudella, jota veloitus koskee.

Konsernilla on lisäksi vapaaehtoisia etuusperusteisia eläke- vakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä, ne sisäl- tyvät Mandatum Lifen vakuutusvelkaan ja niiden määrä on epäoleellinen.

Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet

Irtisanomiseen perustuva velvoite kirjataan velaksi silloin kun konserni on todistettavasti sitoutunut lopettamaan yhden tai useamman henkilön työsuhteen ennen normaalia eläkkeel- le jäämisen ajankohtaa tai myöntämään irtisanomisen yhtey- dessä suoritettavia etuuksia vapaaehtoisen irtisanoutumi- sen edistämiseksi tehdyn tarjouksen seurauksena. Etuuksis- ta ei koidu työnantajalle taloudellista hyötyä tulevaisuudessa, joten ne kirjataan välittömästi kuluksi. Myöhemmin kuin 12 kuukauden kuluttua tilinpäätöksestä eräännyvät velvoitteet diskontataan. Irtisanomisen yhteydessä suoritettavia etuuksia ovat irtisanomiseen liittyvät rahapaketit ja eläkepaketit.

Osakeperusteiset maksut

Sammolla oli tilikauden aikana kaksi voimassa olevaa käteis- varoina maksettavaa osakeperusteista kannustinjärjestelmää (Johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaiset kannustinjärjestel- mät 2011 I ja 2014 I). Järjestelyt on arvostettu käypään arvoon niiden myöntämishetkellä sekä jokaisena raportointipäivänä tämän jälkeen. Mandatum Life -konsernissa ohjelmien piiriin kuului vajaat 20 henkilöä vuoden 2014 lopussa.

Käteisvaroina maksettavissa järjestelyissä arvostus kirja- taan velaksi ja sen muutos tuloslaskelmaan.

Kannustimien käypä arvo on määritetty Black-Scholes -hinnoittelumallin avulla. Markkinaperusteisen kannustinosan käyvässä arvossa on huomioitu hinnoittelumallilla ennakoitu toteuma palkkiona maksettavien kannusteyksiköiden määräs- tä. Ei-markkinaperusteisten ehtojen vaikutuksia ei sisällytetä kannustimen käypään arvoon, vaan ne otetaan huomioon ni- den kannusteyksiköiden määrässä, joihin oletetaan syntyvän oikeus oikeuden syntymisajanjakson kuluessa. Tältä osin kon- serni päivittää oletuksen arvioidusta lopullisesta kannusteyksi- köiden määrästä jokaisena väli- ja tilinpäätöspäivänä.

Tuloverot

Tuloslaskelman verokulu sisältää kauden verotettavaan tu- loon perustuvan veron ja laskennallisen veron. Verokulu kir- jataan tulosvaikutteisesti, paitsi suoraan omaan pääomaan tai laajaan tuloslaskelmaan kirjattavien erien osalta, jolloin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan kunkin maan voimassaolevan vero- kannan perusteella. Veroa oikaistaan mahdollisilla edellisiin tilikausiin liittyvillä veroilla.

Laskennalliset verot lasketaan kaikista väliaikaisista eroista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Verotuksessa vähennyskelvottomasta liikearvon arvonalentumisesta ei kirjata laskennallista veroa eikä tytäryhtiöiden jakamattomista voittovaroista kirjata laskennallista veroa siltä osin, kun ero ei todennäköisesti purkaudu ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa.

Laskennalliset verot lasketaan käyttämällä tilinpäätöspäivään mennessä vahvistettuja verokantoja. Laskennallinen verosaaminen on kirjattu siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää.

Osakepääoma

Osingot kirjataan omasta pääomasta sinä tilikautena, jona yhtiökokous päättää osingonjaosta.

Rahavarat

Rahavaroina käsitellään käteiset varat, joiksi katsotaan kassa sekä lyhytaikaiset talletukset (3 kk).

Mandatum Life esittää liiketoiminnan rahavirrat käyttäen epäsuoraa esitystapaa, jolloin voittoa (tappiota) ennen veroja oikaistaan ei-kassaperusteisten tapahtumien vaikutuksella, varojen ja velkojen muutoksilla ja tuotoilla ja kuluilla, jotka liittyvät investointien tai rahoituksen rahavirtoihin.

Rahavirtalaskelmassa saadut ja maksetut korot esitetään liiketoiminnan rahavirroissa. Myös saadut osingot sisältyvät liiketoiminnan rahavirtoihin. Maksetut osingot esitetään rahoitustoiminnan rahavirroissa.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdon tekemiä arvioita ja oletuksia, jotka ovat vaikuttaneet tilinpäätöksessä esitettäviin tuottoihin, kuluihin, varoihin ja velkoihin sekä ehdollisiin velkoihin. Harkintaa joudutaan käyttämään myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat tilinpäätöshetkellä parhaaseen käytettävissä olleeseen tietoon. Arviointi perustuu sekä aikaisempiin kokemuksiin että tulevaisuutta koskeviin tilinpäätöshetkellä todennäköisimpinä pidettyihin oletuksiin. Toteutumattomat voivat poiketa näistä arvioihin ja oletuksiin perustuvista päätöksistä. Mahdolliset arvioiden muutokset kirjataan sillä tilikaudella, jonka aikana arviota korjataan ja kaikilla tämän jälkeisillä ajanjaksoilla.

Mandatum Lifin keskeiset tulevaisuutta koskevat oletukset ja tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät liittyvät mm. vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyihin oletuksiin, julkisesti noteeraamattomien rahoitusvarojen ja -velkojen ja sijoituskiinteistöjen käypien arvojen arviointiin sekä rahoitusvarojen ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumisten arviointiin. Näitä osa-alueita koskevat laatimisperiaatteet edellyttävät eniten merkittävien arvioiden ja oletusten käyttämistä.

Vakuutusmatemaattiset oletukset

Vakuutusvelkojen vakuutusmatemaattisista oletuksista on kerrottu tarkemmin kappaleessa Velat vakuutus- ja sijoitusso-
pimuksista ja jälleenvakuutusvarat.

Käypien arvojen määrittäminen

Jos rahoitusvaroilla ei ole toimivilla markkinoilla noteerat-
tuja hintoja, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla. Menetelmistä on kerrottu enemmän tilinpäätösperiaatteiden kappaleessa Käypä arvo.

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on tilikauden aikana arvioitu itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella. Tähän liittyy johdon tekemät oletukset esim. markkinoiden tuottovaateista sekä käytettävästä diskonttauskorosta.

Uusien tai uudistettujen IFRS-standardien ja tulkintojen soveltaminen

Seuraavat konsernin liiketoimintaan liittyvät julkistetut uudet tai uudistetut standardit konserni ottaa käyttöön myöhemmillä tilikausilla niiden voimaantulopäivästä lähtien tai jos voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lähtien. Jollei toisin ole mainittu, uusia standardeja tai muutoksia ei tilinpäätöshetkellä ole vielä vahvistettu EU:ssa sovellettavaksi.

IAS 19:n *Työsuhde-etuudet* muutos (voimaan 1.7.2014 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) selventää kirjanpitoikäisyyttä, silloin kun etuusperusteista järjestelyä edellytetään työntekijöiden tai kolmansien osapuolien maksuja järjestelyyn. Muutoksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Muutokset standardeihin IFRS 10 *Konsernitilinpäätös* ja IAS 28 *Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin* tarkentavat ohjeistusta, kun omaisuuseriä myydään tai panostetaan sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä. Muutoksilla ei ole olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista* (voimaan 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyiset IAS 18 ja IAS 11 standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaamisen keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardin käyttöönotolla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernitilinpäätökseen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää.

IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* ja siihen tehdyt muutokset (voimaan 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) korvaa nykyisen standardin IAS 39: *Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen*. Uusi standardi muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää uuden luottotappioiden perustuvan arvonalentumismallin. Suojauslaskennassa säilyy edelleen nykyiset kolme suojauslaskentatyyppiä. Käyttönotolla tulee olemaan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, vaikutuksia ovat arvioinnin alla konsernissa.

Segmentti-informaatio

Mandatum Life -konsernin segmenttiraportointi perustuu kotimaisen liiketoiminnan tuoteryhmäjakoön sekä muuhun maakohtaiseen organisaatorakenteeseen. Raportoivat segmentit ovat sijoitussidonnaiset sopimukset (Suomi), muut sopimukset (Suomi), vakuutuskannan siirtona 30.12.2014 vastaanotettu eriytetty laskuperustekorkoinen ryhmäeläkekanta (Suomi) sekä Baltia.

Tuoteryhmien riskit poikkeavat toisistaan sijoitusriskien osalta. Segmenttien tulokset raportoidaan yhtiön johdolle osana johdon raportointia. Ensisijainen segmenttiraportointi antaa myös olennaisilta osin maantieteellisen jaon, koska toiminta Baltiassa esitetään yhtenä erillisenä liiketoiminta-alueena. Ulkomaisen toiminnan laajetessa maakohtaista jaottelua laajennetaan. Konsernitilinpäätöksessä segmenttien väliset liiketapahtumat, saatavat ja velat eliminoidaan rivi riviltä. Segmentti-informaatio on tuotettu konsernin tilinpäätöstä laadittaessa ja esitettäessä noudatettujen laatimisperiaatteiden mukaisesti.

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA LIIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN 2014

Portfolio Milj. €	Sijoitus- sidonnaiset sopimukset (Suomi)	Eriytetty vakuutuskanta (Suomi) *	Muut sopimukset (Suomi)	Baltia	Eliminoinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	951,4	0,0	141,5	40,0	-28,1	1 104,8
Sijoitustoiminnan nettotuotot	284,1	0,0	255,2	4,7	-4,3	539,8
Liiketoiminnan muut tuotot		0,0	5,4	0,0		5,4
Korvaukset	-480,4	0,0	-389,9	-27,7	21,6	-876,4
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos ¹⁾	-676,3	0,2	183,1	-11,1	5,5	-498,6
Henkilöstökulut	-23,0	0,0	-20,1	-3,2		-46,3
Liiketoiminnan muut kulut	-36,6	-0,2	-20,3	-2,5		-59,5
Rahoituskulut			-6,9			-6,9
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista			0,5			0,5
Voitto ennen veroja	19,4	0,0	148,5	0,2	-5,3	162,8
Verot	-4,6	0,0	-24,8	0,0	0,0	-29,5
Tilikauden voitto	14,8	0,0	123,7	0,2	-5,3	133,4
Tilikauden muut laajan tuloksen erät						
Muuntoerot						0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat						20,2
Rahavirtojen suojaus						0,0
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot						-4,0
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettona verojen jälkeen						16,2
TILIKAUDEN LAAJA TULOS						149,5
Tilikauden voitosta						
Emoyhtiön omistajien osuus						133,4
Määräysvallattomien osuus						0,0
Tilikauden laajasta tuloksesta						
Emoyhtiön omistajien osuus						149,5
Määräysvallattomien osuus						0,0

* Vakuutuskannan siirto, liite 38

¹⁾ Kotimaisissa segmenteissä on huomioitu vastuun siirtyminen sijoitussidonnaisten ja laskuperustekorollisten sopimusten välillä. Siirtyminen kasvattaa sijoitussidonnaisten sopimusten erää 'vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos' ja vähentää muut sopimukset segmentin vastaavaa erää 13,0 milj. euroa (vuonna 2013 5,3 milj. euroa).

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA LIIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN 2013

Milj. €	Sijoitus- sidonnaiset sopimukset (Suomi)	Muut sopimukset (Suomi)	Baltia	Eliminoinnit	Konserni
Vakuutusmaksutulo	904,4	151,6	31,6	-24,4	1 063,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot	287,4	278,8	5,4	-2,2	569,4
Liiketoiminnan muut tuotot		4,3	0,0		4,3
Korvaukset	-340,7	-384,5	-24,4	18,2	-731,3
Vakuutus- ja sijoitussopimusvelkojen muutos ¹⁾	-779,4	130,3	-7,0	8,4	-647,7
Henkilöstökulut	-25,4	-17,2	-3,5		-46,0
Liiketoiminnan muut kulut	-32,3	-19,0	-2,6		-53,9
Rahoituskulut		-6,6			-6,6
Osuus osakkuusyritysten voitoista/tappioista		1,4			1,4
Voitto ennen veroja	14,0	139,2	-0,5	0,0	152,7
Verot	-3,4	-30,1	0,0	0,0	-33,5
Tilikauden voitto	10,6	109,1	-0,5	0,0	119,2
Tilikauden muut laajan tuloksen erät					
Muuntoerot					0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat					96,9
Rahavirtojen suojaus					-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot					4,0
Tilikauden muut laajan tuloksen erät yhteensä nettona verojen jälkeen					100,6
TILIKAUDEN LAAJA TULOS					219,8
Tilikauden voitosta					
Emoyhtiön omistajien osuus					119,2
Määräysvallattomien osuus					0,0
Tilikauden laajasta tuloksesta					
Emoyhtiön omistajien osuus					219,8
Määräysvallattomien osuus					0,0

¹⁾ Kotimaisissa segmenteissä on huomioitu vastuun siirtyminen sijoitussidonnaisten ja laskuperustekorollisten sopimusten välillä. Siirtyminen vähentää sijoitussidonnaisten sopimusten erää 'vakuutus- ja sijoitussopimusten velkojen muutos' ja lisää muut sopimukset segmentin vastaavaa erää 5,3 milj. euroa (vuonna 2012 10,5 milj. euroa).

KONSERNITASE LIIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN 2014

Portfolio Milj. €	Sijoitus- sidonnaiset sopimukset (Suomi)	Eriytetty vakuutuskanta (Suomi)*	Muut sopimukset (Suomi)	Baltia	Eliminoinnit	Konserni
Varat						
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,4		4,1	0,0		4,6
Sijoituskiinteistöt		17,6	159,1			176,8
Aineettomat hyödykkeet	3,4		2,8	0,7		6,8
Sijoitukset osakkuusyrityksissä			0,4			0,4
Rahoitusvarat	39,6	1 213,8	4 385,3	26,3		5 664,9
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	5 230,9		-27,7	152,9	-74,4	5 281,8
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista			2,5	0,1		2,6
Muut varat		11,6	304,4	0,8	-108,9	208,0
Käteiset varat		94,8	762,9	0,7		858,5
Varat yhteensä	5 274,3	1 337,8	5 593,8	181,5	-183,2	12 204,3
Velat						
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista		1 228,0	3 819,5	17,4		5 064,9
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	5 239,3		-5,5	152,6	-74,4	5 312,0
Rahoitusvelat			185,5			185,5
Laskennalliset verovelat			123,1			123,1
Muut velat	22,5	109,8	184,7	0,8	-108,9	209,0
Velat yhteensä	5 261,7	1 337,8	4 307,4	170,8	-183,2	10 894,6
Oma pääoma						
Osakepääoma						40,4
Rahastot						637,2
Kertyneet voittovarot						632,1
Emoyhtiön omistajien osuus						1 309,7
Määräysvallattomien osuus						0,0
Oma pääoma yhteensä						1 309,7
Oma pääoma ja velat yhteensä						12 204,3

* Vakuutuskannan siirto, liite 38

KONSERNITASE LIIKETOIMINTASEGMENTEITTÄIN 2013

Milj. €	Sijoitus- sidonnaiset sopimukset (Suomi)	Muut sopimukset (Suomi)	Baltia	Eliminoinnit	Konserni
Varat					
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,7	4,3	0,0		5,1
Sijoituskiinteistöt		105,2			105,2
Aineettomat hyödykkeet	4,5	3,3	0,8		8,5
Sijoitukset osakkuusyhtiöissä		1,4			1,4
Rahoitusvarat	35,6	5 060,2	26,5		5 122,3
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	4 555,1	0,0	142,1	-74,4	4 622,9
Saamiset jälleenvakuutus sopimuksista		2,7	0,1		2,8
Muut varat		80,5	0,8		81,3
Käteiset varat		221,8	0,3		222,1
Varat yhteensä	4 595,9	5 479,5	170,6	-74,4	10 171,6
Velat					
Velat vakuutus- ja sijoitussopimuksista		3 909,7	17,8		3 927,5
Velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista	4 549,4	0,0	141,5	-74,4	4 616,6
Rahoitusvelat		110,8			110,8
Laskennalliset verovelat		128,0			128,0
Muut velat	3,1	124,9	0,7		128,8
Velat yhteensä	4 552,6	4 273,3	160,0	-74,4	8 911,6
Oma pääoma					
Osakepääoma					40,4
Rahastot					621,1
Kertyneet voittovarot					598,6
Emoyhtiön omistajien osuus					1 260,1
Määräysvallattomien osuus					0,0
Oma pääoma yhteensä					1 260,1
Oma pääoma ja velat yhteensä					10 171,6

Riskienhallintaliite

1.	Riskienhallinnan yleiset periaatteet	27
1.1	Riskienhallinnan organisointi	27
2.	Mandatum Lifen liiketoiminnan riskit	28
3.	Pääoman hallinta	28
3.1	Ulkoinen vakavaraisuusvaatimus	28
3.2	Taloudellinen pääoma	29
4.	Markkinariskit ja niiden hallinta ja valvonta	29
4.1	Osakeriskit	30
4.2	Korkosijoituksiin liittyvät riskit	31
4.3	Valuuttakurssiriskit	32
4.4	Muut markkinariskit	32
4.5	Sijoitustoiminnan riskikeskittymät	33
5.	Luottoriskit	33
5.1	Luottoriskien hallinta	33
6.	Likviditeettiriski	34
7.	Vakuutusriskit	34
7.1	Biometriset riskit	35
7.2	Vastuvelan diskonttaus korkoon liittyvä riski	37
7.3	Muut vakuutusriskit	37
7.4	Vakuutusriskien hallinta ja valvonta	37
8.	Operatiiviset riskit	38
8.1	Operatiivisten riskien hallinnan tavoite ja organisointi	38
8.2	Operatiivisten riskien tunnistaminen ja hallinta	38
9.	Riskienhallinnan näkymät	38

Riskienhallinta

1. Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riski on oleellinen ja luontainen osa Mandatum Lifen toimintaympäristöä ja liiketoimintaa. Riskienhallintaprosessin avulla toimintaan kohdistuvat erilaiset riskit pyritään mahdollisimman hyvin tunnistamaan. Riskienhallintaprosessin avulla varmistutaan myös siitä, että erilaisia riskejä voidaan arvioida, rajoittaa ja valvoa.

Riskienhallintaprosessin tärkeimpinä tavoitteina on varmistaa pääoman riittävyys suhteessa liiketoiminnan riskeihin sekä rajoittaa taloudellisen tuloksen heilahtelua, varmistaa tehokkaat ja jatkuvat liiketoimintaprosessit kaikissa olosuhteissa ja rajata riskit Mandatum Lifen hallituksen hyväksymälle tasolle kaikkien toimintojen osalta.

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö on Sampo Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Mandatum Life ja sen tytäryhtiöt noudattavat Sampo-konsernin riskienhallintaperiaatteita, joissa myös Mandatum Lifea koskevat henkivakuutusyhtiön erityispiirteet on huomioitu. Mandatum Lifen Baltian tytäryhtiössä noudatetaan vastaavia periaatteita riskienhallinnan osalta. Tässä riskienhallintaliitteessä esitetyt luvut koskevat pääsääntöisesti Mandatum Life emoyhtiötä.

1.1 Riskienhallinnan organisointi

Mandatum Life -konsernissa hallitus vastaa riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, sijoituspolitiikan ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan liiketoiminnoissa.

Mandatum Lifen toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

- Riskienhallintakomitea koordinoi ja valvoo kaikkia Mandatum Lifen riskejä. Komitean puheenjohtajana on toimitusjohtaja. Riskit on jaettu pääryhmiin, joita ovat taseen markkinariskit, vakuutusriskit, operatiiviset riskit, juridiset ja compliance-riskit sekä liiketoiminta- ja maineriskit. Baltian tytäryhtiön riskejä seurataan myös komiteassa. Jokaisella riskialueella on oma vastuuhenkilönsä komiteassa.

- Mandatum Lifella on kaksi tasehallintakomiteaa, joista toinen vastaa Suomi-yhtiöstä 30.12.2014 siirtyneen ja toiminnallisesti eriytetyn ryhmäläkevakuutuskannan tasehallinnasta (eriytetty ryhmäläkevakuutuskanta ja eriytetty omaisuus) ja toinen koko muun yhtiön tasehallinnasta. Tasehallintakomiteat valvovat, että sijoitustoimintaa hoidetaan hallituksen hyväksymissä sijoituspolitiikoissa määritettyjen limiittien puitteissa ja valvoo likviditeetin, kannattavuuden, riskinkantokyvyn ja vakavaraisuuspääomien riittävyttä suhteessa taseen riskeihin, erityisesti markkinariskeihin. Tasehallintakomiteat valmistelevat hallitukselle ehdotukset sijoituspolitiikoista. Tasehallintakomiteat kokoontuvat vähintään kuukausittain ja raportoivat hallitukselle.
- Vakuutusriskien komitea on vastuussa vastuunvalintapolitiikan ylläpitämisestä sekä vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin toimivuuden valvonnasta. Komitea myös raportoi vastuunvalintapolitiikkaan liittyvistä poikkeamista riskienhallintakomitealle. Vakuutusriskien komitean puheenjohtajana on yhtiön pääaktuaari, jonka vastuulla on varmistaa, että vakuutusten hinnoittelussa ja vastuuvelan laskennassa käytettävät periaatteet ovat riittävät ja yhteensopivat vastuunvalintaprosessin ja korvausprosessin kanssa. Hallitus hyväksyy vakuutussovimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet. Lisäksi hallitus määrittelee maksimitason omalla vastuulla pidettävillä riskeillä ja hyväksyy jälleenvakuutuspolitiikan vuosittain.
- Operatiivisten riskien komitea analysoi ja käsittelee operatiivisia riskejä liittyen esimerkiksi uusiin tuotteisiin ja palveluihin, prosesseissa ja riskeissä tapahtuneisiin muutoksiin sekä toteutuneisiin operatiivisiin riskitapahtumiin. Merkittävistä havainnoista raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle neljännesvuosittain. Operatiivisten riskien komitea on vastuussa myös jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien sekä sisäisen valvonnan politiikan ylläpidosta ja päivittämisestä.
- Lakiasiat ja compliance -yksikkö vastaa yhtiön liiketoimintaan liittyvistä oikeudellisista asioista sekä compliance-toiminnasta Mandatum Life -konsernissa. Yksikön johtaja vastaa yksikön toiminnan järjestämisestä ja toimii samalla

kuva 1-1: Riskienhallinnan hallintorakenne

Mandatum Life -konsernin Compliance Officerina ja on riskienhallintakomitean jäsen. Lisäksi yksikön lakimies on operatiivisten riskien hallintakomitean jäsenenä.

- Toimitusjohtaja on vastuussa liiketoiminta- ja maineriskeistä ja hän on myös riskienhallintakomitean puheenjohtaja.
- Baltian tytäryhtiöllä on oma riskienhallintajärjestelmä, joka noudattaa konsernin periaatteita. Mandatum Lifen sijoituspalveluyhtiöllä ja rahastoyhtiöllä on omat riskienhallintasuunnitelmat ja riskienhallinnasta vastaavat henkilöt. Tytäryhtiöiden osalta kaikki merkittävimmät riskitapahtumat raportoidaan Mandatum Lifen riskienhallintakomitealle.

Yllä mainittujen komiteoiden ja yksiköiden lisäksi sisäinen tarkastus varmistaa tarkastussuosituksen avulla riittävien sisäisten kontrollien olemassaolon ja laatii hallitukselle vuosittain sisäisen tarkastuksen katsauksen.

2. Mandatum Lifen liiketoiminnan riskit

Mandatum Life -konsernin pääasialliset riskit ovat vakuutus toiminnan riskit sekä taseen markkinariskit. Operatiivinen riski ja liiketoimintariski kuuluvat olennaisesti kaikkeen liiketoimintaan.

Henkivakuutus perustuu vakuutustapahtumien ja vakuutus toiminnan vastuisiin sisältyvien riskien kantamiseen ja hallintoihin. Vakuutustapahtumien riskit ovat kooltaan ja sattumisajankohdiltaan satunnaisia. Merkittävä osa henkivakuutuksen riskeistä ja tuloksesta tulee sijoitustoiminnasta. Pitkällä tähtäimellä sijoitusomaisuuden tuoton on katettava vähintään vakuutuksille luvattu laskuperustekorko, kohtuusperiaatteen mukaiset asiakashyvitykset ja omistajan tuotto-odotukset. Muut tuottokomponentit ovat vakuutus toiminnan riski- ja liikekuluylijäämät. Riskiylijäämä muodostuu vakuutuksenottajilta veloitetusta riskimaksusta vähennettynä toteutuneilla korvauskuluilla. Riskiylijäämää hallinnoidaan mm. huolellisella vastuuvallinnalla ja jälleenvakuutuksella. Liikekuluylijäämä muodostuu vakuutuksenottajilta veloitetusta liikekulukuormituksesta vähennettynä toteutuneilla liikekuluilla. Sitä hallinnoidaan seuraamalla liikekuluja, kehittämällä yhtiön toiminnan tehokkuutta ja käyttämällä sellaista liikekulukuormitusrakennetta, josta saadaan tuloja läpi vakuutuksen elinkaaren.

3. Pääoman hallinta

Pääoman hallinnalla varmistetaan käytettävissä olevan pääoman riittävyys suhteessa liiketoiminnasta ja toimintaympäristöstä aiheutuviin riskeihin. Pääomatarvetta arvioidaan vertaamalla käytettävissä olevia pääomia siihen pääomaan, joka tarvitaan nykyisestä liiketoiminnasta ja ulkoisesta toimintaympäristöstä aiheutuvien riskien kattamiseen.

3.1 Ulkoinen vakavaraisuusvaatimus

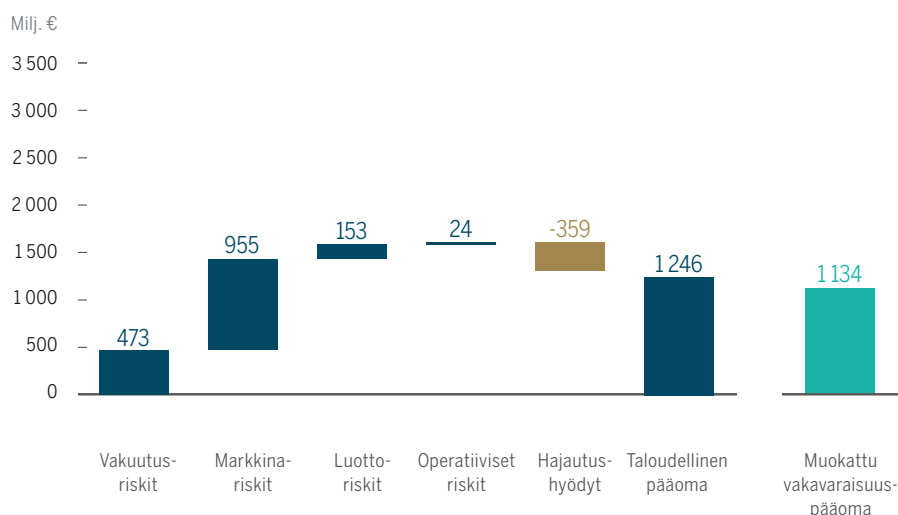
Henkivakuustustoiminta on voimakkaasti säädeltyä liiketoimintaa. Säädökset on asetettu sekä pääoman määrälle että sen rakenteelle. Mandatum Life -konsernin toimintaa valvoo Finanssivalvonta ja lisäksi Baltiassa vastaavat viranomaiset.

EU-direktiivien mukainen vakavaraisuusvaatimus ja toimintapääoman vähimmäismäärä raportoidaan neljännesvuosittain valvoville viranomaisille. Lisäksi Suomessa raportoidaan neljännesvuosittain viranomaisille ennakoivan vakavaraisuusvalvonnan laajennettu toimintapääoma ja sitä vastaavat pääomavaateet. Ennakoiva vakavaraisuusvalvonta on ollut Suomen vakuutusyhtiölaissa 1.10.2008 alkaen ja sen tarkoituksena on mitata EU-direktiivien mukaista vaatimusta tarkemmin yhtiön todellisia riskejä.

Mandatum Life emoyhtiön toimintapääoma oli 1 447 miljoonaa euroa (1 385), sitä vastaavan viranomaisen asettaman vähimmäismäärän ollessa 271 miljoonaa euroa (222). Toimintapääoman vähimmäismäärä kasvoi vuoden aikana poikkeuksellisen paljon johtuen vastaanotetun ryhmäläkekannan vakavaraisuusvaatimuksista. Yhtiö ylitti selkeästi myös ennakoivan vakavaraisuusvalvonnan mukaiset vaateet. Baltian tytäryhtiön toimintapääoma oli 10,1 miljoonaa euroa (9,8) ja vähimmäismäärä 3,7 miljoonaa euroa (3,7).

Viranomaisuussäätely muuttuu vakavaraisuusvaatimusten osalta Solvenssi II:n astuessa voimaan 1.1.2016 alkaen. Mandatum Life tulee perustamaan Solvenssi II:n mukaiset vakavaraisuuslaskennat direktiivien standardikaavaan, jonka lisäksi pyrkimyksenä on ottaa käyttöön direktiivin mahdollistamat siirtymäsäännöt. Standardikaavalla laskien ja siirtymäsäännöt huomioiden Mandatum Lifen omat varat ylittävät Solvenssi II:n mukaisen vakavaraisuusvaateen.

Kuva 3–1: Taloudellisen pääoman vaade (EC) ja muokattu vakavaraisuuspääoma 31.12.2014

3.2 Taloudellinen pääoma

Sampo-konsernissa riskejä tarkastellaan taloudellisen pääoman (economic capital) avulla. Se kuvaa pääoman määrää, joka arvioidaan tarvittavan kattamaan yhtiön riskit vuodeksi eteenpäin 99,5 prosentin luottamustasoilla. Taloudellisen pääoman määrä on ensisijaisesti Sampo-konsernitason mittari, mutta se on käytössä myös Mandatum Lifessa. Mikäli yhtiön pääoma on taloudellisen pääoman määrää alhaisempi, tilanne ei kuitenkaan välttämättä aiheuta lyhyellä aikavälillä Mandatum Lifen osalta toimenpiteitä, jos Sampo-konsernin pääomitustilanne on riittävä ja samanaikaisesti Mandatum Lifen osalta olisi tarvittaessa pääomaa saatavilla tai vastaavasti taseen riskitaso ja sitä kautta taloudellisen pääoman määrä olisi tuotavissa tarvittaessa nopeastikin alemmalle tasolle.

Taloudelliseen pääomaan vaikuttavat yhtiön markkina-, luotto- ja vakuutusriskit sekä toimintaan sisältyvät operatiiviset riskit. Taloudellinen pääoma kuvastaa paitsi erityyppisten riskien määrää, myös niiden keskinäistä hajautusvaikutusta. Tämä antaa realistisemmän kuvan tarvittavan pääoman kokonaismäärästä, koska on hyvin epätodennäköistä, että kaikki riskit toteutuisivat samanaikaisesti.

Mandatum Lifen taloudellinen pääoma perustuu koko taseen analysointiin, mikä tarkoittaa, että varojen ja velkojen arvot ja riskit määritetään niin markkinaehtoisesti kuin on mahdollista. Velkojen markkinaehtoinen arvo arvioidaan käyttämällä stokastista simulointia. Laskentamalli ja keskeisimmät parametrit vastaavat soveltuvin osin Solvenssi II:n neljännessä kvantitatiivisessa vaikutustutkimuksessa (QIS 4) käytettyjä malleja ja parametreja.

Taloudellista pääomaa verrataan ns. muokattuun vakavaraisuuspääomaan, jossa on normaalin vakavaraisuuspääoman lisäksi huomioitu arvio markkinaehtoisesta vastuuvelan, johon lisätty riskimarginaali, ja kirjanpidon vastuuvelan erotuksesta. 31.12.2014 tilanteessa Mandatum Lifen konsernin muokattu vakavaraisuuspääoma oli 1 134 miljoonaa euroa (1 492) ja sitä vastaava taloudellisen pääoman vaade 1 246 miljoonaa euroa (1 085). Taloudellisen pääoman tarkastelussa yhtiön vakavaraisuusaseman heikkeneminen vuoden aikana oli seurausta korkotason erittäin voimakkaasta alenemisesta.

Noin 75 prosenttia taloudellisen pääoman vaateesta muodostuu markkina- ja luottoriskeistä. Markkinariski muodostuu pääosin korko- ja osakeriskeistä. Vakuutusriskeistä merkittävimmät ovat pitkäikäisyys- ja raukeamisriski.

4. Markkinariskit ja niiden hallinta ja valvonta

Markkinariskeillä viitataan rahoitusvarojen ja -velkojen sekä vastuuvelan markkina-arvojen muutosten aiheuttamiin vaikutuksiin yhtiön tuloksessa tai vakavaraisuudessa. Markkinariskejä tarkastellaan sekä koko taseen riskien kannalta että puhtaasti sijoitusomaisuuden riskien kannalta.

Mandatum Lifessa markkinariskien hallintaa lähestytään vastuuvelan odotettujen kassavirtojen, korkotason ja voimassa olevan vakavaraisuusaseman pohjalta. Kaikille laskuperustekorkoisille vastuuvelan erille yhteinen ominaisuus on laskuperustekorko sekä asiakashyvitykset. Mandatum Lifen vastuuvelan kassavirrat ovat suhteellisen hyvin ennakoitavissa, koska sopimusten takaisinostot tai ylimääräiset lisäsijoitukset ovat rajoitettuja suurimmassa osassa yhtiön laskuperustekorkoisia vakuutuksia.

Mandatum Lifen markkinariskit aiheutuvat pääasiassa osakesijoituksista sekä korkosijoitusten ja laskuperustekorkoisen vastuuvelan kokonaiskorkoriskistä. Henkivakuutus toiminnan merkittävin korkoriski on se, ettei korkosijoituksilla

Kuva 4-1: Sijoitussalkun allokaatio

31.12.2014

6 644 milj. €

31.12.2013

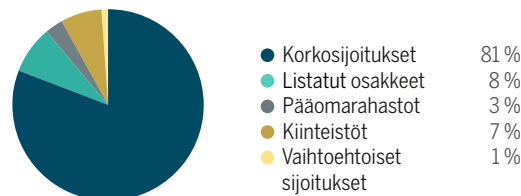
5 452 milj. €

Kuva 4-2: Sijoitusallokaatio 31.12.2014

1 332 milj. €

Eriytetty sijoitusomaisuus

5 311 milj. €

Muu sijoitusomaisuus

Kuva 4-3: Sijoitusten herkkyyshanalyysi

Milj. €	Korko		Osake	Muut
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	sijoitukset 20 % alas
Vuosi 2013	52	-66	-290	-148
Vuosi 2014	9	-34	-340	-186

saavuteta vastaavalle vastuuvälille taattua vähimmäistuottoa pitkällä aikavälillä. Tämän riskin todennäköisyys kasvaa tilanteessa, jossa markkinakorot laskevat ja pysyvät alhaisella tasolla. Taseen vastuuvelan ja korkosijoitusten välistä duratoriskistä suhteessa vakavaraisuuspääomaan seurataan ja hallitaan jatkuvasti.

Mandatum Life on varautunut matalaan korkotasoon muun muassa alentamalla uusien sopimusten laskuperuste-korkoa ja täydentämällä vastuuvelkaa alentamalla vastuuvelan diskonttauskorkoa. Tämän lisäksi olemassa olevia sopimuksia on muutettu siten, että jälleensijoitusriski on paremmin hallittavissa.

Mandatum Lifen hallitus hyväksyy vuosittain sekä eriytettyä omaisuutta että muuta yhtiön sijoitusriskillä olevaa omaisuutta koskevat sijoituspolitiikat. Näissä politiikoissa määritetään sijoitustoiminnan periaatteet ja limiitit.

Eriytetylle omaisuudelle tehdyssä sijoituspolitiikassa määritellään riskinkantokyvyn rajat ja näiden seurantarajat. Eriytetyn ryhmäeläkevakuutuskannan tulevien lisäetujen täydennys kantaa ensimmäisenä mahdolliset sijoitustoiminnan tappiot ja siten myös riskinkantokyky perustuu tulevien lisäetujen täydennyksen määrään. Eri seurantarajat perustuvat kiinteisiin omaisuuden stressitesteihin.

Muuta sijoitusomaisuutta koskevassa sijoituspolitiikassa määritetään koko yhtiön vakavaraisuusasemaan perustuvat seurantarajat riskin hyväksyttävälle enimmäismäärälle ja vastaavat hallintakeinot. Nämä hallintakeinot ja seurantarajat perustuvat sekä Solvenssi I- että Solvenssi II -tyyppiseen lähestymistapaan.

Solvenssi I -tyyppisessä lähestymistavassa seurantarajat on asetettu Solvenssi I -vaatimuksen yläpuolelle sijoitusomaisuuden VaR-analyysiä käyttämällä. Solvenssi II -tyyppisessä lähestymistavassa seurantarajoja on asetettu muillekin luottamustasolle kuin Sampo-konsernissa käytössä olevalle 99,5 prosentin luottamustasolle. Näiden seurantarajojen ja vastaavien toimintaohjeiden yleisenä tavoitteena on ylläpitää vaadittava vakavaraisuus ja varmistaa, että sijoitusomaisuus on riittävä ja rakenteeltaan sopiva vastuuvelan kattamiseen.

Sampo Oyj:n sijoitusyksikkö tekee Mandatum Lifen päivittäiset sijoituspäätökset, jotka perustuvat sijoituspolitiikassa määritellyille periaatteille ja toimivaltuuksille. Kaikki merkittävimmät sijoituspäätökset – isot allokaatiomuutokset ja sijoitusyksikön toimivaltuudet ylittäviin sijoituksiin liittyvät päätökset – tehdään kuitenkin hallituksen toimesta. Mandatum Lifen tasehallintakomitea valvoo säännöllisesti sijoituspolitiikassa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien noudattamista sekä raportoi sijoitusriskeistä yhtiön hallitukselle.

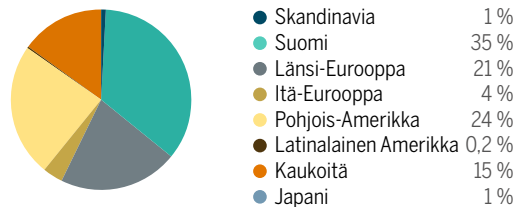
Sijoitusyksikkö ja Mandatum Life tuntevat pohjoismaiset markkinat ja sijoituskohteet, joten yhtiön suorat sijoitukset tehdään pääasiassa pohjoismaisiin arvopapereihin. Pohjoismaiden ulkopuolelle tehtävät arvopaperi-, rahasto-, ja muut sijoitukset toteutetaan pääasiassa kolmansien osapuolien hallinnoimien sijoitusten kautta. Näitä sijoituksia käytetään ensisijaisesti työkaluina taktisen sijoitusallokaation toteutuksessa tuottojen saavuttamiseksi ja toissijaisesti hajautuksen lisäämiseksi. Riittävä hajautus omaisuuslajien välillä ja kunkin omaisuuslajin sisällä on yksi sijoitustoiminnan tavoite.

Vuonna 2014 Mandatum Lifen sijoitustoiminnan nettotuotto oli 4,6 prosenttia (7,1). Vuoden aikana listattujen osakesijoitusten osuus pysyi 26 prosentissa ja korkosijoitusten osuus nousi yhdellä prosenttiyksiköllä 60 prosenttiin.

Mandatum Life vastaanotti 30.12.2014 Suomi-yhtiöstä ryhmäeläkevakuutuskannan, missä yhteydessä Mandatum Lifeen siirtyi 1 337 miljoonan euron eläkevastuut ja sitä kattava

Kuva 4–4: Osakesijoitusten maantieteellinen allokaatio

31.12.2014, 1 698 milj. €

Kuva 4–5: Korkosijoitukset instrumenttityypeittäin, 31.12.2014

Instrumenttityyppi	Osuus korkosalkusta (%)	Keskimääräinen maturiteetti
Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	42,0 %	0,4
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	11,0 %	2,4
Katetut joukkovelkakirjalainat	2,0 %	2,6
Investment grade joukkovelkakirjalainat ja lainat	11,0 %	2,1
High yield joukkovelkakirjalainat ja lainat	28,0 %	3,5
Omaisuuksivakuudelliset joukkovelkakirjalainat	0,0 %	0,0
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 2	1,0 %	3,3
Heikkomman etuoikeuden lainat / Tier 1	4,0 %	3,3
Korkojohdannaiset	-1,0 %	0,0
Vakuutuskirjalainat	0,0 %	1,8
Yhteensä	100,0 %	1,9

vastaavan suuruinen omaisuus. Suomi-yhtiöstä siirtyneeseen vakuutuskantaan ja sitä kattavaan omaisuuteen noudatetaan Mandatum Lifen muusta vakuutuskannasta poikkeavaa voittonjakopolitiikkaa ja sijoituspolitiikkaa. Tästä johtuen kanta on eriytetty Mandatum Life muusta vakuutuskannasta ja omaisuudesta (eriytetty ryhmäeläkevakuutuskanta ja eriytetty omaisuus). Eriytetty omaisuus sisältyy kuvassa 4–1 koko yhtiön omaisuuteen vuoden 2014 lopussa. Kuvassa 4–2 on esitetty 31.12.2014 sijoitusallokaatiot eriytetyn omaisuuden ja muun omaisuuden osalta erikseen.

Rahoitusvarojen ja -velkojen arvot ovat herkkiä eri markkinoilla tapahtuville muutoksille. Rahoitusvarojen ja velkojen käypien arvojen herkkyyksianalyysi eri markkinariskiskenarioissa on kuvattu alla olevassa taulukossa (kuva 4–3). Vaikutukset kuvaavat yksilöidyssä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta rahoitusinstrumenttien käypään arvoon 31.12.2014. Lisäksi kaikkien valuuttojen 10 prosentin samanaikainen heikkeneminen euroa vastaan vähentäisi yhtiön omaa pääomaa ennen verovaikutusta 59 miljoonalla eurolla.

4.1 Osakeriskit

Osakeriski liittyy osakkeiden arvonvaihtelusta aiheutuviin mahdollisiin tappioihin. Mandatum Lifen listatut osakesijoitukset olivat vuodenvaihteessa 1 698 miljoonaa euroa (1 422 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Mandatum Lifen osakesalkkua hoidetaan aktiivisesti. Osakesalkun ja siihen liittyvien johdannaisten aiheuttamat positiot ja riskit eivät saa ylittää sijoituspolitiikassa määritettyjä rajoja. Sampo-konsernin sijoitusyksikkö hoitaa pääosin pohjoismaisista osakkeista koostuvaa salkkua, kun taas Pohjoismaiden ulkopuolisia osakesijoituksia hoidetaan pääosin kolmansien osapuolien hallinnoimien sijoitusten kautta. Kuvasta 4-4 nähdään listattujen osakesijoitusten maantieteellinen jakauma.

Kappaleessa 4.5 on lisäksi listattu kymmenen suurinta osakesijoitusta ja kappaleessa 5 on kuvattu suorien listattujen osakesijoitusten jakauma toimialoittain.

4.2 Korkosijoituksiin liittyvät riskit

Mandatum Lifen korkosijoituksiin liittyvät riskit ovat markkinakorkojen muutoksiin liittyvä korkoriski ja luottoriskiä omaavien korkosijoitusten luottoriskimarginaalin vaihtelusta seuraava sijoitusten arvon heilahtelu (spread-riski).

Mandatum Lifen merkittävin korkoriski on se, ettei korkosijoituksilla saada vastaavalle vakuutustekniselle vastuuvälle taattua vähimmäistuottoa pitkällä aikavälillä. Tämä riski kasvaa tilanteessa, jossa markkinakorot laskevat ja pysyvät alhaisella tasolla. Nykyisellä taserakenteella Solvenssi I-kehikossa vakavaraisuusasema lyhytaikaisesti paranee korkotason madaltuessa, mutta sekä yhtiön sisäisissä malleissa että ennakoivassa vakavaraisuuskehikossa vakavaraisuusasema heikkenee korkojen alentuessa. Mandatum Lifen sijoituspolitiikan mukais-

ti sijoitussalkun muodostamisessa huomioidaan vastuuvelan luonne suhteessa korko- ja inflaatoriskeihin. Mandatum Lifen vastuuvelan ja korkosijoitusten välistä duraatorisriskiä valvotaan ja hallitaan jatkuvasti, ja sisäisiin malleihin perustuvilla seurantarajoilla ja niihin liittyvillä toimintaohjeilla turvataan pääomien riittävyttä erilaisissa markkinatilanteissa.

Mandatum Lifen vastuuvelan keskimääräinen duraatio (pois lukien sijoitussidonnaiset vastuut) oli vuoden lopussa 10,0 vuotta. Korkosijoitusten ja suojaavien korkojohdannaisten duraatio oli vuoden lopussa puolestaan 1,8 vuotta (1,8).

Vastuuvelan osalta Mandatum Life on varautunut matalaan korkotasoon mm. alentamalla uusien sopimusten laskuperuste-korkoa ja kasvattamalla korkotäydennystä. Tämän lisäksi olemassa olevia sopimuksia on muokattu siten, että jälleensijoitusriski on paremmin hallittavissa ja vastuuvelkaa on täydennetty korkotäydennyksillä. Korkotäydennyksistä kerrotaan tarkemmin Vakuutusriskit-osiossa.

Valtaosa yhtiön korkosijoituksista on tehty yritysten liikkeelle laskelmiin velkainstrumentteihin, jolloin myös luottoriskimarginaalien levenemisestä seuraava arvonmuutosriski on merkittävä. Kuvassa 4-5 on esitetty paitsi korkosijoitusten jakauma eri instrumenttien osalta, niin myös keskimääräinen maturiteetti. Maturiteetti kuvaa duraatiota paremmin yhtiön altistumista spread-riskille, varsinkin vaihtuvakorkoisten korkosijoitusten osalta. Kuvassa 5-1 on esitetty sijoitusomaisuus instrumentteittain jaoteltuna toimialan ja luottokelpoisuuden perusteella.

Kuva 4-6: Valuuttaposition riski, 31.12.2014

Valuutariski nettoasema, Milj. €	USD	JPY	GBP	SEK	NOK	CHF	DKK	LTL	Muut	Netto, yhteensä
Vakuutustekninen vastuuvélka	0	0	0	-2	0	0	0	0	0	-2
Sijoitukset	1 326	23	270	51	10	115	324	3	248	2 370
Johdannaiset	-952	-31	-239	-32	1	-125	-306	0	-95	-1 779
Nettopositio, yhteensä	374	-8	30	17	11	-10	18	3	153	589

Kuva 4-7: Markkina- ja luottoriskien suurimmat keskittymät yksittäisten vastapuolten osalta omaisuuslajeittain, 31.12.2014

Milj. € Vastapuoli (liiketoiminta-alueittain)	Käypä arvo yhteensä, milj. €	% sijoitus- omaisuus- desta	Kassava- rat ja ly- hytaikaiset korko- sijoitukset	Pitkäaikai- set korko- sijoitukset, yhteensä	Pitkäaikai- set korko- sijoitukset: Valtioiden takaamat	Pitkäaikai- set korko- sijoitukset: Katetut joukkolainat	Pitkäaikai- set korko- sijoitukset: Seniorivelka	Pitkäaikai- set korko- sijoitukset: Tier 1 ja Tier 2	Osake- sijoitukset	Vakuudeton johdannaisten vastapuoliriski
Skandinaviska Enskilda Banken	519	8 %	437	476	82	0	30	52	0	0
Nordea Bank	408	6 %	405	97	4	0	1	3	0	0
Svenska Handelsbanken	349	5 %	324	106	25	0	21	4	0	0
Danske Bank	318	5 %	265	64	52	0	30	22	0	0
OP-Pohjola	206	3 %	179	21	27	0	17	10	0	0
Saksa	168	3 %	0	139	168	0	168	0	0	0
Alankomaat	138	2 %	0	26	138	0	138	0	0	0
UPM-Kymmene	136	2 %	0	23	6	0	6	0	130	0
Eksportfinans	106	2 %	0	100	106	0	106	0	0	0
Amer Sports	92	1 %	0	100	10	0	10	0	82	0
10 suurinta keskittymää yhteensä	2 440	37 %	1 610	1 150	618	0	527	91	212	0
Muut vastapuolet	4 204	63 %								
Sijoitusomaisuus yhteensä	6 644	100 %								

Kuva 4–8: Kymmenen suurinta suorien listattujen osakesijoitusten keskittymää, 31.12.2014

10 suurinta osakesijoitusta	Käypä arvo yhteensä milj. €	% kaikista suorista listatuista osakesijoituksista
UPM-Kymmene Oyj	130	20 %
Amer Sports Oyj	82	13 %
Wärtsilä Oyj	44	7 %
Metso Oyj	37	6 %
Lassila & Tikanoja Oyj	33	5 %
Nokian Renkaat Oyj	26	4 %
Tikkurila Oyj	23	4 %
Comptel Oyj	20	3 %
YIT Oyj	18	3 %
Vaisala Oyj	17	3 %
10 suurinta keskittymää yhteensä	430	68 %
Muut suorat listatut osakesijoitukset	206	32 %
Suorat osakesijoitukset yhteensä	637	100 %

Kuva 4–9: Kymmenen suurinta high yield sekä luottoluokittelematonta korkosijoituskeskittymää, 31.12.2014

Suurimmat suorat sijoitukset high yield ja luottoluokittelemattomiin korkoinstrumentteihin	Luokitus	Käypä arvo yhteensä, milj. €	% kaikista suorista korkosijoituksista
Eksportfinans ASA	BB-	106	3 %
Stora Enso Oyj	BB	80	2 %
Neste Oil Oyj	NR	50	1 %
Sponda Oyj	NR	31	1 %
Sanoma Oyj	NR	28	1 %
Nassa Midco AS	B	25	1 %
Charger Opco BV	BB-	23	1 %
Uponor Oyj	NR	22	1 %
Matterhorn Mobile	B+	21	1 %
Liberty Global INC	NR	21	1 %
10 suurinta keskittymää yhteensä		407	12 %
Muut suorat korkosijoitukset		2 975	88 %
Suorat korkosijoitukset yhteensä		3 381	100 %

Kuva 4–5 esittää Mandatum Lifen korkosijoitusten jakautumisen eri instrumentteihin. Vuoden 2014 lopussa rahamarkkinasijoitusten osuus korkosalkusta nousi merkittävästi 42,0 prosenttiin (17,0 prosenttia per 31.12.2013), kun taas valtioiden joukkovelkakirjalainojen osuus laski 11,0 prosenttiin (22,4 prosenttia vuoden 2013 lopussa). Myös investment grade -korkosijoitusten osuus laski 11 prosenttiin (20,0 prosenttia per 31.12.2013).

Taulukko 7–4 vakuutusriskiosiossa näyttää Mandatum Lifen vakuutus- ja sijoitussopimusten maturiteetin ja keskimääräiset duraatiot.

4.3 Valuuttakurssiriskit

Mandatum Lifen emoyhtiön ensivakuutuksista syntyvä lascuperustekorkoinen vastuovelka muodostuu kokonaan euro-määräisistä sitoumuksista. Tästä johtuen yhtiölle syntyy valuuttariskiä sijoitettaessa euroalueen ulkopuolelle. Mandatum Lifen valuuttastrategia perustuu aktiiviseen valuuttaposition hallintaan. Toiminnan tavoitteena on sijoituspolitiikan limiittien puitteissa saavuttaa tuottoa suhteessa tilanteeseen, jossa

valuuttakurssiriski on täysin suojattu. Taulukossa 4–6 esitetään Mandatum Lifen sijoitustenavoin valuuttaposition (milj. €) per 31.12.2014.

4.4 Muut markkinariskit

Korko-, osake- ja valuuttakurssiriskien lisäksi Mandatum Lifen sijoitusomaisuuteen liittyy kiinteistö-, pääomarahasto-, biometrisista ja muista vaihtoehtoissijoituksista (other alternative investments) sekä hyödykemarkkinasijoituksista nousevat riskit. Mandatum Lifen sijoituspolitiikassa on määritetty maksimipainot tämän tyyppisille sijoituksille. Vuoden 2014 lopussa näiden sijoitusten yhteenlaskettu osuus Mandatum Lifen sijoitusvarallisuudesta oli noin 14 prosenttia.

Ulkopuoliset omaisuudenhoitajat hoitavat pääomarahastosijoituksia sekä sijoituksia vaihtoehtoissijoituksiin. Pääomarahastosalkku on hajautettu rahastojen tyyppin ja maantieteellisen alueen mukaan. Vaihtoehtoissijoitukset sisältävät sekä suoria sijoituksia yksittäisiin rahastoihin että sijoituksia rahastojen rahastoihin, jotta saavutetaan riittävä hajautus rahastojen ja sijoitustapojen välillä.

Kuva 5–1: Sijoitusten jakauma omaisuuslajeittain, toimialasektoreittain ja luottoluokittain, 31.12.2014

Milj. €	KORKOSIJOITUKSET					D	Luokit- telematon	Korkosijoitukset yhteensä	Listatut osakkeet	Muut	Vasta- puoliriski	Yhteensä	Muutos ed. vuoteen
	AAA	AA+ – AA–	A+ – A–	BBB+ – BBB–	BB+ – C								
Perusteellisuus	0	0	0	1	157	0	62	220	199	0	0	420	-49
Pääomahyödykkeet	0	0	1	1	30	0	42	75	141	0	0	215	-2
Kulutustavarat	0	0	6	4	108	0	56	175	117	0	0	292	27
Energia	0	1	0	16	0	0	50	67	2	0	0	68	-12
Rahoitus	2	967	902	22	228	0	0	2 121	28	23	0	2 172	1 033
Valtiot	334	32	0	21	0	0	0	387	0	0	0	387	-340
Valtioiden takaamat jvk- lainat	0	4	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4	4
Terveystenhoito	0	0	1	0	47	0	25	73	17	0	0	91	36
Vakuutus	0	0	1	25	0	0	11	37	5	23	0	65	8
Media	0	0	0	0	13	0	28	40	0	0	0	40	1
Julkinen sektori, muut	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2	2
Kiinteistöala	0	0	0	1	0	0	55	55	0	255	0	311	110
Palvelut	0	0	0	1	88	0	16	105	39	0	0	144	21
Teknologia ja elektroniikka	1	0	0	1	2	0	1	4	88	1	0	93	-6
Telekommunikaatio	0	0	8	12	52	0	15	88	1	0	0	89	-56
Liikenne	0	0	0	0	11	0	7	18	1	0	0	19	-25
Yhdyskuntapalvelut	0	0	54	56	1	0	0	111	0	0	0	111	-87
Muut	0	0	0	0	6	0	10	16	0	15	0	31	6
Arvopaperistetut joukko- velkakirjat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vakuudelliset joukko- velkakirjat	23	58	13	0	0	0	0	93	0	0	0	93	-32
Sijoitusrahastot	7	0	95	50	24	0	147	323	1 061	632	0	2 017	582
Yhteensä	367	1 065	1 082	212	767	0	523	4 016	1 698	951	0	6 664	1 222
Muutos ed. vuoteen	156	83	517	-131	118	0	43	786	250	190	-5	1 222	

Sampo-konsernin Kiinteistöyksikkö vastaa Mandatum Lifen kiinteistösijoitustoiminnasta. Kiinteistösalkkuun kuuluu suoria ja epäsuoria sijoituksia, kuten kiinteistörahastoja, kiinteistöyhtiöiden osakkeita ja velkainstrumentteja päätetyn allokaation mukaisesti. Kiinteistösijoitustoiminnan riskejä rajoitetaan hajauttamalla sijoitukset sekä alueellisesti että kiinteistötyypeittäin.

4.5 Sijoitustoiminnan riskikeskittymät

Mandatum Lifen sijoituspolitiikassa on määritelty rajat sijoituksille yksittäisiin yhtiöihin. Rajoja asetettaessa otetaan huomioon ensisijaisesti oma arvio sijoituskohteen luottoriskillisyydestä ja vastaava sitoutuvan pääoman määrä, sekä vastuvelan kateasetukset. Myös sijoituskohteesta saatavilla oleva julkinen informaatio, kuten luottoluokitukset, vaikuttavat limiittirakenteeseen. Riskikeskittymiä seurataan säännöllisesti. Taulukossa 4–6 on kuvattuna Mandatum Lifen markkina- ja luottoriskien keskittymät yksittäisten vastapuolten osalta omaisuuslajeittain.

Kuvassa 4–8 näytetään vielä erikseen kymmenen suurinta sijoitusta listattuihin osakkeisiin ja näiden osuus kaikista suorista listatuista osakesijoituksista. Suorien kotimaisten osakesijoitusten lisäksi yhtiö sijoittaa ulkomaisiin osakkeisiin pääasiassa sijoitusrahastojen ja ETF-rahastojen kautta. Osakerahastojen ja ETF:ien kautta tehdyt sijoitukset ovat 62 prosenttia koko osakesijoitusomaisuudesta. Lisäksi kuvassa 4–9 on eritelty keskittymät korkeamman riskin (high yield) ja luottoluokittelemattomiin joukkovelkakirjalainoihin.

5. Luottoriskit

Luottoriskit liittyvät mahdollisiin tappioihin tai taloudellisen aseman heikentymiseen, jotka johtuvat arvopapereiden liikkeellelaskijoiden, johdannaissopimusten vastapuolten tai muiden velallisten luottokelpoisuudessa tapahtuvista muutoksista. Luottoriskiä aiheutuu sekä sijoituksista että vakuutus- ja jälleenvakuutusomaisuuksista.

Mandatum Lifen luottoriskit voivat realisoitua markkina-arvon alentumisena luottomarginaalien muuttuessa epäedullisesti (spread-riski) tai luottotappioiden muodossa, mikäli velkainstrumentin liikkeeseenlaskija tai johdannaissopimusten tai jälleenvakuutusomaisuuden vastapuoli ei pysty täyttämään taloudellisia velvoitteitaan (luottotappioriski). Nykyisellä sijoitusomaisuudella luottoriskien rooli on merkittävä niin riskiaseman kuin riskienhallinnankäytäntöjenkin osalta.

Sijoitusomaisuuteen liittyvien luottoriskien lisäksi luottoriskiä aiheutuu jälleenvakuutusomaisuuksista. Nämä luottoriskit syntyvät osittain jälleenvakuuttajilta olevista saamisista ja osittain jälleenvakuutetusta vastuvelan osasta. Mandatum Lifen osalta jälleenvakuuttajiin liittyvät luottoriskit ovat sijoituksiin liittyvän luottoriskin rinnalla vähäisiä.

Mandatum Lifen sijoitusomaisuuden merkittävien toimialakeskittymä ovat sijoitukset rahoitustoimialan korkoinstrumentteihin.

5.1 Luottoriskien hallinta

Suorien velkasijoitusten valinta perustuu ensisijaisesti yksittäisten joukkovelkakirjojen valitsemiseen ja toissijaisesti ylhäältä alas johdettuun allokaatioon. Tämä sijoitustyylisi saattaa

Taulukko 6–1: Kassavirrat sopimukseen perustuvan maturiteetin mukaan

Milj. €	KIRJANPITOARVO			KASSAVIRTA						
	Kirjanpitoarvo yhteensä	Kirjanpitoarvo – ilman sopimuksellista eräpäivää	Kirjanpitoarvo – Sopimukseen perustuva maturiteetti	2015	2016	2017	2018	2019	2020-2029	2030-
Rahoitusvarat	6 592	3 162	3 429	1 620	539	408	293	146	511	15
joista koronvaihtosopimuksia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusvelat	275	0	275	-72	-6	-4	-4	-4	-50	-239
joista koronvaihtosopimuksia	19	0	19	-1	-1	0	0	0	0	-27
Vakuutustekninen vastuuvélka	4 640	0	4 640	-504	-440	-425	-388	-359	-2 452	-1 903

johtaa tilanteisiin, joissa sijoitussalkku ei ole täysin rahoitus-teorian mukaisesti hajautettu, mutta sisältää perusteellisesti riski-tuotto-suhteeseen keskittyen analysoituja sijoituksia. Seuraavia seikkoja pidetään kriittisinä menestystekijöinä velkasisjoitusten valinnassa:

- 1) Mahdolliset sijoitukset tulee ymmärtää täysin. Liikkeenlaskijan tai vastapuolen luottokelpoisuus arvioidaan yhdessä instrumentteihin liittyvien vakuuksien ja muiden rakenteellisten yksityiskohtien kanssa. Vaikka ulkopuolisia luottoluokituslaitosten antamia luottoluokituksia käytetään sisäisen arvioinnin tukena, sisäisesti tehdyt arviot ovat aina tärkeimpiä päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä. Analyysin tekemisessä tarvittavaa osaamista ja resursseja on kehitetty sijoitusyksikössä jatkuvasti viime vuosien aikana.
- 2) Kun yksittäisen instrumentin ominaisuudet ymmärretään ja instrumenttiin liittyvän tuottopotentialin ja riskien katsotaan olevan tasapainossa, sijoitustransaktio tulee olla toteutettavissa lyhyellä varoitusajalla instrumenttityypistä riippumatta. Tämä luo painetta luottolimiittirakenteisiin ja toimintatapoihin, joiden tulee olla samanaikaisesti (i) tarpeeksi joustavia nopean päätöksenteon mahdollistamiseksi instrumenttityypistä riippumatta, (ii) hyvin rakennettuja, jotta voidaan varmistua siitä, että sijoitusvaihtoehtojen arviointi suoritetaan huolellisesti huomioiden sijoitustyyppille ominaiset piirteet ja riskit, ja (iii) näiden tulee rajoittaa yksittäisiä yhtiöitä koskevien riskien enimmäismäärä siten, että se on tasapainossa riskinottohalukkuuden kanssa. Viime vuosien aikana luottolimiittirakenteet ja -toimintatavat ovat olleet erityisesti huomion kohteena yhtiöiden sijoituspolitiikkoja kehitettäessä.
- 3) Yksittäisiä yhtiöitä ja tuotteita koskevia luottoriskien kokonaisuutta seurataan säännöllisesti ei-toivottujen keskittymien tunnistamiseksi. Luottoriskiasemat raportoidaan

säännöllisesti tasehallintakomitealle ja hallitukselle esimerkiksi toimialoittain ja omaisuuslajeittain ja korkosijoitusten osalta luottoluokitusluokittain. Myös yksittäisten liikkeenlaskijoiden ja vastapuolien luottoluokituksia seurataan jatkuvasti.

Johdannaissovimusten vastapuoliriskin hallitsemiseksi ja pienentämiseksi yhtiössä käytetään kahdenvälisiä ISDA- ja CSA-sopimuksia.

6. Likviditeettiriski

Likviditeettiriski on riski siitä, ettei Mandatum Life pystyisi realisoimaan sijoituksiaan tai muita omaisuuseriään pystyäkseen suoriutumaan maksuvelvoitteista niiden erääntyessä.

Suhteellisen pieni osa henkivakuutusvastuista on takaisinostettavissa, mikä tekee mahdolliseksi antaa luotettavia, lyhyen aikavälin korvausennusteita. Tämän lisäksi varat ovat likvidejä, joten likviditeettiriski ei ole nykyisellään Mandatum Lifen osalta merkittävä.

7. Vakuutusriskit

Henkivakuutustoiminnan vakuutusriskit sisältävät biometriset riskit, vastuuvélkan diskonttaus korkoon liittyvän riskin sekä muut henkivakuutustoiminnan riskit kuten keskeytysriskin, takaisinostoriskin ja kustannusriskin. Tässä osiossa käsitellään näiden henkivakuutustoiminnan riskien kehitys vuonna 2014. Lisäksi osiossa esitellään henkivakuutustoiminnan riskienhallintaperiaatteet.

Mandatum Life vastaanotti Suomi-yhtiöstä sen laskuprustekorollisen ryhmäeläkekannan 30.12.2014. Kanta sisältää noin 2 300 sopimusta ja 34 000 jäsentä. Siirtynyt omaisuus ja vastuuvélka olivat yhteensä 1 337 miljoonaa euroa. Vastuuvélka sisältää pitkäikäisytydennyksen (87 miljoonaa euroa) ja kustannustydennyksen (22 miljoonaa euroa). Vastuunote-

Kuva 7–1: Emoyhtiön omalla vastuulla olevan liikkeen korvaussuhteita

Milj. €	2014			2013		
	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde	Riskitulo	Korvausmenot	Korvaussuhde
Henkivakuutus	45,3	27,5	61 %	47,4	27,1	57 %
Kuolevuus	27,2	16,5	61 %	29,8	16,1	54 %
Sairastavuus ja työkyvyttömyys	18,1	11,0	61 %	17,6	11,0	62 %
Eläkevakuutus	63,1	58,5	93 %	57,5	55,5	97 %
Yksilöllinen eläke	9,6	10,2	107 %	9,1	9,8	108 %
Ryhmäeläke	53,5	48,3	90 %	48,4	45,7	94 %
Kuolevuus (pitkäikäisyys)	49,4	45,6	92 %	43,9	43,3	99 %
Työkyvyttömyys	4,1	2,7	66 %	4,5	2,4	52 %
Yhteensä	108,4	86,0	79 %	104,8	82,6	79 %

tun kannan erityispiirteistä johtuen loput vastuuvälästä (1 228 miljoonaa euroa) ja siihen liittyvä omaisuus on eriytetty (eriytetty ryhmäeläkekanta tai eriytetty omaisuus) Mandatum Lifin muusta taseesta. Tässä luvussa esitetyt vastuuvälätiedot ja vakuutusriskien kuvaukset vuoden 2014 lopussa pitävät sisällään eriytetyn ryhmäeläkekannan ellei toisin ole mainittu. Vuoden 2014 riskiliikkeen tulokseen eriytettyllä ryhmäeläkekannalla ei ollut vaikutusta.

7.1 Biometriset riskit

Henkivakuutustoiminnan biometriset riskit syntyvät pääasiassa siitä, että vakuutetuille tulisi korvattavaksi enemmän kuolemantapaus-, työkyvyttömyys- tai sairauskulukorvauksia tai että eläkevakuutuksissa eläkkeitä tultaisiin maksamaan vakuutetuille pidempään (pitkäikäisyysriski) kuin yhtiö ennakoii vakuutusten hinnoitteluhetkellä. Tapauksia, joissa yksittäinen voimakkaasti vaikuttava tapahtuma tai tapahtumasarja aiheuttaa merkittävän eron toteutuneiden korvausten ja odotettujen maksujen välillä, kutsutaan katastrofiriskiksi.

Sopimusten pitkä duraatio ja se, että Mandatum Lifin oikeus korottaa vakuutusmaksuja on rajoitettu, kasvattaa biometrisiä riskejä. Mikäli vakuutusmaksut osoittautuvat riittämättömiksi, eivätkä ne ole muutettavissa, vastuuvälä täydenään odotettavissa olevaa tappiota vastaavalla määrällä.

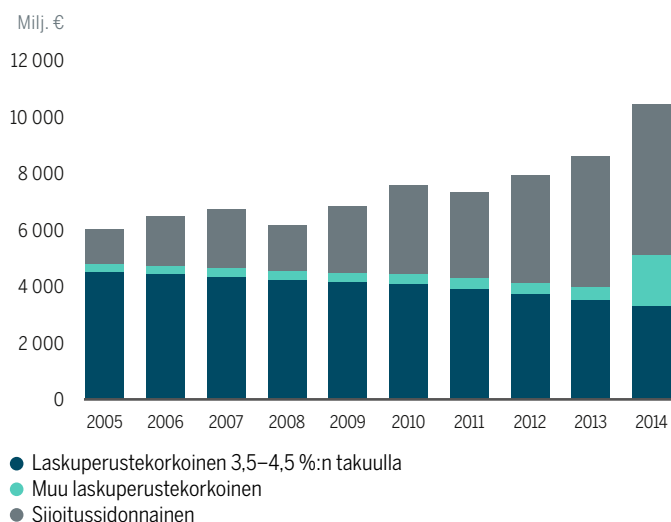
Taulukossa 7-1 esitetään Mandatum Lifin Suomen toiminnan riskiliikkeen tulos. Toteutuneen korvausmenon suhde laskuperusteiden mukaiseen korvausmenoon oli 79 prosenttia vuonna 2014 (79). Taulukosta voi myös arvioida riskiliikkeen herkkyyttä. Esimerkiksi henkivakuutuksen osalta kuolevuuden kaksinkertaistuminen nostaisi maksetut korvaukset 16 miljoonasta eurosta 32 miljoonaan euroon.

Pitkäikäisyysriski on Mandatum Lifin biometrisistä riskeistä kriittisin. Laskuperustekorollinen ryhmäeläkekanta muodostaa suurimman osan pitkäikäisyysriskistä. Laskuperustekorolliset ryhmäeläkkeet ovat olleet uusilta jäseniltä pääosin suljettuja useiden vuosien ajan ja tämän vuoksi jäsenten keski-ikä on suhteellisen korkea, eriytetyn ryhmäeläkekannan osalta noin 67 vuotta ja muun kannan osalta noin 69 vuotta. Sijoitussidonnaisten ryhmäeläkkeiden ja yksilöllisten eläkevakuutusten kannassa pitkäikäisyysriski ei ole niin merkittävä,

Taulukko 7-2: Vastuuvälän muutoksen analyysi ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Milj. €	Velka 2013	Maksut	Korvaukset	Kuormitustulo	Takuutuotot	Asiakashyvitykset	Muut	Velka 2014	Osuus %
MANDATUM LIFE emoyhtiö									
Sijoitussidonnainen yhteensä	4 475	923	-459	-57	0	0	277	5 159	50
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 014	76	-10	-14	0	0	83	1 149	11
Henkivakuutus	1 530	346	-159	-16	0	0	125	1 826	18
Kapitalisaatiosopimukset	1 489	437	-287	-21	0	0	58	1 677	16
Ryhmäeläkevakuutus	442	65	-4	-7	0	0	10	507	5
Laskuperustekorollinen ja muut yhteensä	3 910	146	-395	-35	131	0	1 205	5 047	49
Ryhmäeläkevakuutus	2 311	57	-188	-7	77	0	-3	2 248	22
Laskuperustekorko 3,5 %	2 190	36	-175	-5	74	0	-11	2 109	20
Laskuperustekorko 2,5 %, 1,5 % tai 0,0 %	121	21	-13	-2	3	0	8	139	1
Eriytetty ryhmäeläkekanta	0	0	0	0	0	0	1 228	1 228	12
Perusvastuut, laskuperustekorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	805	805	8
Korkotäydennys (3,5 % >1,0 %)	0	0	0	0	0	0	241	241	2
Tulevien asiakashyvitysten vastuu	0	0	0	0	0	0	181	181	2
Yksilöllinen eläkevakuutus	1 141	17	-162	-6	45	0	3	1 038	10
Laskuperustekorko 4,5 %	945	11	-134	-5	40	0	-21	836	8
Laskuperustekorko 3,5 %	153	4	-18	-1	5	0	7	150	1
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	43	2	-11	0	1	0	17	52	1
Yksilöllinen henkivakuutus	233	32	-29	-10	8	0	-16	218	2
Laskuperustekorko 4,5 %	68	5	-6	-1	3	0	-3	67	1
Laskuperustekorko 3,5 %	109	12	-13	-3	4	0	-8	100	1
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	56	15	-11	-6	1	0	-5	51	0
Kapitalisaatiosopimukset	4	1	0	0	0	0	0	4	0
Laskuperustekorko 3,5 %	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	4	1	0	0	0	0	0	4	0
Tulevien asiakashyvitysten vastuu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys	146	0	0	0	0	0	-11	135	1
Kuolevuustäydennys	23	0	0	0	0	0	85	108	1
Tuleva jälleenvakuutus	6	4	-1	0	0	0	-6	2	0
Muu velka	45	35	-14	-12	0	0	11	66	1
MANDATUM LIFE emoyhtiö yhteensä	8 385	1 070	-854	-92	131	0	1 567	10 207	98
MANDATUM LIFE Insurance Baltic SE	159	41	-28	-3	1	0	1	170	2
Sijoitussidonnainen	142	37	-26	-2	0	0	2	153	1
Muut	18	3	-2	-1	1	0	-1	17	0
MANDATUM LIFE -konserni yhteensä	8 544	1 110	-882	-95	131	0	1 568	10 377	100

Kuva 7-3: Laskuperustekorollisen ja sijoitussidonnaisen vastuuvelan kehitys

sillä vakuutukset ovat pääsääntöisesti määräaikaista ja niihin liittyvät henkivakuutukset kompensoivat pitkäikäisyysriskin.

Pitkäikäisyysriskin osalta vuotuista riskiliikkeen tulosta ja kuolleisuustrendiä analysoidaan säännöllisesti. Eriytetyn ryhmäeläkekannan osalta vastuuvelan laskennassa käytettyä elinajan odotetta tarkistettiin vuonna 2014 ja muun ryhmäeläkekannan osalta vuosina 2002 ja 2007. Yhteensä muutokset kasvattivat vuoden 2014 vastuuvelkaa 108 miljoonalla eurola (23 miljoonaa euroa 2013), sisältäen eriytetyn ryhmäeläkekannan 87 miljoonan euron kuolevuustäydennyksen. Näiden muutosten jälkeen ryhmäeläkkeen kumulatiivinen kuolleisuus on ollut ylijäämäinen. Vuoden 2014 pitkäikäisyyden riskiliike oli ryhmäeläkkeen osalta 3,8 miljoonaa euroa (0,6 miljoonaa euroa vuonna 2013). Eriytetyllä ryhmäeläkekannalla ei ollut vielä vaikutusta vuoden 2014 riskiliikkeen tulokseen.

Henkivakuutuksen kuolevuusliike on voitollista. Merkittävimppänä kuolevuusliikkeen heikkenemiseen vaikuttavana riskinä nähdään mahdollinen pandemia.

Muiden biometristen riskien osalta riskiliike on ollut kokonaisuutena voitollista, vaikka eri riskien välillä on voimakasta vaihtelua. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa riskiä pienentää pitkällä aikavälillä se, että yhtiöllä on oikeus korottaa vakuutusmaksuja olemassa olevien sopimusten osalta,

Taulukko 7-4: Vakuutus- ja sijoitussopimusten oletettu erääntyminen ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Milj. €	Duraatio	2015–2016	2017–2018	2019–2023	2024–2028	2029–2033	2034–2038	2039–
MANDATUM LIFE emoyhtiö								
Sijoitussidonnainen yhteensä	8,8	902	804	1 405	921	742	325	388
Yksilöllinen eläkevakuutus	11,8	88	134	280	236	191	139	166
Henkivakuutus	8,1	365	295	502	323	272	105	88
Kapitalisaatiosopimukset	6,8	417	325	496	268	212	33	55
Ryhmäeläkevakuutus	12,0	33	50	127	95	69	49	80
Laskuperustekorollinen ja muut yhteensä	10,0	1 032	832	1 585	1 115	787	541	805
Ryhmäeläkevakuutus	11,2	371	347	728	551	411	300	472
Laskuperustekorko 3,5 %	11,2	349	333	701	530	394	287	448
Laskuperustekorko 2,5 %, 1,5 % tai 0,0 %	11,3	22	15	27	20	16	13	24
Eriytetty ryhmäeläkevakuutuskanta	11,1	175	164	358	287	218	155	210
Yksilöllinen eläkevakuutus	7,1	274	245	385	201	103	48	66
Laskuperustekorko 4,5 %	7,2	221	195	320	171	84	37	56
Laskuperustekorko 3,5 %	6,9	39	38	49	25	16	8	7
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	5,9	14	13	16	5	3	2	2
Henkivakuutus	9,3	58	49	68	46	33	24	36
Laskuperustekorko 4,5 %	8,6	22	15	22	14	11	8	9
Laskuperustekorko 3,5 %	10,8	21	19	33	23	17	13	24
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	6,8	15	15	13	8	5	3	3
Kapitalisaatiosopimukset	8,7	0	0	2	1	0	0	0
Laskuperustekorko 3,5 %	0,0	0	0	0	0	0	0	0
Laskuperustekorko 2,5 % tai 0,0 %	8,7	0	0	2	1	0	0	0
Tulevien asiakashyvitysten vastuu	1,0	0	0	0	0	0	0	0
Korkotäydennys	3,9	81	12	20	11	6	2	3
Kuolevuustäydennys	11,8	11	10	23	19	16	12	17
Tuleva jälleenvakuutus	0,5	2	0	0	0	0	0	0
Muut velat	0,9	60	3	2	0	0	0	0
MANDATUM LIFE emoyhtiö yhteensä	9,4	1 934	1 635	2 991	2 036	1 530	866	1 193
MANDATUM LIFE Insurance Baltic SE		16	22	35	20	35	17	49
Sijoitussidonnaiset velat		12	18	28	18	34	16	49
Muut velat		3	4	6	2	1	0	0
MANDATUM LIFE -konserni yhteensä		1 950	1 658	3 025	2 056	1 565	883	1 243

mikäli vakuutuskorvausten määrässä tapahtuu epäsuotuisaa kehitystä.

Mandatum Lifen vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut, eikä sisällä merkittäviä riskikeskittymiä. Yhtiön ottamalla katastrofijälleenvakuutuksella pienennetään mahdollisten riskikeskittymien merkitystä entisestään.

Edellä mainittujen biometristen riskien lisäksi Mandatum Life altistuu vakuutussopimustensa kautta myös vastuuvelan diskonttauskorkoon liittyvälle riskille, keskeytysriskille sekä takaisinostoriskille. Näitä riskejä on kuvattu seuraavissa kapaleissa.

7.2 Vastuuvelan diskonttauskorkoon liittyvä riski

Vastuuvelan diskonttauskorkoon liittyvä riski on merkittävin vastuuvelan riittävyteen vaikuttava riski. Sopimuksiin sisältyvä laskuperustekorko on päätetty koko sopimusajalle. Tämän johdosta markkinakorkojen ja odotettujen sijoitustuottojen laskiessa saatetaan joutua tilanteeseen, jossa vastuuvelkaa on täydennettävä.

Eriytetyn ryhmäläkekekan vakuutussopimusten laskuperustekorko on pääosin 3,5 prosenttia. Tätä kantaa vastavaa vastuuvelkaa on täydennetty 241 miljoonan euron korkotäydennyksellä, jonka seurauksena vastuuvelan diskonttauskorkona on 1,0 prosenttia. Tulevien lisäetujen täydennyksellä on merkittävä rooli eriytetyn ryhmäläkekekan riskienhallinnassa. Tämä täydennys on yhteensä 181 miljoonaa euroa ja siitä noin 150 miljoonaa euroa voidaan käyttää kattamaan mahdollisia sijoitustappioita tai rahoittamaan mahdollisia muutoksia eriytetyn vastuuvelan diskonttauskorossa.

Muun laskuperustekorkoon pohjautuvan vakuutuskannan osalta laskuperustekorko on suurimmassa osassa sopimuksista 3,5 prosenttia. Suomessa ennen vuotta 1999 myydyissä yksilöllisissä vakuutuksissa laskuperustekorko on 4,5 prosenttia, joka on myös määräysten mukainen korkein sallittu diskonttauskorko. Näiden vakuutusten vastuuvelan diskonttauskorko on alennettu 3,5 prosenttiin. Tästä johtuen vastuuvelkaa on täydennetty 69 miljoonalla eurolla vuonna 2014 (75 miljoonaa euroa vuonna 2013). Lisäksi 50 miljoonaa euroa on varattu vuoden 2015 osalta vastuuvelan laskuperustekorkovaatimuksen alentamiseksi 2,0 prosenttiin ja 17 miljoonaa euroa on varattu vuoden 2016 osalta vastuuvelan laskuperustekorkovaatimuksen alentamiseksi 3,0 prosenttiin, eli Mandatum Life on täydentänyt muun laskuperustekorkoisen vakuutuskannan vastuuvelkaa 135 miljoonan euron suuruisella korkotäydennyksellä.

Kuhunkin vakuutuslajiin ja laskuperustekorkoon liittyvät vastuuvelat on esitetty taulukossa 7-2. Taulukossa näkyy myös kunkin luokan vastuuvelan muutos vuonna 2014.

Sijoitussidonnaisiin sopimuksiin perustuva liiketoiminta on ollut Mandatum Lifen painopistealueena vuodesta 2001 alkaen. Siitä lähtien sijoitussidonnainen vastuuvelka on kasvanut ja keskimääräinen vastuuvelan vuosittainen kasvu on ollut 25 prosenttia. Liiketoiminnan luonteen vuoksi vuosittainen vaihtelu on suhteellisen suurta.

Laskuperustekorollisen vastuuvelan trendi on sen sijaan ollut aleneva vuodesta 2005, jos ei huomioida eriytetyn ryhmäläkekekan vaikutusta vuoden 2014 vastuuvelkaan. Erityisesti ne vastuuvelan osat ovat pienentyneet, joissa laskuperustekorko on korkein eli 4,5 prosenttia tai 3,5 prosenttia. Korkeimpien laskuperustekorkojen omaavien vakuutuskantojen vastuuvelka aleni 203 miljoonaa euroa. Ottaen huomioon kaikki Suomi-yhtiöstä siirtyneet ryhmäläkevastuut (1 337 miljoonaa euroa), laskuperustekorollinen vastuuvelka kasvoi 5 065 miljoonaa euroon (3 927 miljoonaa euroa vuonna 2013).

Mandatum Lifen vastuuvelan rakenteen ja määrän kehitystä on kuvattu kuvassa 7-3.

Henkivakuutuksen vakuutus- ja sijoitussopimusten oletettu erääntyminen ja duraatio on esitetty taulukossa 7-4. Vastuuvelan herkkyyks erilaisten diskonttauskorkojen muutoksille on arvioitavissa taulukon duraatioiden avulla.

7.3 Muut vakuutusriskit

Muista riskeistä merkittävimpiä ovat vakuutuksenottajien käyttäytymiseen liittyvät epävarmuustekijät. Asiakkailta on oikeus lopettaa vakuutusmaksujen maksaminen (keskeytysriski), tai mahdollisuus lopettaa vakuutussopimus ennenaikaisesti (takaisinostoriski). Keskeytys- ja takaisinostomäärien pitäminen alhaisella tasolla on keskeinen menestystekijä erityisesti sijoitussidonnaisen liiketoiminnan kustannusliikkeen kannalta. Tasehallinnan riskien kannalta takaisinostoriski ja keskeytysriski ovat vähemmän merkittäviä, koska Mandatum Lifessa noin 90 prosenttia laskuperustekorollisesta vastuuvelasta muodostuu eläkevakuutuksista, joissa takaisinosto on mahdollinen ainoastaan poikkeustapauksissa. Tasehallinnan kannalta todellista takaisinostoriskiä on näin ollen vain laskuperustekorollisissa sijoitusvakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, joiden vastuuvelan yhteismäärä on kuitenkin vain 4 prosenttia (222 miljoonaa euroa) koko laskuperustekorollisesta vastuuvelasta. Vastuuvelan täydennyksiä ei myöskään makseta takaisinoston yhteydessä, mikä osaltaan pienentää laskuperustekorolliseen kantaan liittyvää takaisinostoriskiä.

Yhtiö on altistunut lisäksi kustannusriskeille, joka on riski siitä, että tulevat liikekulut ylittäisivät vakuutusten hinnoittelussa oletetun tason. Kustannusriskiä lisää se, että vakuutusten ehtoja ja vakuutusmaksuja ei useimmiten voida muuttaa vakuutuksen elinkaaren aikana. Keskeisenä haasteena on vakuutusten hoitamiseen liittyvien prosessien kustannusten sekä moninaiseen IT-arkkitehtuuriin liittyvien kustannusten pitäminen alhaisella tasolla yli vakuutusten sopimusajan. Vuonna 2014 Mandatum Life -konsernin kustannusliikkeen tulos oli 19,6 miljoonaa euroa (15,3). Mandatum Life ei jaksota vakuutusten hankintakuluja.

7.4 Vakuutusriskien hallinta ja valvonta

Henkivakuutuksien biometrisiä riskejä rajoitetaan huolellisella vastuuvallinnalla, riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla, asettamalla ylärajoja myönnettäville turville sekä jälleenvakuutuksella.

Vakuutusriskeihin liittyvä vastuuvallinta on osa Mandatum Lifen päivittäistä toimintaa. Mandatum Lifen vastuuvallintapolitiikassa (Underwriting Policy) on määritetty periaatteet riskin valinnalle ja limiitit vakuutettaville summille. Hallitus hyväksyy vastuuvallintapolitiikan, vakuutussopimusten hinnoittelun ja vastuuvelan laskennan keskeisimmät periaatteet.

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan erityisesti yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Hallitus päättää vuosittain suurimmista omalla vastuulla pidettävistä korvausmääristä. Mandatum Lifessa tämä määrä on 1,5 miljoonaa euroa vakuutettua kohden. Mahdollisten katastrofien vaikutusten pienentämiseksi Mandatum Life osallistuu suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden yhdessä ottamaan katastrofijälleenvakuutukseen.

Riskiliikkeen tulosta seurataan tiiviisti ja maksutason riittävyttä arvioidaan vähintään vuosittain perusteellisesti. Yhtiö mittaa riskinvalinnan tehokkuutta ja hinnoittelun riittävyttä keräämällä tietoa toteutuneesta korvausmenosta kulta-kin tuote- ja riskialueelta. Toteutunutta korvausmenoa verran-

taan vakuutusmaksuja asetettaessa oletettuihin ennusteisiin kunkin eri riskiturvan osalta.

Vastuuelkaa analysoidaan ja mahdollisia täydennystarpeita arvioidaan säännöllisesti. Vastuuelkaan liittyviä keskeisiä oletuksia tarkistetaan vuosittain. Vastuiden riittävyttä testataan neljännesvuosittain. Näihin vastuuelan ja riskiliikkeen analyysiin perustuen asetetaan hinnat uusille vakuutussopimuksille sekä päivitetään vastuuelapolitiikka ja vastuuelan laskennassa käytetyt oletukset. Mandatum Lifen hallitus arvioi ja hyväksyy vuosittain vakuutusten hinnoittelun, jälleenvakuuttamista koskevat periaatteet sekä vastuuelan määräytymisperiaatteet.

8. Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan tappion riskiä, joka aiheutuu puutteellisista tai epäonnistuneista prosesseista tai järjestelmistä, ihmisistä ja järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista. Tämä määritelmä sisältää juridiset riskit mutta ei sisällä strategisista päätöksistä johtuvia riskejä. Riskit voivat realisoitua seuraavien tapahtumien johdosta:

- sisäiset rikkomukset;
- ulkoiset rikkomukset;
- riittämätön henkilöstöjohtaminen;
- puutteellisuudet toimintaperiaatteissa asiakkaita, tuotteita tai liiketoimintoja koskien;
- fyysisen omaisuuden vahingot;
- toimintojen keskeytyminen ja järjestelmähäiriöt; sekä
- virheet toimintaprosesseissa.

Operatiivinen riski voi toteutua lisäkustannuksina, aiheutettujen vahinkojen korvauksina, säännösten ja määräysten rikkomisena, maineen menetyksenä, riskiasemaan liittyvän väärän informaation antamisena ja siitä seuraavina tappioina sekä liiketoimintojen keskeytymisenä.

8.1 Operatiivisten riskien hallinnan tavoite ja organisointi

Operatiivisten riskien hallinnan tavoite Mandatum Lifessa on varmistaa toimintojen tehokkuus ja laatu, negatiivisten vaikutusten minimointi mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla sekä varmistaa liiketoimintojen jatkuvuus poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskien tunnistamisesta, arvioinnista ja hallinnasta sekä riittävän sisäisen valvonnan järjestämisestä. Operatiivisten riskien komitea valvoo ja koordinoi operatiivisten riskien hallintaan liittyviä keskeisiä asioita Mandatum Lifessa, kuten toimintaohjeita ja suosituksia. Komitea varmistaa, että liiketoiminta-alueiden riskit on tunnistettu ja että ne ovat järjestäneet sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan riittäväällä tavalla. Komitea käsittelee myös operatiivisten riskien hallinnan toimintaohjeista mahdollisesti tehdyt poikkeamat ja seuraa operatiivisten riskien itsearviointeissa tunnistettuja riskejä sekä toteutuneita riskitapahtumia. Merkittävät havainnot operatiivisista riskeistä raportoidaan riskienhallintakomitealle ja hallitukselle.

8.2 Operatiivisten riskien tunnistaminen ja hallinta

Operatiivisia riskejä tunnistetaan Mandatum Lifessa useiden eri lähteiden ja menetelmien avulla:

- *Itsearviointi*: Keskeisten operatiivisten riskien sekä niiden todennäköisyyksien ja mahdollisten vaikutusten kartoitus ja arviointi toteutetaan vuotuisen itsearviointiprosessin

avulla. Tässä yhteydessä arvioidaan myös näihin liittyvä sisäinen valvonta ja ohjeistuksen riittävyys.

- *Tapahtumien analyysi*: Operatiivisten riskien komitea kerää ja analysoi liiketoimintayksiköiden raportoidut toteutuneet operatiiviset riskit ja läheltä piti -tilanteet. Liiketoimintayksiköiden vastuulla on varmistaa, että toteutuneet operatiiviset riskit ja läheltä piti -tilanteet raportoidaan operatiivisten riskien komitealle.
- *Ulkoisen toimintaympäristön seuranta*: Osana vuosittaista strategiaprosessia tärkeimmät Mandatum Lifeen vaikuttavat trendit tunnistetaan. Myös muita ulkoisia tekijöitä seurataan jatkuvasti ja yhtiö reagoi niissä tapahtuviin muutoksiin mahdollisimman nopeasti (esim. muutokset verotuksessa tai lainsäädännössä).

Mandatum Lifen merkittävimpiä operatiivisten riskien itsearviointiprosessissa tunnistettuja riskejä ovat muun muassa seuraavat: ulkoisen toimintaympäristön muutokset, tietotekniikka ja erityisesti tietojärjestelmien vanheneminen, prosessin manuaaliset työvaiheet, avainhenkilöiden menetykset sekä vakuutusten väärinmyynti ja virheellisten tietojen antaminen asiakkaalle.

Operatiivisten riskien rajoittamiseksi Mandatum Lifessa on hyväksytty useita eri toimintaohjeita, kuten sisäisen valvonnan politiikka, compliance-politiikka, turvallisuusohjeita, jatkuvuussuunnitelma, hankinta- ja ulkoistamispolitiikka, asiakaspalautteen käsittelyohje sekä useita muita toimintaohjeita liittyen operatiivisiin toimintoihin. Eri toimintaohjeita tehtyjä poikkeamia seurataan liiketoimintayksiköissä riippumattomasti ja niistä raportoidaan compliance-johtajalle ja operatiivisten riskien komitealle.

Prosesseihin sisältyvän sisäinen valvonnan järjestelmän tavoitteena on estää ja havaita negatiivisia tapahtumia sekä minimoida näiden vaikutukset. Tämän lisäksi toteutuneet operatiiviset riskit tai läheltä piti-tilanteet analysoidaan ja raportoidaan operatiivisten riskien komitealle.

9. Riskienhallinnan näkymät

Riskienhallintaa ja riskienhallintamenetelmiä kehitetään yhtiössä jatkuvasti. Tämä kehitystyö on perustunut sekä sisäisiin tarpeisiin että tuleviin Solvenssi II-vaatimuksiin. Solvenssi II tulee voimaan 1.1.2016, jonka johdosta vuoden 2015 osalta riskienhallintaan liittyvät kehitystoimenpiteet tulevat pitkälti kohdistumaan yhtiön Solvenssi II valmiuksien varmistamiseen.

Tasehallinnan kannalta lähitulevaisuuden suurimmat haasteet liittyvät poikkeuksellisen alhaiseen korkotasoon ja siitä seuraavaan poikkeuksellisen haastavaan jälleensijoitus-riskiin. Solvenssi II:n vakavaraisuusvaateet pitävät sisällään siirtymäsäännöksiä osakeriskin pääomavaateiden sekä laskuperustekorkoisen vastuuelan määrittämisen osalta. Siirtymäsäännökset antavat Mandatum Lifelle tarvittaessa aikaa sopeuttaa taseen markkinariskien tasoa uusia vakavaraisuusvaateita vastaaviksi.

Tuloslaskelman liitetiedot

1 VAKUUTUSMAKSUT

1.1. VAKUUTUSMAKSUTULO

Milj. €	2014	2013
Vakuutusopimuksista		
Vakuutusopimukset	657,5	624,1
Jälleenvakuutusopimukset	3,6	4,4
Vakuutusmaksutulo yhteensä, brutto	661,1	628,5
Jälleenvakuuttajien osuus	-5,1	-5,0
Vakuutusmaksutulo yhteensä, netto	656,0	623,5
Sijoitusopimuksista	448,8	439,6
Vakuutusmaksutulo yhteensä¹⁾	1 104,8	1 063,1

¹⁾ Vakuutusmaksuvastuun muutos esitetään liitteessä no 4, "Vakuutus- ja sijoitusopimusvelkojen muutos".

1.2. VAKUUTUSMAKSUTULON JAKAUTUMINEN

Milj. €	2014	2013
Vakuutusopimuksista		
Vakuutusmaksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	143,0	153,4
Vakuutusmaksutulo unit-linked vakuutusopimuksista	512,9	469,2
Vakuutusmaksutulo muista sopimuksista	1,7	1,4
Yhteensä	657,5	624,1
Jälleenvakuutusopimukset	3,6	4,4
Sijoitusopimuksista		
Maksutulo sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen osuuteen ylijäämästä	1,1	0,1
Maksutulo unit-linked sopimuksista	447,7	439,5
Yhteensä	448,8	439,6
Vakuutus- ja sijoitusopimukset yhteensä	1 109,9	1 068,1
Jälleenvakuuttajien osuus	-5,1	-5,0
Vakuutusmaksutulo yhteensä	1 104,8	1 063,1

1.3. ENSIVAKUUTUSMAKSUT MAANTIETEELLISEN SEGMENTIN MUKAISESTI

Milj. €	2014	2013
Suomi	1 065,9	1 031,7
Baltian maat	40,5	32,0
Yhteensä	1 106,3	1 063,7

1.4. KERTA- JA JATKUVAT VAKUUTUSMAKSUT ENSIVAKUUTUKSESTA

Milj. €	2014	2013
Jatkuvat vakuutusmaksut, vakuutus sopimukset	282,3	291,0
Kertamaksut, vakuutus sopimukset	375,3	333,2
Kertamaksut, sijoitus sopimukset	448,8	439,6
Yhteensä	1 106,3	1 063,7

1.5. ENSIVAKUUTUKSEN MAKSUTULO VAKUUTUSLAJEITTAIN

Milj. €	2014	2013
Maksutulo vakuutus sopimuksista		
Henkivakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen henkivakuutus	372,3	330,9
Muu yksilöllinen henkivakuutus	49,3	50,0
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	12,4	12,1
Muu ryhmähenkivakuutus	9,0	7,7
	443,0	400,9
Eläkevakuutus		
Sijoitussidonnainen yksilöllinen eläkevakuutus	75,7	81,3
Muu yksilöllinen eläkevakuutus	16,9	20,9
Sijoitussidonnainen ryhmäeläkevakuutus	65,0	57,0
Muu ryhmäeläkevakuutus	57,1	64,1
	214,6	223,3
Yhteensä	657,5	624,1
Maksutulo sijoitus sopimuksista		
Kapitalisaatiosopimukset		
Sijoitussidonnainen kapitalisaatiosopimus	447,7	439,5
Muu kapitalisaatiosopimus	1,1	0,1
Yhteensä	448,8	439,6
Maksutulo vakuutus- ja sijoitus sopimuksista yhteensä	1 106,3	1 063,7

2 SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

Milj. €	2014	2013
Rahoitusvaroista		
Johdannaissopimuksista		
Voitot/tappiot	-97,0	6,3
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	0,7	1,1
Voitot/tappiot	1,2	0,4
Osakkeet		
Voitot/tappiot	0,1	0,3
Osinkotuotot	0,0	0,0
Yhteensä	1,9	1,8
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista sijoituksista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	58,0	45,7
Voitot/tappiot	-9,8	-26,6
Osakkeet		
Voitot/tappiot	212,5	210,0
Osinkotuotot	19,5	12,8
Lainat ja muut saamiset		
Korkotuotot	3,5	-0,5
Muut rahoitusvarat		
Voitot/tappiot	-16,3	28,9
Yhteensä	267,3	270,1
Lainoista ja muista saamisista		
Korkotuotot	1,7	0,7
Voitot/tappiot	42,0	-5,0
Yhteensä	43,7	-4,3
Myytävissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistukset		
Korkotuotot	97,9	114,8
Voitot/tappiot	49,0	1,6
Osakkeet		
Voitot/tappiot	107,5	111,3
Arvon alentumistappiot	-41,5	-33,1
Osinkotuotot	89,2	87,1
Yhteensä	302,0	281,7
Yhteensä rahoitusvaroista	518,0	555,7
Muista varoista		
Sijoituskiinteistöt		
Voitot/tappiot	3,2	0,6
Arvon alentumistappiot	0,0	0,0
Muut	5,2	1,9
Yhteensä muista varoista	8,4	2,5

Milj. €	2014	2013
Palkkiotuotot, netto		
Omaisuuhoito	-14,0	-13,5
Palkkiotuotot	27,4	24,6
Yhteensä	13,4	11,1
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	539,8	569,4

Voitot/tappiot lainoista ja muista saamista erään sisältyy aiempiin yritysjärjestelyihin liittyvä 30,3 milj. euron kertaluonteinen tuotto.

Voitot/tappiot myytävissä olevista rahoitusvaroista sisältävät 10,0 milj. euroa (69,9) käyvän arvon rahastosta tilikauden tulokseen kirjattua arvostusta.

Muut tuotot ja kulut muodostuvat kiinteistösijoitusten vuokrista, hoitovastikkeista ja poistoista.

Kaikki sijoituksista aiheutuvat tuotot ja kulut sisältyvät sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Voitot/tappiot sisältävät myyntivoitot ja -tappiot sekä realisoituneet että realisoitumat-
tomat arvostuserot sekä kurssivoitot ja -tappiot. Myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoitumattomat arvostuserot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään käyvän
arvon rahastossa omassa pääomassa.

Käyvän arvon rahaston muutokset on eritelty oman pääoman muutoslaskelmassa.

3 KORVAUKSET

Korvaukset sisältävät kaikki vakuutus- ja sijoitussopimusten korvaukset. Nämä on eritelty alla olevissa taulukoissa.

Milj. €	Maksetut korvaukset		Korvausvastuun muutos		Korvauskulut	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Vakuutusopimukset						
Henkivakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-44,9	-50,1	0,8	-0,2	-44,1	-50,3
Muut vakuutukset	-0,3	-0,4	-11,8	0,0	-12,1	-0,4
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-177,4	-160,3	0,3	0,4	-177,2	-159,9
Yhteensä	-222,6	-210,7	-10,7	0,2	-233,3	-210,5
Eläkevakuutus						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-350,4	-344,2	34,8	24,0	-315,6	-320,1
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-13,2	-12,5	-22,6	-16,4	-35,8	-28,9
Yhteensä	-363,6	-356,7	12,1	7,7	-351,4	-349,0
Jälleenvakuutus						
	-1,1	-1,1	1,3	-0,5	0,2	-1,6
Vakuutusopimukset yhteensä	-587,3	-568,4	2,7	7,3	-584,6	-561,1
Jälleenvakuuttajien osuus	2,8	3,1	-0,2	-0,7	2,6	2,4
Vakuutusopimukset yhteensä	-584,6	-565,3	2,5	6,7	-582,0	-558,7
Sijoitussopimukset						
Kapitalisaatiosopimukset						
Vakuutukset, jotka ovat oikeutettuja harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-0,2	-0,7	-	-	-0,2	-0,7
Sijoitussidonnaiset vakuutukset	-294,2	-171,9	-	-	-294,2	-171,9
Sijoitussopimukset yhteensä	-294,4	-172,6	-	-	-294,4	-172,6
Korvaukset yhteensä	-879,0	-737,9	2,5	6,7	-876,4	-731,3

MAKSETUT KORVAUKSET KORVAUSLAJEITTAIN

Milj. €	2014	2013
Vakuutusopimukset		
Henkivakuutus		
Takaisinostot	-8,3	-10,0
Kuolemantapauskorvaukset	-21,3	-21,1
Säästösummien takaisinmaksut	-5,0	-9,4
Vahingonselvittelykulut	0,0	0,0
Muut	-10,5	-9,9
Yhteensä	-45,2	-50,4
Sijoitussidonnainen henkivakuutus		
Takaisinostot	-114,0	-115,0
Kuolemantapauskorvaukset	-50,0	-33,5
Säästösummien takaisinmaksut	-13,4	-11,8
Vahingonselvittelykulut	0,0	0,0
Yhteensä	-177,4	-160,3
Eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-319,1	-319,0
Takaisinostot	-25,3	-20,0
Kuolemantapauskorvaukset	-5,9	-5,2
Vahingonselvittelykulut	0,0	0,0
Yhteensä	-350,4	-344,2
Sijoitussidonnainen eläkevakuutus		
Maksetut eläkkeet	-0,2	-
Takaisinostot	-9,6	-8,7
Kuolemantapauskorvaukset	-3,3	-3,8
Muut	-0,1	0,0
Yhteensä	-13,2	-12,5
Jälleenvakuutusopimukset	-1,1	-1,2
Vakuutusopimukset yhteensä	-587,3	-568,5
Jälleenvakuuttajien osuus	2,8	3,2
Vakuutusopimukset yhteensä	-584,6	-565,3
Sijoitusopimukset		
Kapitalisaatiosopimukset		
Takaisinostot	-0,2	-0,4
Säästösummien takaisinmaksut	0,0	-0,3
Yhteensä	-0,2	-0,7
Sijoitusopimukset		
Sijoitussidonnaiset kapitalisaatiosopimukset		
Takaisinostot	-316,0	-169,6
Säästösummien takaisinmaksut	21,6	-2,3
Yhteensä	-294,4	-171,9
Sijoitusopimukset yhteensä	-294,6	-172,6
Maksetut korvaukset, brutto	-881,9	-741,1
Maksetut korvaukset, netto	-879,1	-737,9

4 VAKUUTUS- JA SIIJOITUSSOPIMUSVELKOJEN MUUTOS

Milj. €	2014	2013
Vakuutusopimukset		
Henkivakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	16,9	18,6
Muut sopimukset	0,0	0,0
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-292,2	-231,6
Yhteensä	-275,3	-213,0
Eläkevakuutus		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	143,7	102,5
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-177,2	-182,6
Yhteensä	-33,5	-80,1
Jälleenvakuutusopimukset	2,4	-3,0
Vakuutusopimukset yhteensä	-306,4	-296,1
Jälleenvakuuttajien osuus	0,0	0,0
Vakuutusopimukset yhteensä, netto	-306,4	-296,1
Sijoitusopimukset		
Kapitalisaatiosopimukset		
Sopimukset, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon	-4,4	1,8
Sijoitussidonnaiset sopimukset	-187,8	-353,5
Sijoitusopimukset yhteensä	-192,2	-351,6
Vakuutus- ja sijoitusopimusvelkojen muutos yhteensä, brutto	-498,6	-647,7

5 HENKILÖSTÖKULUT

Milj. €	2014	2013
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-33,4	-32,9
Käteisvaroina toteutetut osakeperusteiset maksut	-4,0	-5,4
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	-5,0	-5,0
Muut henkilösivukulut	-3,8	-2,7
Henkilöstökulut yhteensä	-46,3	-46,0

Lisätiedot osakeperusteisista maksuista esitetään liite 32 Kannustinjärjestelmät.

6 LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Milj. €	2014	2013
Tietohallintokulut	-14,0	-12,3
Muut henkilöstökulut	-1,6	-1,5
Markkinointikulut	-2,9	-3,0
Poistot	-2,4	-3,2
Vuokrat	-3,5	-2,7
Ensivakuutuksen palkkiot	-10,3	-10,3
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot	-2,1	0,1
Annetun jälleenvakuutuksen palkkiot	1,8	1,8
Muut	-24,5	-22,6
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	-59,5	-53,9

Erä Muut sisältää mm. kulut viestinnästä, ulkopuolisista palveluista sekä muista hallintokuluista.

TOIMINTOKOHTAISET KULUT

Milj. €	2014	2013
Vakuutus- ja sijoitussopimusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	-10,3	-10,3
Tulevan jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-2,1	0,1
Muut hankintamenot	-26,0	-26,6
Vakuutus- ja sijoitussopimusten hoitokulut	-42,4	-39,2
Hallintokulut	-17,5	-17,5
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	1,8	1,8
Sijoitustoiminnan hoitokulut	-1,1	-1,1
Korvaustoiminnan hoitokulut	-2,4	-2,6
Liiketoiminnan muut kulut	-5,1	-4,3
Yhteensä	-105,1	-99,9

7 RAHOITUSVARAT JA -VELAT

Taulukko sisältää taseen Rahoitusvarat lukuunottamatta sijoitussidonnaisiin sopimuksiin liittyviä rahoitusvaroja.

Rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39.9 mukaisesti kategorioihin. Taulukossa on esitetty myös rahoitusvaroihin ja -velkoihin liittyvät korkotuotot ja -kulut, tuloslaskelmaan kirjatut realisoituneet ja realisoitumattomat voitot ja tappiot, arvonalentumistappiot sekä osinkotuotot.

Siirtyviä korkosaamiaisia ja siirtyviä korkovelkoja ei ole sisällytetty rahoitusvaroihin ja -velkoihin. Siirtyvät korkosaamiset olivat 30,0 miljoonaa euroa (36,0) ja siirtyvät korkovelat 8,0 miljoonaa euroa (7,1).

RAHOITUSVARAT

Milj. €	Kp-arvo	2014			
		Korkotuotot/ Korkokulut	Voitot/ Tappiot	Arvonal. tappiot	Osinkotuotot
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannais sopimukset	3,1	-2,5	-94,6		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	48,5	0,7	1,3		0,0
Lainat ja muut saamiset	26,7	1,7	42,0		
Myytävikissä olevat rahoitusvarat	5 586,6	97,9	156,5	-41,5	89,2
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	5 664,9	97,8	105,2	-41,5	89,2

RAHOITUSVELAT

Milj. €	Kp-arvo	Korkotuotot/ Korkokulut	2014		Osinkotuotot
			Voitot/ Tappiot	Arvonl. tappiot	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	85,5				
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat	100,0	-6,9			
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	185,5	-6,9			

RAHOITUSVARAT

Milj. €	Kp-arvo	Korkotuotot/ Korkokulut	2013		Osinkotuotot
			Voitot/ Tappiot	Arvonl. tappiot	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
Johdannaissopimukset	32,8	2,8	3,6		
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	47,8	1,1	0,7		0,0
Lainat ja muut saamiset	18,8	0,7	-5,0		
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5 022,9	114,8	112,9	-33,1	87,1
Konsernin rahoitusvarat yhteensä	5 122,3	119,4	112,2	-33,1	87,1

RAHOITUSVELAT

Milj. €	Kp-arvo	Korkotuotot/ Korkokulut	2013		Osinkotuotot
			Voitot/ Tappiot	Arvonl. tappiot	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat					
Johdannaissopimukset	10,8				
Jaksotettuun hankintamenoön kirjattavat	100,0	-6,6			
Konsernin rahoitusvelat yhteensä	110,8	-6,6			

Taseen liitetiedot

8 AINEELLISET KÄYTTÖMAISUUSHYÖDYKKEET

Mij. €	2014			2013		
	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Maa-alueet ja rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
1.1.						
Hankintameno	4,3	7,6	11,9	4,3	7,5	11,8
Kertyneet poistot	-0,6	-6,2	-6,7	-0,6	-5,8	-6,4
Kirjanpitoarvo 1.1.	3,7	1,4	5,1	3,7	1,7	5,4
Kirjanpitoarvo 1.1.	3,7	1,4	5,1	3,7	1,7	5,4
Lisäykset	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1
Poistot	-0,1	-0,5	-0,6	0,0	-0,3	-0,3
Kirjanpitoarvo 31.12.	3,7	0,9	4,6	3,7	1,4	5,1
31.12.						
Hankintameno	4,3	7,6	11,9	4,3	7,6	11,9
Kertyneet poistot	-0,6	-6,7	-7,3	-0,6	-6,2	-6,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	3,7	0,9	4,6	3,7	1,4	5,1

Tase-erä koneet ja kalusto sisältää atk-laitteet ja toimistokalusteet.

9 SIOITUSKIINTEISTÖT

Mij. €	2014	2013
1.1.		
Hankintameno	170,3	155,0
Kertyneet poistot	-47,0	-44,1
Kertyneet arvonalentumiset	-18,1	-17,5
Kirjanpitoarvo 1.1.	105,2	93,4
Kirjanpitoarvo 1.1.	105,2	93,4
Lisäykset	74,4	17,2
Vähennykset	0,0	-1,9
Poistot	-2,9	-2,9
Arvonalentumistappiot	0,0	-0,7
Kirjanpitoarvo 31.12.	176,7	105,2
31.12.		
Hankintameno	244,7	170,3
Kertyneet poistot	-49,9	-47,0
Kertyneet arvonalentumiset	-18,1	-18,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	176,7	105,2
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä	17,2	13,4
Sijoitusomaisuuteen sisältyvät muulla sopimuksella vuokralle annetut kiinteistöt		
Ei-purettavissa olevat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	10,2	6,1
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	6,3	13,6
Yli viiden vuoden kuluttua	0,0	2,0
Yhteensä	16,5	21,6
Kaudella tuloutetut muuttuvat vuokrat yhteensä	0,0	0,1

Milj. €	2014	2013
Kiinteistökulut		
Välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka ovat kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-8,3	-6,9
Välittömät hoitokulut kiinteistöistä, jotka eivät ole kerryttäneet vuokratuottoa kaudella	-1,4	-1,8
Yhteensä	-9,6	-8,7
Sijoituskiinteistöjen käypä arvo 31.12.	195,7	125,3

Sijoituskiinteistöjen käyvät arvot on arvioitu kokonaisuudessaan itse markkinoilta saadun vertailuaineiston perusteella.

Sijoituskiinteistöjen tilat vuokrataan markkinaehtoisilla, peruuttamattomilla vuokrasopimuksilla. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat toistaiseksi voimassa olevista monivuotisiin sopimuksiin.

10 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Milj. €	2014	2013
1.1.		
Hankintameno	42,9	42,4
Kertyneet poistot	-34,4	-31,3
Kirjanpitoarvo 1.1.	8,5	11,0
Kirjanpitoarvo 1.1.	8,5	11,0
Lisäykset	0,2	0,6
Poistot	-1,9	-3,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,8	8,5
31.12.		
Hankintameno	43,1	42,9
Kertyneet poistot	-36,3	-34,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	6,8	8,5

Aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin atk-ohjelmistojen hankinnoista.

Poistot ja arvonalentumiset sisältyvät tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

11 SIIJOITUKSET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

PÄÄOMAOSUUSMENETMÄLLÄ YHDISTELLYT OSAKKUUSYHTIÖT 31.12.2014

Milj. €	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Omistus- osuus %	Varat / Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Niittymaa Oy*	0,0	0,0	49,0	0,0/0,0	0,0	0,0
SaKa Hallikiinteistöt Oy	0,0	0,0	48,0	138,0/137,3	13,5	0,5

* Yhtiöllä on konserniyhtiöistä poikkeava tilikausi tulos on kaudelta 07/2014-12/2014

PÄÄOMAOSUUSMENETMÄLLÄ YHDISTELLYT OSAKKUUSYHTIÖT 31.12.2013

Milj. €	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Omistus- osuus %	Varat / Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio
Niittymaa Oy*	0,0	0,0	49,0	3,9/1,2	0,0	2,7
SaKa Hallikiinteistöt Oy	0,0	0,0	48,0	136,9/136,7	11,6	0,2

* Yhtiöllä on konserniyhtiöistä poikkeava tilikausi tulos on kaudelta 07/2013-12/2013

MUUTOKSET SIIJOITUKSISSA OSAKKUUSYRITYKSIIN

Milj. €	2014	2013
Osuudet 1.1.	1,4	0,0
Muutos	-1,4	-
Osuus kauden tuloksesta	0,4	1,4
Osuudet 31.12.	0,4	1,4

12 RAHOITUSVARAT

Konsernin rahoitusvarat koostuvat sijoituksista johdannaissopimuksiin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyistä rahoitusvaroista, lainoista ja muista saamisista sekä myytävissä olevista rahoitusvaroista.

Johdannaissopimuksia konsernissa voidaan tehdä sekä kaupankäynti- että suojaamistarkoituksessa. Käytettäviä instrumentteja ovat valuutta-, korko- ja osakejohdannaiset. Tilikaudella on sovellettu käyvän arvon suojausta.

Milj. €	2014	2013
Johdannaissopimukset	3,1	32,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat	48,5	47,8
Lainat ja muut saamiset	26,7	18,8
Myytävissä olevat rahoitusvarat	5 586,6	5 022,9
Yhteensä	5 664,9	5 122,3

JOHDANNAISSOPIMUKSET

	Kohde-et. nimell. arvo	2014 Käypä arvo		Kohde-et. nimell. arvo	2013 Käypä arvo	
		Saamiset	Velat		Saamiset	Velat
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset						
Korkojohdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	1 442,8	0,0	18,6	5 978,0	24,8	7,4
Luottoriskinvaihtosopimukset	576,6	0,0	1,4	507,6	0,0	2,2
Korkojohdannaiset yhteensä	2 019,4	0,0	19,9	6 485,6	24,8	9,6
Valuuttajohdannaiset						
Valuuttatermiinit	1 184,3	1,4	14,4	955,0	6,9	1,1
OTC-valuuttaoptiot ostetut ja myydyt	193,0	1,6	0,9	0,0	0,0	0,0
Valuuttajohdannaiset yhteensä	1 377,4	3,1	15,3	955,0	6,9	1,1
Osakejohdannaiset						
Osake- ja osakeindeksioptiot	0,8	0,0	0,1	0,8	0,0	0,0
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	3 397,5	3,1	35,4	7 441,3	31,7	10,8

	Kohde-et. Nimell. arvo	2014 Käypä arvo		Kohde-et. Nimell. arvo	2013 Käypä arvo	
		Saamiset	Velat		Saamiset	Velat
Suojaavat johdannaissopimukset						
Käypää arvoa suojaavat						
Valuuttatermiinit	583,5	0,0	50,2	501,5	1,1	0,0
Koronvaihtosopimukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Käypää arvoa suojaavat yhteensä	583,5	0,0	50,2	501,5	1,1	0,0
Rahavirtoja suojaavat						
Koronvaihtosopimukset	-	-	-	0,0	-	-
Suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset yhteensä	583,5	0,0	50,2	501,5	1,1	0,0
Johdannaissopimukset yhteensä	3 981,0	3,1	85,5	7 942,8	32,8	10,8

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojausta käytetään suojaamaan osaa myytävissä olevien rahoitusvarojen valuuttariskistä. Suojaussuhteen ulkopuolelle on jätetty termiinisopimusten korkoelämentti.

Käyvän arvon suojausluokittelujen valuuttajohdannaisten nettotulos oli -74 (18) milj. euroa. Suojattavasta riskistä johtuva nettotulos myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon suojauksesta oli 74 (-18) milj. euroa.

Rahavirtojen suojaus

Rahavirtaa suojaavat korkojohdannaiset erääntyivät tilikaudella 2013 eikä uusia rahavirran suojauksia ole aloitettu.

MUUT RAHOITUSVARAT

Milj. €	2014	2013
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	0,6	10,8
Pankkien liikkeeseen laskemat	3,7	35,4
Muut saamistodistukset	42,5	-
Saamistodistukset yhteensä	46,8	46,2
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	1,7	1,6
Muut	-	-
Osakkeet ja osuudet yhteensä	1,7	1,6
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat yhteensä	48,5	47,8
Lainat ja muut saamiset		
Jälleenvakuutustalletesaamiset	0,0	0,6
Lainat	26,7	18,2
Lainat ja muut saamiset yhteensä	26,7	18,8
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	387,9	726,5
Pankkien liikkeeseen laskemat	889,0	632,3
Muut saamistodistukset	1 618,6	1 548,2
Saamistodistukset yhteensä	2 895,5	2 907,0
Osakkeet ja osuudet		
Listatut	1 852,1	1 379,3
Muut	839,1	736,6
Osakkeet ja osuudet yhteensä	2 691,1	2 115,9
Myytavissä olevat rahoitusvarat yhteensä	5 586,6	5 022,9
Rahoitusvarat yhteensä	5 664,9	5 122,3

Myytavissä olevat arvopaperit sisältävät arvonalentumistappioita 41 milj. euroa (33).

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Saamistodistukset: Myytävissä olevista rahoitusmarkkinavälineistä on joukkovelkakirjalainasijoituksia 1 963 milj. euroa (2 553) ja rahamarkkinasijoituksia 932 milj. euroa (354).

Myytavissä olevat rahoitusvarat / Osakkeet ja osuudet: Julkisesti noteeratuista myytävissä olevista osakkeista 632 miljoonaa (641) on pörssiosakkeita. Muihin kuin julkisesti noteerattuihin myytävissä oleviin osakkeisiin sisältyy pääomarahastosijoituksia 708 milj. euroa (640).

13 KÄYVÄT ARVOT

Milj. €	2014		2013	
	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo
Konsernin rahoitusvarat				
Rahoitusvarat	5 664,9	5 664,9	5 122,3	5 122,3
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset	5 281,8	5 281,8	4 622,9	4 622,9
Muut varat	68,3	68,3	7,8	7,8
Käteiset varat	858,5	858,5	222,1	222,1
Yhteensä	11 873,4	11 873,4	9 975,1	9 975,1
Konsernin rahoitusvelat				
Rahoitusvelat	185,5	185,5	110,8	110,8
Muut velat	89,9	89,9	25,8	25,8
Yhteensä	275,4	275,4	136,6	136,6

Taulukossa esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot tase-erittäin. Käypien arvojen arviointiperiaatteet esitetään tilinpäätösperiaatteissa.

Sijoitusarvopapereiden käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja. Jos noteerattua hintaa aktiivisilta markkinoilta ei ole saatavissa, käypä arvo arvioidaan diskontattujen rahavirtojen perusteella. Diskonttokorko saadaan markkinoilta saatavalta korkokäyrältä.

Johdannaissopimusten käypä arvo määritellään käyttäen toimivilla markkinoilla noteerattuja markkinahintoja, rahavirtojen diskonttausmenetelmää tai optiohinnoittelumalleja.

Lainojen ja muiden vastaavien rahoitusinstrumenttien, joilla ei ole hintanoteerausta toimivilla markkinoilla, käypä arvo määritellään diskontattujen rahavirtojen perusteella käyttäen markkinoilla noteerattavia korkoja. Markkinoilta saatavaa korkokäyrää oikaistaan rahoitusinstrumenttien muiden osatekijöiden, esim. luottoriskin perusteella.

Lyhytaikaisten korottomien saamisten ja velkojen käypänä arvona käytetään kirjanpitoarvoa.

Käyvät arvot ovat ns. puhtaita arvoja, joissa ei ole mukana siirtyvien korkojen osuutta.

14 KÄYPIEN ARVOJEN MÄÄRITYS JA HIERARKIA

Suurin osa konsernin rahoitusinstrumenteista arvostetaan käypään arvoon. Näiden arvostus perustuu joko julkisiin hintanoteerauksiin tai arvostuksiin, jotka perustuvat saatavilla olevaan markkinainformaatioon. Mikäli näitä ei ole ollut käytettävissä, pienelle osalle instrumenteista on määritetty arvo muita menetelmiä käyttäen.

Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on liitetiedoissa ryhmitelty kolmeen hierarkiatasoon perustuen mm. siihen, ovatko markkinat, joilla instrumentilla käydään kauppaa, toimivat tai ovatko arvostustekniikoissa käytettävät syöttötiedot objektiivisesti todennettavissa.

Tasolla 1 instrumentin arvostus perustuu toimivilla markkinoilla noteerattuun hintaan, jota käytetään täysin samanlaisten rahoitusvarojen tai -velkojen arvostuksessa.

Tasolla 2 instrumentin arvostuksessa käytetään syöttötietoina lisäksi muita todennettavissa olevia kuin toimivilla markkinoilla noteerattuja hintoja joko suoraan tai niistä johdettuna käyttäen arvostustekniikoita.

Tasolla 3 arvostus perustuu muihin kuin todennettavissa oleviin markkinahintoihin.

RAHOITUSVARAT 31.12.2014

Milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	0,0	-	0,0
Valuuttajohdannaiset	-	3,1	-	3,1
Osakejohdannaiset	-	0,0	-	0,0
	0,0	3,1	0,0	3,1
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1,7	-	-	1,7
Saamistodistukset	19,4	27,4	-	46,8
	21,0	27,4	0,0	48,5
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	449,2	7,7	15,5	472,5
Saamistodistukset	542,8	667,7	23,8	1 234,3
Rahastot	2 464,3	896,2	56,6	3 417,2
Johdannaissopimukset	0,0	9,1	-	9,1
	3 456,4	1 580,8	95,9	5 133,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	631,7	-	42,6	674,3
Saamistodistukset	1 507,9	1 340,6	46,9	2 895,5
Rahastot	1 215,4	83,4	718,0	2 016,8
	3 355,0	1 424,0	807,5	5 586,6
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	6 832,5	3 035,3	903,4	10 771,2

RAHOITUSVELAT 31.12.2014

Milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	-18,6	-	-18,6
Muut korkojohdannaiset	-	-1,4	-	-1,4
Valuuttajohdannaiset	-	-65,5	-	-65,5
Osakejohdannaiset	-	-0,1	-	-0,1
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	0,0	-85,5	-	-85,5

RAHOITUSVARAT 31.12.2013

Milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	24,8	-	24,8
Valuuttajohdannaiset	-	8,0	-	8,0
Osakejohdannaiset	-	-	-	0,0
	0,0	32,8	0,0	32,8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	1,6	-	-	1,6
Saamistodistukset	-	46,2	-	46,2
	1,6	46,2	0,0	47,8
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	323,8	2,0	13,5	339,3
Saamistodistukset	14,0	1 068,7	18,8	1 101,5
Johdannaissopimukset	2 097,8	810,5	64,4	2 972,7
Rahastot	0,0	26,3	-	26,3
	2 435,6	1 907,5	96,7	4 439,8
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	640,9	-	40,0	680,9
Saamistodistukset	726,5	2 143,3	37,2	2 907,0
Rahastot	657,7	117,2	660,2	1 435,0
	2 025,1	2 260,5	737,4	5 022,9
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	4 462,3	4 247,0	834,1	9 543,3

RAHOITUSVELAT 31.12.2013

Milj. €	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset	-	-7,4	-	-7,4
Muut korkojohdannaiset	-	-2,2	-	-2,2
Valuuttajohdannaiset	-	-1,1	-	-1,1
Osakejohdannaiset	-	0,0	-	0,0
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvelat yhteensä	0,0	-10,8	-	-10,8

KÄYPIEN ARVOJEN HERKKYYSANALYYSI

Kaikkien muiden valuuttojen 10 prosenttiyksikön lasku kotivaluuttaa (EUR) vastaan lisäisi tulosta 35 milj. euroa ja vähentäisi omaa pääomaa 94 milj. euroa.

Konsernin rahoitusvarojen ja -velkojen käypien arvojen herkkyyshanalyysi eri markkinariskikenaarioissa on esitetty alla. Vaikutukset kuvaavat yksittäisessä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta instrumenttien käypään arvoon 31.12.2014.

Herkkyysharkastelut sisältävät johdannaispositioiden vaikutukset. Kaikki herkkyyshanalyysit on laskettu ennen veroja.

Milj. €	Korko		Osake	Muut sijoitukset
	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vaikutus tulokseen	-64	37	0	-4
Vaikutus suoraan omaan pääomaan	73	-71	-340	-181
Kokonaisvaikutus	9	-34	-340	-185

15 TASON 3 KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTAVIEN RAHOITUSVAROJEN MUUTOKSET

RAHOITUSVARAT 2014

Milj. €	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	Siirrot tasolle 1 ja 2	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/ tappiot rahoitusvaroista
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat								
Saamistodistukset	-	-	-	-	-	-	-	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	13,9	1,5	-	3,0	-2,9	0,0	15,5	1,2
Saamistodistukset	18,8	-1,2	-	17,5	-1,3	-10,1	23,8	0,1
Rahastot	63,9	0,4	-	30,0	-20,0	-17,8	56,6	1,2
	96,7	0,8	0,0	50,6	-24,2	-27,9	95,9	2,4
Myytävissä olevat rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	40,0	11,7	-0,7	15,1	-22,2	-1,2	42,6	-2,3
Saamistodistukset	37,2	0,0	0,0	9,7	0,0	-	46,9	0,0
Rahastot	660,2	31,0	38,2	210,8	-222,1	-	718,0	61,2
	737,4	42,7	37,5	235,6	-244,3	-1,2	807,5	58,8
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	834,1	43,4	37,5	286,1	-268,6	-29,1	903,4	61,2

RAHOITUSVELAT 2014

Milj. €	Realisoituneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	43,4	37,5	80,9
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisällyvistä varoista	23,8	37,5	61,2

RAHOITUSVARAT 2013

Milj. €	1.1.	Tulokseen kirjatut voitot/ tappiot yht.	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut voitot/ tappiot yht.	Ostot	Myynnit	Siirrot tasolta/ tasolle 1 ja 2	31.12.	Kaudelle kirjatut voitot/tappiot rahoitusvaroista
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat								
Saamistodistukset	-	-	-	-	-	-	-	-
Sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	13,9	-0,6	-	5,0	-4,3	0,0	13,9	-0,5
Saamistodistukset	17,3	1,0	-	2,0	-1,5	-	18,8	0,8
Rahastot	49,7	3,6	-	24,0	-13,3	0,0	63,9	3,4
	80,9	4,0	0,0	30,9	-19,1	0,0	96,7	3,7
Myytävissä olevat rahoitusvarat								
Osakkeet ja osuudet	34,7	-4,7	1,6	8,6	-0,2	-	40,0	-3,1
Saamistodistukset	59,9	8,7	-15,4	3,7	-19,7	-	37,2	-15,4
Rahastot	773,2	-23,8	45,7	132,9	-267,9	-	660,2	18,9
	867,8	-19,8	31,9	145,2	-287,8	0,0	737,4	0,3
Käypään arvoon arvostettavat yhteensä	948,7	-15,8	31,9	176,1	-306,9	0,0	834,1	4,0

RAHOITUSVELAT 2013

Milj. €	Realisoituneet voitot/ tappiot	Käyvän arvon muutokset	Yhteensä
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot yhteensä	-15,8	31,9	16,1
Tuloslaskelmaan kirjatut tilikauden voitot tai tappiot tilikauden lopun taseeseen sisältyvistä varoista	-27,8	31,9	4,0

16 TASON 3 KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETTAVIEN RAHOITUSVAROJEN HERKKYYSANALYYSI

Milj. €	2014		2013	
	Kirjanpitoarvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)	Kirjanpitoarvo	Jokseenkin mahdollisten muutosten vaikutus (+ / -)
Rahoitusvarat				
Sijoitussidonnaisiin vakuutus- ja sijoitussopimuksiin liittyvät				
Osakkeet ja osuudet	15,5	-	13,9	-
Saamistodistukset	23,8		18,8	
Rahastot	56,6		63,9	
Yhteensä	95,9	0,0	96,7	0,0
Myytäviksi olevat rahoitusvarat				
Osakkeet ja osuudet	42,6	-8,5	40,0	-8,0
Saamistodistukset	46,9	-1,3	37,2	-1,3
Rahastot	718,0	-143,6	660,2	-132,0
Yhteensä	807,5	-153,4	737,4	-141,3
Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat yhteensä	903,4	-153,4	834,1	-141,3

Korkoinstrumenttien osalta rahoitusvarojen arvoa on testattu olettamalla korkotason nousevan 1 prosenttiyksiköllä kaikissa maturiteeteissa. Muiden omaisuuslajien osalta on oletettu hintojen laskevan 20 prosenttia. Konserni ei kannu sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä sijoitusriskejä, joten niiden osalta vaikutuksia ei ole esitetty. Edellä esitettyjen vaihtoehtoisten oletusten perusteella mahdollinen korkotason muutos aiheuttaisi saamistodistusten osalta 1,3 milj. euron (1,3) ja muiden instrumenttien mahdollinen hinnan alentuminen 152,1 milj. euron (140,0) arvostustappion konsernin muussa laajassa tuloksessa. Jokseenkin mahdollinen tulosvaikutus olisi näin konsernin omaan pääomaan suhteutettuna 11,6 prosenttia (11,2).

17 SIOITUSSIDONNAISTEN SOPIMUSTEN KATTEENA OLEVAT SIOITUKSET

Milj. €	2014	2013
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Saamistodistukset		
Valtioiden liikkeeseenlaskemat	63,7	46,9
Pankkien liikkeeseenlaskemat sijoitustodistukset	0,0	222,9
Muut saamistodistukset	1 170,6	831,7
Yhteensä	1 234,3	1 101,5
Osakkeet ja osuudet		
Julkisesti noteeratut	3 768,3	3 289,6
Muut	121,4	22,5
Osakkeet ja osuudet yhteensä	3 889,7	3 312,0
Lainat ja muut saamiset	148,7	183,0
Muut rahoitusvarat	9,1	26,3
Henkivakuutustoiminnan sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat sijoitukset yhteensä	5 281,8	4 622,9

Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevien osakkeiden ja osuuksien alkuperäinen hankintameno on 3 248 milj. euroa (2 646) ja saamistodistusten 1 246 milj. euroa (1 089).

18 LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA VEROVELAT

LASKENNALLISTEN VEROJEN MUUTOKSET VUODEN 2014 AIKANA

Milj. €	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	31.12.
Laskennalliset verosaamiset				
Vahvistetut tappiot	2,5	-0,3	0,4	2,5
Käyvän arvon muutokset	0,0			0,0
Eläkevelvoitteet	0,0			0,0
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	2,6	14,9		17,4
Yhteensä	5,0	14,6	0,4	20,0
Laskennallisten verojen netotus				-20,0
Laskennalliset verosaamiset yhteensä				0,0
Laskennalliset verovelat				
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	5,2	-0,5	4,0	8,8
Käyvän arvon muutokset	127,7	6,6	0,0	134,3
Muut veronalaiset tilapäiset erot	0,0			0,0
Yhteensä	132,9	6,1	4,0	143,1
Laskennallisten verojen netotus				-20,0
Laskennalliset verovelat yhteensä				123,1

LASKENNALLISTEN VEROJEN MUUTOKSET VUODEN 2013 AIKANA

Milj. €	1.1.	Laajaan tulokseen kirjatut erät	Omaan pääomaan kirjatut erät	31.12.
Laskennalliset verosaamiset				
Vahvistetut tappiot	3,3	-0,8		2,5
Käyvän arvon muutokset	0,0			0,0
Eläkevelvoitteet	0,0			0,0
Muut vähennyskelpoiset tilapäiset erot	1,5	1,1		2,6
Yhteensä	4,8	0,2	0,0	5,0
Laskennallisten verojen netotus				-4,9
Laskennalliset verosaamiset yhteensä				0,1
Laskennalliset verovelat				
Varaukset ja tilinpäätössiirrot	6,2	-0,7	-0,3	5,2
Käyvän arvon muutokset	151,6	-20,2	-3,7	127,7
Muut veronalaiset tilapäiset erot	0,0			0,0
Yhteensä	157,8	-20,9	-4,0	132,9
Laskennallisten verojen netotus				-4,9
Laskennalliset verovelat yhteensä				128,0

Laskennallisia verosaamisia käyttämättömistä verotuksellisista tappioista on jätetty kirjaamatta noin 3,0 milj. euroa. Ensimmäiset tappiot vanhenevat vuonna 2021.

19 VEROT

Milj. €	2014	2013
Tulos ennen veroja	162,8	152,7
Verot laskettuna emoyhtiön verokannalla	32,6	37,4
Ulkomaisten tytäryritysten poikkeavat verokannat	0,0	0,1
Verovapaat tulot	-2,5	-3,1
Vähennyskelvottomat kulut	0,1	0,0
Konserniyhdistelyt ja eliminoinnit	-1,0	2,5
Verokannan muutokset	0,0	-3,6
Verot aikaisemmilta tilikausilta	0,3	0,1
Konsernin verot yhteensä	29,5	33,5

20 TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATUT MUUN LAAJAN TULOSEN ERÄT

Milj. €	2014	2013
Muut laajan tuloksen erät:		
Muuntoerot	0,0	0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Tilikauden voitot/tappiot	20,2	96,9
Rahavirtasuojaukset		
Tilikauden voitot/tappiot	0,0	-0,3
Muihin laajan tuloksen eriin liittyvät verot	-4,0	4,0
Muut laajan tuloksen erät, jotka voidaan siirtää tulosvaikutteisiksi	16,2	100,6

21 MUIHIN LAAJAN TULOSEN ERIIN LIITTYVÄT VEROT

Milj. €	2014			2013		
	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen	Ennen veroja	Verovaikutus	Verojen jälkeen
Muuntoerot	0,0	-	0,0	0,0	-	0,0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	20,2	-4,0	16,2	96,9	-19,4	77,5
Rahavirtasuojaukset	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,1	-0,3
Veroprosentin muutoksen vaikutus		0,0	0,0		23,3	23,3
Muut laajan tuloksen erät yhteensä	20,2	-4,0	16,2	96,7	4,0	100,6

22 MUUT VARAT

Milj. €	2014	2013
Korot	30,0	36,0
Saamiset vakuutusentajilta	2,9	3,1
Saamiset jälleenvakuutustoiminnasta	1,4	1,3
Kauppahintasaamiset	68,3	7,8
Verot	0,0	0,1
Johdannaiskaupan vakuudet	72,2	5,8
Muut	33,3	27,3
Muut varat yhteensä	208,0	81,3

Erä Muut koostuu mm. etukäteen maksetuista eläkkeistä ja saamisista yhteistoimintayhtiöiltä.

23 KÄTEISET VARAT

Milj. €	2014	2013
Kassa	389,1	178,6
Lyhytaikaiset talletukset (enintään 3 kk)	469,4	43,5
Käteiset varat yhteensä	858,5	222,1

24 VELAT VAKUUTUS- JA SIOJITUSSOPIMUKSISTA

MUIDEN KUIN SIOJITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUS- JA SIOJITUSSOPIMUSVELKOJEN MUUTOS

Milj. €	Vakuutusopimukset	Sijoitusopimukset	Yhteensä
1.1.2014	3 923,7	3,8	3 927,5
Maksut	148,2	1,1	149,3
Korvaukset	-396,6	-0,2	-396,8
Kuormitustulo	-35,7	0,0	-35,7
Laskuperustekorko	131,4	0,0	131,4
Asiakashyvitykset	0,4	0,0	0,4
Kannansiirto	1 337,0	0,0	1 337,0
Muut	-47,8	-0,3	-48,1
31.12.2014	5 060,6	4,3	5 064,9
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,6	0,0	-2,6
Velka 31.12.2014, netto	5 058,0	4,3	5 062,4

Milj. €	Vakuutusopimukset	Sijoitusopimukset	Yhteensä
1.1.2013	4 065,2	5,6	4 070,8
Maksut	159,3	0,1	159,3
Korvaukset	-395,7	-0,7	-396,4
Kuormitustulo	-36,6	0,0	-36,7
Laskuperustekorko	139,3	0,1	139,4
Asiakashyvitykset	2,9	0,0	2,9
Muut	-10,7	-1,2	-11,9
31.12.2013	3 923,7	3,8	3 927,5
Jälleenvakuuttajien osuus	-2,8	0,0	-2,8
Velka 31.12.2013, netto	3 920,9	3,8	3 924,7

SIOJITUSSIDONNAISTEN VAKUUTUS- JA SIOJITUSSOPIMUSVELKOJEN MUUTOS

Milj. €	Vakuutusopimukset	Sijoitusopimukset	Yhteensä
1.1.2014	3 094,7	1 521,9	4 616,6
Maksut	512,9	447,7	960,6
Korvaukset	-190,6	-294,2	-484,8
Kuormitustulo	-38,9	-20,8	-59,7
Muut	220,3	59,1	279,4
31.12.2014	3 598,4	1 713,7	5 312,0

Milj. €	Vakuutusopimukset	Sijoitusopimukset	Yhteensä
1.1.2013	2 664,6	1 168,5	3 833,1
Maksut	469,2	439,5	908,7
Korvaukset	-172,8	-171,9	-344,6
Kuormitustulo	-35,7	-18,4	-54,1
Muut	169,4	104,2	273,6
31.12.2013	3 094,7	1 521,9	4 616,6

Vuoden alun ja lopun velka sisältää tulevien lisäetujen vastuun sekä korkotäydennysten vaikutuksen. Laskelma perustuu eriin ennen jälleenvakuuttajien osuutta. Tarkempi erittely veloista löytyy konsernin Riskienhallinta -osiosta.

Mij. €	2014	2013
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	2 625,1	1 968,7
Korvausvastuu	2 433,8	1 948,5
Velka muista vakuutus sopimuksista		
Vakuutusmaksuvastuu	0,0	0,2
Korvausvastuu	0,0	0,8
Yhteensä	5 058,8	3 918,2
Jälleenvakuutus sopimukset		
Vakuutusmaksuvastuu	1,3	3,7
Korvausvastuu	0,5	1,8
Yhteensä	1,7	5,5
Vakuutus sopimukset yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 626,3	1 972,6
Korvausvastuu	2 434,2	1 951,0
Yhteensä	5 060,6	3 923,7
Sijoitus sopimukset		
Velka sopimuksista, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon		
Vakuutusmaksuvastuu	4,3	3,8
Velka vakuutus- ja sijoitus sopimuksista yhteensä		
Vakuutusmaksuvastuu	2 630,7	1 976,4
Korvausvastuu	2 434,2	1 951,0
Velka vakuutus- ja sijoitus sopimuksista yhteensä	5 064,9	3 927,5
Jälleenvakuuttajien osuus		
Vakuutusmaksuvastuu	0,0	0,0
Korvausvastuu	-2,6	-2,8
Yhteensä	-2,6	-2,8

Sijoitus sopimuksissa ei ole korvaus vastuuta.

Vastuuvelan riittävyyslaskelmasta ei aiheudu lisävaateita.

Sijoitus sopimuksiin, jotka oikeuttavat harkinnanvaraiseen voitonjakoon tai joihin sisältyy oikeus vaihtaa sopimukseen, johon sisältyy yllä mainittu piirre, on sovellettu IFRS 4 *Vakuutus sopimukset* standardin sallimaa helpotusta. Tällaiset sijoitus sopimukset on arvostettu vakuutus sopimusten tavoin.

25 VELAT SIJOITUSSIDONNAISISTA VAKUUTUS- JA SIJOITUSSOPIMUKSISTA

Milj. €	2014	2013
Sijoitussidonnaiset vakuutus sopimukset	3 598,5	3 094,7
Sijoitussidonnaiset sijoitus sopimukset	1 713,5	1 521,9
Yhteensä	5 312,0	4 616,6

26 RAHOITUSVELAT

Rahoitusvelat pitävät sisällään velat johdannais sopimuksista, liikkeeseen lasketut velkakirjat sekä muut rahoitusvelat.

Milj. €	2014	2013
Johdannais sopimukset (liite 15)	85,5	10,8
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		
Pääomalainat	100,0	100,0
Rahoitusvelat yhteensä	185,5	110,8

Mandatum Life laski vuonna 2002 liikkeelle pääomalainamuotoisen nimellis arvoltaan 100 milj. euron lainan. Laina on vaihtuvakorkoinen ja eräpäivätön. Korkoa voidaan maksaa vain jakokelpoisista omista varoista. Laina voidaan maksaa takaisin ainoastaan Finanssivalvonnan luvalla ja aikaisintaan vuonna 2012 tai kunakin seuraavana vuonna koronmaksupäivänä. Pääomalaina on kokonaisuudessaan Sampo Oyj:n salkussa.

27 ELÄKEVELVOITTEET

Eläke-etuudet

Konsernilla on lakisääteisten eläkevakuutusten lisäksi etuus pohjaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Vakuutukset ovat konsernin sisäisiä ja sisältyvät Mandatum Lifen vastuuvelkaan. Vakuutusten määrä on vähäinen eikä niillä ole olennaista merkitystä konsernin tulokseen tai omaan pääomaan.

Muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet

Mandatum Life konsernissa on lyhytaikaisia henkilöstön kannustinjärjestelmiä, joiden ehdot vaihtelevat vuosittain. Pääosa järjestelmistä on sidottu Mandatum Life konsernin vuosittaisiin tulostuloksiin. Tulospalkkiot kirjataan sen kauden kuluksi, jolta ne syntyvät. Arvio vuodelta 2014 maksettavista tulospalkkioista on 5,1 miljoonaa euroa.

28 MUUT VELAT

Milj. €	2014	2013
Korot	8,0	7,1
Verot	22,7	17,5
Velat ensivakuutustoiminnasta	6,6	5,6
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	4,2	4,8
Kauppahintavelat	89,9	25,8
Saadut vakuudet	34,7	31,1
Muut	42,9	36,8
Muut velat yhteensä	209,0	128,8

Erä Saadut vakuudet sisältää johdannaiskaupasta ja osakelainauksesta syntyvän vakuusvaatimuksen vakuudeksi hyväksyttävät varat.
Erä Muut sisältää mm. ennakonpidätys- ja sosiaaliturvamaksuvelat, ostovelat sekä velat yhteistoimintayhtiöille.

29 EHDOLLISET VELAT JA SITOUKUKSET

Milj. €	2014	2013
Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Sijoitussitoumukset	383,8	390,7
IT-hankinnat	2,0	3,0
Yhteensä	385,8	393,7
Johdannaiskaupan vakuudeksi annettu omaisuus		
Käteinen	72,2	5,8
Vakuudeksi annetut varat sisältyvät tase-erään Muut saamiset.		
Lainaksi annetut arvopaperit		
Kotimaiset osakkeet		
Jäljellä oleva hankintameno	23,4	14,4
Käypä arvo	18,7	4,1

Lainat ovat milloin tahansa keskeytettävissä ja niistä on saatu turvaava vakuus.

EI-PURETTAVISSA OLEVAT MUUT VUOKRASOPIMUKSET

Milj. €	2014	2013
Maksettavat vähimmäisvuokrat		
Yhden vuoden kuluessa	1,9	1,9
Yli yhden vuoden ja enintään viiden vuoden kuluttua	8,1	8,1
Yli viiden vuoden kuluttua	8,0	8,8
Yhteensä	18,0	18,8
Ei-purettavissa olevista edelleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevien saatavien vuokrien kokonaismäärä	0,3	0,8
Kaudella kuluksi kirjatut vuokrat ja edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat eriteltynä		
Vähimmäisvuokrat	-3,5	-2,7
Edelleenvuokrattujen tilojen vuokrat	0,1	0,2
Vuokratulut yhteensä	-3,4	-2,5

Konsernilla oli vuoden 2014 lopussa vuokralle otettuja tiloja yhteensä 9559 m² (9 705). Vuokrasopimukset on tehty pääosin 3–10 vuodeksi. Konserni on edelleenvuokrannut em. tiloista 318 m² (776).

30 OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

Yhtiön osakkeiden lukumäärä tilikauden ja edellisen tilikauden lopussa oli 239 998 osaketta. Yhtiön osakepääomassa 40,4 milj. euroa ei tapahtunut muutoksia tilikauden aikana. Tilikauden päättyessä konserniyhtiöiden hallussa ei ollut omia osakkeita.

Oman pääoman rahastot ja kertyneet voittovarot

Ylikurssirahasto sisältää osakkeiden merkintähinnan siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan merkitty osakepääomaan. Ylikurssirahastossa 98,9 milj. euroa ei tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

Vararahasto 30,1 milj. euroa sisältää yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta pääomasta siirrettyjä varoja.

Muut oman pääoman erät sisältävät myytävissä olevien rahoitusvarojen arvonmuutokset, rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset sekä muuntoerot.

Muutokset oman pääoman rahastoissa ja kertyneissa voittovaroissa on esitetty konsernin oman pääoman muutoslaskelmassa.

31 LÄHIPIIRITIEDOT

JOHTOON KUULUVAT AVAINHENKILÖT

Mandatum Life-konsernin johtoon kuuluvia avainhenkilöitä ovat Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön hallituksen jäsenet ja johtoryhmä.

Milj. €	2014	2013
Johtoon kuuluville avainhenkilöille maksettu kompensatio		
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	1,9	1,9
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet	0,5	0,4
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	2,6	2,8
Yhteensä	5,0	5,1

Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät tilikaudelle kirjatut palkat ja tulospalkkiot sosiaaliturvamaksuineen.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät TyEL-perusvakuutuksen perusteella tilikaudelle kirjatut maksut sekä vapaaehtoiset lisäeläkemaksut.

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet sisältävät johdon ja asiantuntijoiden pitkäaikaisten kannustinjärjestelmien perusteella tilikaudelle kirjatut palkkiot. Palkkiot määräytyvät konsernitasoisten ehtojen perusteella. Mandatum Life maksaa palkkioista omien avainhenkilöidensä osuuden (liite 32).

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lähipiiriliiketoimet

Johtoon kuuluvilla avainhenkilöillä ei ole lainoja konserniyhtiöiltä.

OSAKKUUSYHTIÖT

Milj. €	2014	2013
Lähipiirisaamiset ja -velat		
Rahoitusmarkkinavälineet, myytävissä olevat	37,1	37,2
Siirtosaamiset	3,0	3,3

32 KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

JOHDON JA ASiantuntijoiden Pitkäaikaiset Kannustinjärjestelmät

Sampo Oyj:n hallitus on päättänyt pitkäaikaisista kannustinjärjestelmistä 2011 I ja 2014 I Sammon johdolle ja asiantuntijoille. Sammon hallitus on valtuuttanut konsernijohtajan päättämään kannustinjärjestelmään kuuluvista henkilöistä ja heille tulevien suorituspalkkion määräytymisperusteena olevien kannusteyksiköiden määrästä. Ohjelmissa konsernin johtoryhmän jäsenten osalta päätöksen jaettavien kannusteyksiköiden määrästä tekee konsernin hallitus. Mandatum Life -konsernissa ohjelmien piiriin kuului vajaat 20 henkilöä vuoden 2014 lopussa.

Kannustepalkkion määrä riippuu Sammon A-osakkeen kurssikehityksestä ja vakuutusliikkeen tuotosta (IM) ja riskisopeutetun pääoman tuotosta (RORAC). Yhden laskennallisen kannusteyksikön arvo on Sammon A-osakkeen vaihdolla painotettu keskikurssi ohjelmien ehdoissa määrättyä ajankohtana vähennettynä lähtökurssilla, jota oikaistaan kannustimen maksupäivään mennessä maksetulla osakekohtaisella osingolla. Ohjelmien lähtökurssit ennen osinkoja ovat 18,37–38,26 euroa. Laskennallisen kannusteyksikön arvo on maksimissaan 33,37–57,26 euroa vähennettynä osinko-oikaistulla lähtökurssilla. Kaikissa ohjelmissa kannustepalkkio riippuu kahdesta mittarista. Mikäli vakuutusliikkeen tuotto on 6 prosenttia tai yli, kannustepalkkion tästä osasta riippuva osuus maksetaan kokonaisuudessaan, ja mikäli tuotto on 4–5,99 prosenttia, maksu on puolet täydestä määrästä. Tunnusluvun jäädessä alle 4 prosentin ei vakuutusliikkeen tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan. Lisäksi palkkiossa huomioidaan riskisopeutetun pääoman tuotto. Mikäli tuotto on vähintään riskitön tuotto + 2 prosenttia mutta vähemmän kuin riskitön tuotto + 4 prosenttia, maksetaan puolet täydestä määrästä. Mikäli tuotto jää tämän alle, ei riskisopeutetun pääoman tuottoon perustuvaa osaa makseta lainkaan.

Kussakin ohjelmassa on kolme suorituskautta ja palkkiot maksetaan käteisenä kolmessa erässä. Kannustepalkkion saajan tulee valtuuttaa Sampo Oyj hankkimaan puolestaan Sammon A-osakkeita 60 prosentilla saamansa kannustepalkkion määrästä verojen ja vastaavien maksujen vähentämisen jälkeen. Osakkeet ovat luovutusrajoitusten alaisia kolme vuotta kannustepalkkion maksamisesta. Kannustepalkkiot saatetaan maksaa ennakkoisesti liittyen mahdollisiin konsernirakenteen muutoksiin tai työsuhteen päättymiseen erikseen määritellyistä syistä. Ohjelmien käypä arvo arvioidaan käyttäen Black-Scholes -hinnoittelumallia.

	2011 I	2011 I/2	2014 I
Ehdot hyväksytty *)	14.9.2011	14.9.2011	17.9.2014
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2012	392	-	
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2013	392	10	
Myönnetty (tuhatta kpl) 31.12.2014	392	10	599
Kausi päättyy I 30 %	Q2-2014	Q2-2015	Q2-2017
Kausi päättyy II 35 %	Q2-2015	Q2-2016	Q2-2018
Kausi päättyy III 35 %	Q2-2016	Q2-2017	Q2-2019
Maksuajankohta I 30 %	9-2014	9-2015	9-2017
Maksuajankohta II 35 %	9-2015	9-2016	9-2018
Maksuajankohta III 35 %	9-2016	9-2017	9-2019
Sampo A -kurssi ehtojen hyväksymispäivänä eur *)	18,10	18,10	37,22
Lähtökurssi eur **)	18,37	24,07	38,26
Lähtökurssi oikaistuna osingolla eur 31.12.2014	14,17	21,07	38,26
Sampo A -päättökurssi 31.12.2014	38,82		
Perusarvo yhteensä (milj. euroa)	5,9	0,1	0,2
Velka yhteensä (milj. euroa)	6,1		
Raportointikauden kulu yhteensä (milj. euroa)	4,0		
*) Kannustimien myöntämispäivät vaihtelevat			
**) 10 päivän vaihdolla painotettu keskikurssi hyväksymispäivästä			

33 TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

Milj. €	2014	2013
Tilintarkastus	-0,3	-0,3
Muut palkkiot	-0,3	-0,1
Yhteensä	-0,6	-0,4

34 OIKEUDENKÄYNNIT

Mandatum Life on osapuolena oikeudenkäynneissä, joissa käsittely on kesken 31.12.2014. Oikeudenkäynnit koskevat tavanomaisia liiketoimia. Asiantuntija-arvioiden mukaan ei ole todennäköistä, että oikeudenkäyntien tuloksena olisi tulossa merkittäviä menetyksiä.

35 TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan 100,0 miljoonaa euroa.

36 SIJOITUKSET TYTÄRYHTIÖISSÄ

	Kotimaa	Omistus-osuus (%)	Osuus äänivallasta (%)
Nimi			
Asunto Oy Nastolan Niinitie 50	Suomi	100,00	100,00
Asunto Oy Nastolan Niinitie 52	Suomi	100,00	100,00
Asunto Oy Nastolan Upon Asunnot Oy	Suomi	100,00	100,00
Asunto Oy Vantaan Raivosuonmäki 6	Suomi	100,00	100,00
Hervannan Vuokratontit Oy	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Aapelinkatu 6	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Ahti Business Park	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sampotalo	Suomi	81,37	81,37
Kiinteistö Oy Hämeenlinnan Karhulinna	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Galaxy	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Panuntie 4	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Helsingin Ratamestarinkatu 7a	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Helsingin Ratamestarinkatu 7b	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Jäkälävaara	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Järvenpään Asemakatu 4	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Kaupintie 5	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Leppävaaran Säästötammi	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Matinkatu 8	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Niittymaanpolku	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Oulun Torikatu 21-23	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Rautalaani	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Satomaininki	Suomi	100,00	100,00
Kiinteistö Oy Tampereen Hatanpäänvaltie 18	Suomi	100,00	100,00
Innova Palvelut Oy	Suomi	100,00	100,00
Mandatum Life Palvelut Oy	Suomi	100,00	100,00
Mandatum Life Sijoituspalvelut Oy	Suomi	100,00	100,00
Mandatum Life Fund Management S.A.	Luxemburg	100,00	100,00
Mandatum Life Insurance Baltic SE	Viro	100,00	100,00

37 SIIJOITUKSET MUISSA KUIN TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖISSÄ

PÖRSSIOSAKKEET

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista (%)	Kirjanpitoarvo/ käypä arvo
Amer Sports OYJ	Suomi	5 099 120	4,30 %	81,9
Comptel OYJ	Suomi	20 532 625	19,11 %	20,2
eQ Oyj	Suomi	2 053 296	5,59 %	8,2
F-Secure OYJ	Suomi	6 674 081	4,20 %	15,0
Kemira OYJ	Suomi	1 279 880	0,82 %	12,7
Lassila & Tikanoja OYJ	Suomi	2 181 238	5,62 %	33,0
Metso OYJ	Suomi	1 487 381	0,99 %	37,0
Nokia OYJ	Suomi	1 767 892	0,05 %	11,6
Nokian Renkaat OYJ	Suomi	1 286 546	0,96 %	26,1
Norvestia OYJ B	Suomi	1 789 538	12,41 %	13,2
Oriola-KD OYJ B	Suomi	3 000 000	2,88 %	10,4
Outotec Oyj	Suomi	1 482 939	0,81 %	6,5
Poyry OYJ	Suomi	2 075 287	3,47 %	5,5
Suominen OYJ	Suomi	13 570 000	5,47 %	11,0
Teleste OYJ	Suomi	1 679 200	8,84 %	8,8
Tikkurila Oyj	Suomi	1 577 079	3,58 %	22,9
UPM-Kymmene OYJ	Suomi	9 531 219	1,79 %	129,8
Vaisala Oyj A	Suomi	629 250	4,24 %	13,8
Valmet Corp	Suomi	1 500 307	1,00 %	15,3
Wartsila OYJ	Suomi	1 197 064	0,61 %	44,4
Yit Oyj	Suomi	4 286 675	3,37 %	18,3
Yhteensä				545,7
Muut pörssiosakkeet	Suomi			27,8
Pörssiyhtiöt yhteensä				573,5
Rahastot				
Danske Invest Emerging Asia Fund G	Suomi			25,1
Erikoissijoitusrahasto Taaleritehdas Parkki A	Suomi			5,5
EVLI EUROPE-B	Suomi			7,4
FIM EMERGING YIELD - ACC	Suomi			7,9
FONDITA NORDIC MICRO CAP-B	Suomi			5,9
FONDITA NORDIC SMALL CAP-B	Suomi			5,8
Fourton Odysseus	Suomi			43,1
FOURTON STAMINA NON-UCITS	Suomi			20,2
KJK Fund SICAV-SIF Baltic States B1 C	Suomi			12,3
OP-EMD Local CurrencyA Kasvu	Suomi			23,6
OP-Euro A	Suomi			13,6
OP-Eurooppa Pienyhtiöt A	Suomi			5,3
OP-KEHITTYVA AASIA	Suomi			5,2
OP-KORKOTUOTTO II A	Suomi			19,0
OP-OBLIGAATIO TUOTTO-A	Suomi			50,7
OP-Reaalikorko A Kasvu	Suomi			7,5
OP-Yrityslaina A	Suomi			11,1
TAALERITEHDAS ARVO MARK OS-A	Suomi			9,0
Yhteensä				278,3

Pääomarahastot		
Amanda III Eastern Private Equity L.P.	Suomi	16,0
Amanda IV West L.P.	Suomi	23,9
CapMan Hotels RE Ky	Suomi	9,5
CapMan RE II Ky	Suomi	5,9
Capman Real Estate I Ky	Suomi	8,8
Capman Real Estate II Ky	Suomi	7,9
Mandatum Private Equity Fund I L.P.	Suomi	6,3
Sponsor Fund III Ky	Suomi	6,2
Yhteensä		84,5
Muut osakkeet ja osuudet 62,4		
Kotimaiset osakkeet ja osuudet yhteensä		998,7

Milj. €	Maa	Kpl	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo/ käypä arvo
Muut ulkomaiset yhtiöt				
BenCo Insurance Holding B.V.	Alankomaat	389 329,00	6,49 %	6,3
Cummins Inc	Yhdysvallat	43 600,00	0,02 %	5,2
El du Pont de Nemours & Co	Yhdysvallat	82 400,00	0,01 %	5,0
Gap Inc/The	Yhdysvallat	176 000,00	0,04 %	6,1
Pension Corporation Group Limited	Guernsey	8 706 965,00	1,39 %	8,8
Ulkomaiset rahastot				
Prosperity Cub Fund	Guernsey			33,8
Comgest Growth Asia Ex Japan USD I Acc Class	Guernsey			52,5
DJ STOXX 600 OPT Healthcare	Irlanti			27,8
HERMES ASIA EX-JP E-F-A EURO	Irlanti			31,3
IRIDIAN-US EQUITY FUND-I	Irlanti			42,8
NOMURA FDS IR-JP STR V-I JPY	Irlanti			11,2
PIMCO GIS-Emerging Markets Bond Fund	Irlanti			21,1
PIMCO-Global Investment Grade Credit	Irlanti			22,5
Aberdeen Global Asia Pacific Equity Fund	Luxemburg			51,8
Allianz RCM Europe Equity Growth W	Luxemburg			63,3
Danske Invest Europe High Dividend I	Luxemburg			53,0
DB X-Trackers DAX UCITS ETF	Luxemburg			52,8
FIDELITY FDS-JPN AGGRE-IJPY	Luxemburg			5,6
FIDELITY-ASIAN HI YLD-A USD	Luxemburg			14,3
LUX Mandatum Life Nordic High Yield Total Return Fund SICAV-SIF G EUR Share Class	Luxemburg			14,2
MFS MER-EUROPE SM COS-I1EUR	Luxemburg			14,4
UBS LUX-CHINA OPPORTUNITY BA	Luxemburg			6,0
UNIDEUTSCHLAND XS	Saksa			21,0
ASHMORE-EMKT COR DB-I -ACC	Yhdistynyt kuningaskunta			9,6
Investec Emerging Markets Currency I Acc USD	Yhdistynyt kuningaskunta			10,4
INVESTEC GSF-ASIA PACIFIC-I	Yhdistynyt kuningaskunta			67,4
ISHARES CORE S&P 500 INDEX FUND	Yhdysvallat			286,5
MFS European Value Fund Z	Luxemburg			47,5
Prosperity Russia Domestic Fund	Guernsey			13,6
The Forest Company Limited	Guernsey			10,3
SPDR S&P INSURANCE ETF	Yhdysvallat			16,5

Ulkomaiset pääomarahastot		
Avenue Special Situations Fund VI (C-Feeder), L.P.	Caymansaaret	20,2
Financial Credit Investment I, L.P.	Caymansaaret	11,4
Fortress Credit Opportunities Fund II (C) L.P.	Caymansaaret	51,6
Fortress Credit Opportunities Fund III (C) L.P.	Caymansaaret	32,1
Fortress Life Settlement Fund (C) L.P.	Caymansaaret	6,1
Goldman Sachs Loan Partners I Offshore B, L.P.	Caymansaaret	9,2
Highbridge Liquid Loan Opportunities Fund, L.P.	Caymansaaret	48,0
Highbridge Specialty Fund III	Caymansaaret	34,3
Lunar Capital Partners III L.P.	Caymansaaret	9,0
Mount Kellett Capital Partners (Cayman), L.P.	Caymansaaret	25,4
Mount Kellett Capital Partners (Cayman) II, L.P.	Caymansaaret	22,1
Petershill II Offshore LP	Caymansaaret	12,4
Petershill Offshore LP	Caymansaaret	22,1
Russia Partners II, L.P.	Caymansaaret	7,9
Victory Park Capital Fund II (Cayman), L.P.	Caymansaaret	19,4
Capman Buyout IX Fund A L.P.	Guernsey	8,5
EQT Credit (No.1) L.P.	Guernsey	16,6
EQT Credit (No.2) L.P.	Guernsey	19,9
EQT IV ISS Co-investment L.P.	Guernsey	9,9
EQT V (No.1) L.P.	Guernsey	7,5
EQT VI (No.1) L.P.	Guernsey	22,8
Gilde Buy-Out Fund III	Guernsey	5,9
Permira IV L.P. 2	Guernsey	5,9
M&G Debt Opportunities Fund II	Irlanti	12,6
Activa Capital Fund II FCPR	Ranska	8,2
Verdane Capital VII K/S	Tanska	14,1
Broad Street Loan Partners 2013 Europe L.P.	Yhdistynyt kuningaskunta	15,3
M&G Debt Opportunities Fund	Yhdistynyt kuningaskunta	22,2
HRJ Global Buy-out III (Asia) L.P.	Yhdysvallat	5,8

Muut osakkeet ja osuudet 155,2

Ulkomaiset osakkeet ja osuudet yhteensä 1 694,1

Osakkeet ja osuudet yhteensä 2 692,8

Taulukko sisältää yli 5 milj. euron omistukset (käypä arvo) ja pörssiyhtiöistä yli 5 prosenttia ylittävät omistukset. Taulukko ei sisällä sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevia sijoituksia.

38 LIIKETOIMINTOJEN YHDISTÄMINEN

KANNANSIIRTO

Keväällä julkaistun suunnitelman mukaisesti ja Finanssivalvonnan hyväksyttyä siirron Suomi-yhtiö luovutti 30.12.2014 Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiölle laskuperustekorkoisen ryhmäeläkekannan, joka käsitti noin 2 300 vakuutusta ja 34 000 vakuutettua.

Kannanluovutuksen yhteydessä Suomi-yhtiöstä siirtyi omaisuutta määrä, joka vastaa ryhmäeläkekannan osuutta Suomi-yhtiön koko varallisuudesta. Siirtyvä vakuutuskanta raportoidaan omiana segmenttinään.

Järjestelyn toteuttamisesta aiheutuneet kulut yhteensä 1,4 milj. euroa, sisältyvät tuloslaskelman Liiketoiminnan muut kulut -ryhmään.

KANNANSIIRRON VAIKUTUS SIIRTOHETKELLÄ 30.12.2014 TASEESEEN, MILJ. EUROA.

Vastaavaa		Vastattavaa	
Sijoituskiinteistöt	49,1	Velat vakuutus- ja sijoitus sopimuksista	1 337,0
Rahoiusvarat	1 187,5		
Muut varat	0,9		
Käteiset varat	99,5		
	1 337,0		1 337,0

Tunnusluvut

Milj. €	2014 IFRS	2013 IFRS	2012 IFRS	2011 IFRS	2010 IFRS
Vakuutusmaksutulo	1 109,9	1 068,1	982,6	854,3	1 117,0
Liikekustannussuhde, % kuormitustulosta	103,0 %	105,4 %	112,7 %	107,5 %	110,4 %
Liikekustannussuhde, % taseen loppusummasta	1,0 %	1,1 %	1,3 %	1,1 %	1,2 %
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in (aikapainotettu), %	4,6 %	7,4 %	9,4 %	-1,4 %	11,1 %
Kokonaispääoman tuotto (käyvin arvo in), %	4,8 %	7,6 %	9,7 %	-0,8 %	11,1 %
Vakavaraisuuspääoma vastuuvälästä, %	22,9 %	27,6 %	27,7 %	20,9 %	25,8 %
Markkinaosuus Suomessa, %	17,9 %	19,2 %	24,5 %	24,9 %	22,0 %
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	509	541	545	521	470

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA

Milj. €					
Oma pääoma	1 309,7	1 260,1	1 140,3	854,5	1 069,8
Ehdotettu voitonjako	-100,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
Taseen ulkopuoliset arvostuserot	19,7	20,7	18,8	16,0	16,5
Pääomalainat	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Aineettomat hyödykkeet	-6,8	-8,5	-11,0	-12,0	-11,8
Taseeseen sisältyvät laskennalliset verovelat	140,4	129,2	143,2	90,0	164,6
Vakavaraisuuspääoma	1 463,0	1 401,4	1 391,3	1 048,6	1 339,1

KOKONAISTULOS

Milj. €					
Liikevoitto (voitto ennen lisäetuja ja veroja)	163,0	155,7	139,2	143,7	125,0
Käyvän arvon rahaston muutos	20,2	96,6	234,9	-306,2	305,9
Taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos	-0,9	1,9	2,7	-0,5	0,8
Kokonaistulos	182,3	254,2	376,8	-163,1	431,7

SIOJITUSTEN TUOTTO KÄYVIN ARVO IN

Tuotto -% sitoutuneelle pääomalle					
Korkosijoitukset yhteensä	4,0 %	2,7 %	-	-	-
Lainasaamiset	2,0 %	1,3 %	1,7 %	2,2 %	1,5 %
Joukkovelkakirjalainat	4,2 %	3,6 %	10,1 %	4,1 %	7,3 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1,7 %	0,1 %	1,4 %	1,6 %	0,9 %
Osakesijoitukset yhteensä	3,7 %	17,6 %	10,1 %	-9,9 %	20,7 %
Noteeratut osakkeet	0,6 %	11,0 %	-	-	-
Pääomasijoitukset	25,0 %	18,7 %	-	-	-
Noteeraamattomat osakkeet	3,9 %	-0,4 %	-	-	-
Kiinteistösijoitukset	2,9 %	5,0 %	8,5 %	6,0 %	4,0 %
Suorat kiinteistösijoitukset	5,5 %	3,6 %	-	-	-
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	-12,0 %	8,2 %	-	-	-
Muut sijoitukset	18,7 %	8,1 %	8,3 %	3,5 %	0,0 %
Sijoitukset yhteensä	4,6 %	7,1 %	9,3 %	-1,1 %	10,8 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut					
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in	5,4 %	7,1 %	9,5 %	-1,0 %	10,8 %

Aikapainotettu tuotto vuonna 2014 on 4,6 % (7,4 % vuonna 2013, 9,4 % vuonna 2012, -1,4 % vuonna 2011 ja 11,1 % vuonna 2010) laskettuna päi vätuotoista ns. mukautettua Dietz:n kaavaa käyttäen.

SIIJOITUSJAKAUMA KÄYVIN ARVOIN

Milj. €	Perusjakauma		Riskijakauma	
	2014	2013	2014	2013
Korkosijoitukset yhteensä	4 060,3	3 269,1	3 485,1	2 763,7
Lainasaamiset	10,9	18,2	10,9	18,2
Joukkovelkakirjalainat	2 340,7	2 700,2	1 966,4	4 508,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	1 708,7	550,7	1 507,9	-1 762,8
Osakesijoitukset yhteensä	1 921,4	1 663,5	1 921,4	1 663,5
Noteeratut osakkeet	1 570,4	1 424,1	1 570,4	1 424,1
Pääomasijoitukset	247,3	199,3	247,3	199,3
Noteeraamattomat osakkeet	103,7	40,0	103,7	40,0
Kiinteistösijoitukset	247,4	179,3	247,4	179,3
Suorat kiinteistösijoitukset	195,7	114,8	195,7	114,8
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	51,7	64,5	51,7	64,5
Muut sijoitukset	345,2	345,2	345,2	345,2
Sijoitukset yhteensä	6 574,3	5 457,0	5 999,1	4 951,6

Tunnuslukujen laskentakaavat

Vakuutusmaksutulo

Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta

$$\frac{\text{(Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta + korvausten selvittelykulut)}}{\text{Kuormitustulo}} \times 100$$

Kuormitustulo on laskuperusteiden mukaan liikekustannusten kattamiseen tarkoitettu erä. Kuormitustuloon sisällytetään kaikki kuormituserät. Liikekulut eivät sisällä jälleenvakuutuksen palkkioita.

Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta

$$\frac{\text{(Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta + korvausten selvittelykulut)}}{\text{Aloittavan taseen loppusumma}} \times 100$$

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin

Sijoitusten tuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan laskettu ns. mukautettua Dietz'in kaavaa käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun käypään arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin)

Liikevoitto
+ korkokulut ja muut rahoituskulut
+ perustekorkokulu
+ käyvän arvon rahaston muutos ennen veroja
+ taseen ulkopuolisten sijoitusten arvostuserojen muutos
$$\frac{\text{taseen loppusumma}}{\text{taseen loppusumma}} \times 100$$

- velat sijoitussidonnaisista vakuutus- ja sijoitussopimuksista
+ taseen ulkopuoliset sijoitusten arvostuserot
(nimitäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Vakavaraisuuspääoma prosentteina vastuovelasta, IFRS

Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutus- ja sijoitussopimusten velkaan vähennettynä 75 %:lla sijoitussidonnaisten vakuutus- ja sijoitussopimusten veloista (%)

Markkinaosuus

$$\frac{\text{Vakuutusmaksutulo}}{\text{Kaikkien henkivakuutusyhtiöiden vakuutusmaksutulo}}$$

Tilintarkastuskertomus

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön yhtiökokoukselle

Olemme tilintarkastaneet Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1. - 31.12.2014. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkoneet osakeyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestyksestä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmu-

kaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 24. helmikuuta 2015

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Heikki Ilkka
KHT

Kristina Sandin
KHT

MANDATUM HENKIVAKUUTUSOSAKEHTIÖ

POSTIOSOITE PL 627, 00101 HELSINKI

REKISTERÖITY KOTIPAIKKA JA OSOITE

BULEVARDI 56, 00120 HELSINKI, SUOMI

Y-TUNNUS 0641130-2

WWW.MANDATUMLIFE.FI